

ಸಮಾಜದ ಗೋಳು

(ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಣ್ಣ ನಾಟಕ)

ಅಮೃತವಾಣಿ

೧೦೦೦ ಪ್ರತಿಗಳು

ಬರೆದವರು :

ಹ. ಮ. ದಾನೋದರ ದೇವೀಹೊಸೂರ

ಪ್ರಕಾಶಕರು :

ಎಸ್. ಕೊರ್ಲಹಳ್ಳಿ

ಸಂಪಾದಕ:— “ಸರ್ವೋದಯ” ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

ಬೆಲೆ :

ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ

ಅರ್ಪಣ

(3045 CR)

ವಿದ್ಯಾಭಿಮಾನಿಗಳೂ ಸರಳಸ್ವಭಾವದವರೂ ಸುಶಿಕ್ಷಿತರೂ ಉರ
ಹಿರಿಯರೂ ಬಡವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಪ್ರೇಮಿಗಳೂ ಸಮಾಜ ಸೇವಕರೂ ಬಡ
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಧನಸಹಾಯಮಾಡಿ ಉಚ್ಚಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಿಸಿದವರೂ ನಾಡಿನ
ಅಭೋಗತಿಯ ಹೀನಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಹೆಣಗಿ ಯಶಸ್ವಿಗಳಾಗಿ
ಸದಾ ನನ್ನ ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದ ಮತ್ತು ಈಗ ಕೈಲಾಸವಾಸಿಗಳಾ
ಗಿಯೂ ನನ್ನನ್ನು ನಾಡಿನ ಅಭೋಗತಿಯ ದರಿದ್ರ ಹೀನಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಹೋಗ
ಲಾಡಿಸಲು ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನ ನಲುಮೆಯ ಮಾವಂದಿರಾದ ತಿ. ರಾ. ರಾ.
ತಿರಕಪ್ಪ ಸಂತಪ್ಪ ಕುಂತೆ ಅವರ ಅಡಿದಾವರೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ
ಈ “ಮೊಗ್ಗೆ”ಯು ಅರ್ಪಿತ.

ಡಿ. ಹನುಮಂತರಾಯರು

[ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳು ಲೇಖಕರ ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲಿ]

ಇದೇ ಲೇಖಕರ ಬೇರೆ ಪುಸ್ತಕಗಳು
ಬೇಗನೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಲಿವೆ

“ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆ” (ಕವನಗಳ ಸಂಕಲನ)

“ಚಂದ್ರಮತಿ” (ಕಥಾ ಸಂಕಲನ)

“ಟ್ರೀನಿಂಗ ಕಾಲೇಜು” (ಏಕಾಂಕ ನಾಟಕ)

—X—

ಮುದ್ರಕರು :

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಜಿ. ತಾಪಸ, ಬಿ. ಎ.

ಸುಧಾ ಪ್ರಿಂ. ಪ್ರೆಸ್, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ

ನಲ್ವಡಿ

★

ನಮ್ಮ ಕಾಲೇಜಿನ ಒಂದನೆಯ ವರುಷದಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ನಚ್ಚಿನ ಶಿಕ್ಷಕ-ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಶ್ರೀ ಹ. ಮ. ದಾಮೋದರ ಎಂಬವರು ತಾವು ಬರೆದ “ಸಮಾಜದ ಗೋಳು” ಎಂಬ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ನಾಟಕವನ್ನು ತಂದು ಅದಕ್ಕೊಂದು ಚಿಕ್ಕ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಬರೆಯಲು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಭಕ್ತಿ-ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಂದ ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟ ಅವರ ಈ ಚಿಕ್ಕ, ಮನೆಯ ಮಲ್ಲಿಗೆಯಂತಿದ್ದ ನಾಟಕವನ್ನು ಆಷ್ಟೇ ಸ್ನೇಹಭಾವದಿಂದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆ. ಹೊಸದಾಗಿ ಹಡೆದ ತನ್ನ ಮುದ್ದಿನ ಮಗುವನ್ನು ತಂದೆಯ ಕೈಗೆ ಕೊಡುವಾಗ ಆದಾವ ತಂದೆಯು ಆ ಕೂಸನ್ನು ಎತ್ತಿ ಮುದ್ದಾಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ! ಅಂತೆಯೇ ಅದನ್ನು ಆತ್ಮಂತ ಒಲುಮೆಯಿಂದ ತೆರೆದು, ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಂದ ತಿರುವಿ ಕಕ್ಕುಲತೆಯ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಓದಿದೆನು; ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಅದುದರಿಂದ ತಾಯ್ನುಡಿಯ ತೊದಲು ಮಾತಿನಂತಿರುವ ಈ ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಹಸನದ ಬಗೆಗೆ ನಲುಮೆಯ ನುಡಿಗಳ ರೂಪದಿಂದ ಈ ನಾಲ್ಕು ನಲ್ವಡಿಗಳನ್ನಾಡಲು ತೊಡಗಿದ್ದೇನೆ.

ತರುಣರಾದ ಶ್ರೀ ದಾಮೋದರ ಅವರ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ರಸಿಕತೆಯ ಚಿಲುಮೆಯಿದೆ; ಅದಕ್ಕೆ ಸಹಾನುಭೂತಿಯ ಮಾರ್ಗಕೊಟ್ಟರೆ, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದ ಗತಿಯನ್ನು ತೊಡಸಿದರೆ, ಅದು ಜೀವಂತ ಝರಿಯಾಗಿ ಹರಿದು ಸಹೃದಯರಾದ ಕನ್ನಡಿಗರ ವಿಶಾಲವಾದ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲ ದೆಂಬ ಭರವಸೆ ಅವರ ಈ ಚಿಕ್ಕ ನಾಟಕದಿಂದ ಮೂಡಿಬರುವಂತಿದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇದೀಗ ಕಂಡುಬರುವ ಕೆಲಲೋಪದೋಷಗಳ ಸರಳವಾದ, ಸಂಕ್ಷೇಪವಾದ, ಚಿತ್ರಣ ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವದು. ಕುಡಿಯುವದು, ರೊಕ್ಕ ದಾಟವಾಡುವದು, ಗಾಂಜೀಸೇದುವದು, ಅಕ್ರಮವಾಗಿ ಸೆರೆ ಮೊದಲಾದ ಮಾದಕಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು ಮೊದಲಾದ ದುಶ್ಚಟಗಳಿಗೆ ಬಲಿ ಬಿದ್ದು ತಮ್ಮ ಮನೆಮಾರು, ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೂರಿ ಬೀದಿಯ ಭಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ ಸಮಾಜಕಂಟಕರಾಗಿ, ಬಡತನದ ಪೆಡಂಭೂತಗಳಾಗಿ ತಿರುಗುವ

ದರಿದ್ರರ ಕೆಲ ದೃಶ್ಯಗಳೇ ಈ ನಾಟಕದ ಚಿತ್ರಣಕ್ಕೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗವೆಯೆಂದು ಘಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು.

ಅಜ್ಞಾನ-ಬಡತನಗಳ ಮಂಗಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುಬಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಇಂದಿನ ಸಮಾಜವು ಇಂಥ ಜನರ ಉಪಟಳದಿಂದಾಗಿ ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದೇನೋ ಖಚಿತವಾದ ಮಾತು. ನಾಡಿನ ಏಳಿಗೆ ಇದು ಹೆಮ್ಮಾರಿ, ದುಶ್ಚಟಗಳಿಗೆ ಮಾರುಹೋದ ಹಳ್ಳಿಯ ಬಡಕುಟುಂಬಿಗರು ಏಡು ತ್ತಿರುವ ಕಷ್ಟಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳನ್ನು ಈ ನಾಟಕದ ದೃಶ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲು ಶ್ರೀ ದಾಮೋದರರವರು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆ ದುಶ್ಚಟಗಳ ದವಡಿಯಿಂದ ಬಡಜನರನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಸನ್ಮಾರ್ಗದತ್ತ ಸಾಗಿ ಸುವ ಹೊಣೆಹೊತ್ತು ದೇಶಭಕ್ತ ಭಾಬುರಾಯನ ಪಾತ್ರವು ಈ ನಾಟಕದ್ದಕ್ಕೂ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮಾತ್ರ ನಾಡತಾಯಿಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯರೆಂಬ ಮಾತು ಓದುಗರಿಗೆ ಹೊಳೆಯದಿರದು. ಅಂಥ ಕಳಕಳಿಯ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರೇ ನಿಜವಾದ ದೇಶಭಕ್ತರು. ಅವರೇ, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟ ಕತ್ತಲೆಯ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಕರಗಿಸಿ ಹೊರದೂಡುವ ಜೀವಂತ ಜ್ಯೋತಿಗಳು ಎಂಬ ಭಾವನೆ ನಾಟಕದ ಕೊನೆಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಕಾರದವರು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ತಂದ ಪಾನನಿರೋಧ ಯೋಜನೆಯು ಇನ್ನೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗದಿರುವದರ ಒಳಗುಟ್ಟನ್ನು ಕುರಿತು ಕೆಲವು ಮಹತ್ವದ ಸತ್ಯಾಂಶಗಳನ್ನು ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪಾನಪ್ರತಿಬಂಧಕ ಯೋಜನೆಯು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲು ಜನತೆಯ ಸಹಕಾರವೂ ಬೇಕು. ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ತತ್ವನಿಷ್ಠೆ, ಕರ್ತವ್ಯದಕ್ಷತೆಗಳೂ ಬೇಕು ಎಂಬಂಶವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕುಡುಕ ತನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸರಕಮಾರ್ಗಾನುಗಾಮಿಯಾದ ಗುಂಡೂರಾಯನಂತ ವನೂ ಸಹ ಸಮಾಜ ಸೇವೆಗೆ ಕಂಕಣಬದ್ಧನಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದಕ್ಕೂ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಹಳ್ಳಿಯ ಸಾಧ್ವಿ ಬಂಗಾರವ್ವನಂಥ ಮಹಿಳೆಯರು ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿರುವರೆಂಬುದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿಷಯ. ಇಂಥ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳೇ ತಮ್ಮ ತಾಳ್ಮೆ, ಸರಳ

ತನ, ಶೀಲ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಸಮಾಜವನ್ನು ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಬಲ್ಲ ರೆಂಬ ಮಾತು ಸತ್ಯವಾಗುವಂತೆ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಸಮಾಜದ ನಾನಾಬಗೆಯಾದ ಗೋಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ ದುಶ್ಚಟಗಳಿಗೆ ಬಲಿಬೀಳುವ ಭಾಗ್ಯಹೀನರ ದೀನ ಜೀವನವನ್ನು ಸರಳವಾದ ಹೆಳ್ಳಿಯ ನುಡಿ ಯಲ್ಲಿಯೇ ಚಿತ್ರಿಸಲೆತ್ತಿಸುವ ಈ ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಯತ್ನವು ಸಾಕಷ್ಟು ಯಶಸ್ವಿ ಯಾಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ದಾಮೋದರ ಅವರು ತರುಣರಾದರೂ ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಅನುಭವದ ತೊರೆಯನ್ನು ಹರಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ತೊರೆಯಲ್ಲಿ ತೇಲಿಬರುವ ನೀರೆಲ್ಲ ತಿಳಿಯಾದುದೆಂದೂ, ಕುಡಿಯಲರ್ಹವಾದುದೆಂದೂ ಹೇಳುವ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ನಾನು ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆ ಚಿಕ್ಕದಾದ ಅನುಭವರೂಪಿಯ ಬದಿಗಿರುವ ಮಳಲ ತಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಂದ ತೆಗೆದ ಚಿಕ್ಕ ಒರತಿಯೊಳಗಿನ ಕಲಕು ನೀರನ್ನು ತೆಗೆದು ತಿಳಿಯಾದ ಜಲವನ್ನೀಂಟುವಂತೆ ಓದುಗರು ಸಹೃದಯತೆಯನ್ನು ತೋರಬೇಕೆಂದು ಕೋರುವೆನು. ಸಾಹಿತ್ಯರಂಗದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಡಿಗಳನ್ನಿಡುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ನಲುಮೆಯ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ದಾಮೋದರ ಅವರಲ್ಲಿ ಅಂಕುರವಾಗಿದ್ದ ಈ ಕಲಾಭಿರುಚಿಯು ಬೆಳೆದು ಮರವಾಗಲೆಂದು ಹಾರೈಸುವೆನು.

ಎಸ್. ಡಿ. ಇಂಚಲ

ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರು ಗಂ. ಮ. ಟ್ರೇ. ಕಾ. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ

ಪ್ರಕಾಶಕರ ಮಾತು

★

ಶ್ರೀಮಾನ್ ಹ. ಮ. ದಾಮೋದರ ಅವರು ನೌಕರಿಯೇ? ತಮ ಧೈಯವನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಅದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಜನೆಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಅನಂದವಾಗುತ್ತದೆ. 'Learn while you earn' ಎಂಬುದು ಇಂಥವರಿಂದ ಪುಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆಂದು ಅನ್ನಲು ಅದಾವ ಸಂಕೋಚ! ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದಿಟ್ಟವರೆಂದು ಸರ್ವರಿಗೂ ತಿಳಿಸಲು ನನ್ನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶನ ಪಡೆದ ಅವರ ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆಯೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ನಾಟಕರಚನಾ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ ಶ್ರೀ ದಾಮೋದರರವರ ಹಿರಿಮೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದುದು.

ಶ್ರೀ ದಾಮೋದರರವರು ತರುಣ ಸಾಹಿತಿಗಳು. ಅವರು ರಸಿಕರು, ತಿಳಿಹಾಸ್ಯಕಾರರು, ಒಳ್ಳೇ ಹುರುಪಿನವರು ಇರುವರೆಂದು ಹೇಳುವ ಮಾತು ಅವರ ಹಾಸ್ಯರಸಮಯವಾದ ಹೊತ್ತಿಗೆಯೇ ನನಗಿಂತ ಮೊದಲು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಕವನ ರಚನಾತ್ಮಕರೂ ಇರುವರೆಂಬ ಮಾತು ನಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಯೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿಯ ಹೀನ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಹಾಸ್ಯರಸದಲ್ಲಿಯೇ ಹೊಡೆದೋಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಗವಾನನು ಅವರಿಗೆ ಸಮಾಜೋದ್ಧಾರದ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಬರೆಯಲು ಇನ್ನಿಷ್ಟು ಪುಷ್ಟಿಕೊಡಲೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

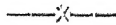
ಮತ್ತು ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿಯ ಮಹಾತ್ಮರ ಅವ್ಯತವಾಣಿಗಳನ್ನು ಓದಲಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮಾನವನನ್ನು ಸಗ್ಗದ ಹೆದ್ದಾರಿಯ ಕಡೆಗೆ ಒಯ್ಯುತ್ತವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಲ್ಲ. ಮಾನವ ಜನ್ಮದ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟ ಶ್ರೀ ದಾಮೋದರರು ಓದುಗರ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಸಲ್ಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಅರ್ಹರೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿಯ ಒಂದೊಂದು ಅವ್ಯತವಾಣಿಗಳು ಅರಿಸಿ ತೆಗೆದಿಟ್ಟಿ ಮುತ್ತು, ಮಾಣಿಕವೆಂದು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿಯ ಈಗಿನ ಹೊಸ ಸರ್ಕ್ಯೂಲರ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಶಿಕ್ಷಕ-ಶಿಕ್ಷಕಿಯರಿಗೆ ನಿತ್ಯೋಪಯೋಗಿಯಾಗುವೆ ಎಂದು ನನ್ನ ನಂಬಿಕೆ! ಆ

ಪ್ರಕಾರ ಉಪಯೋಗಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ ನನ್ನ ಬೇಡಿಕೆ! ಶ್ರೀ ದಾಮೋದರ
ರವರ ಉತ್ಸಾಹ ಈಡೇರಲೆಂದು ಭಗವಾನಸಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕೋರಿಕೆ.

ಮತ್ತು ಬೇಗನೇ ಪ್ರಕಟವಾಗಲಿರುವ ಅನರ ಮೂರು ಪುಸ್ತಕಗಳು
ಓದುಗರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕರ್ಷಣಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತವುಗಳಿವೆ. ಒಂದನೆಯದು
“ಕಲ್ಪಸಕ್ತರೆ” ಇದು ಕವನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಎಲ್ಲ ಕವನಗಳು ಒಳ್ಳೇ ಸೀತೆ
ವಾಯಕಗಳಿವೆ. ಅನೆಲ್ಲ ಕವನಗಳನ್ನು ಓದುವದರಿಂದ ಕಲ್ಪಸಕ್ತರೆಯನ್ನು
ತಂದಷ್ಟು ರುಚಿಯಾಗಿ ನುಸು ಅನಂದವಾಗುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದು
“ಚಂದ್ರಮತಿ” ಇದು ಕಥೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಎಲ್ಲ ಕಥೆಗಳು ಕುಟುಂಬಿಕ
ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವಾಗಿವೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಲ್ಲ. ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ
ಶ್ರೀ ದಾಮೋದರರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕ ಅನುಭವ ಧುರಿಯನ್ನೇ
ಹರೆಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೂರನೆಯದು “ಪ್ರೀನಿಂಗ ಕಾಲೇಜು” ಇದು ಏಕಾಂಕ
ನಾಟಕವಿದ್ದು, ತರಬೇತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವನ ವೇತನದಿಂದ ಶಿಕ್ಷಕನಿಗೆ ಅಗತ್ಯ
ಕಷ್ಟಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳನ್ನೂ, ಅವನ ಕುಟುಂಬದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೂ ಒಳ್ಳೆ
ಹೃದಯಸ್ಪರ್ಶಿಯಾಗುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲು ಶ್ರೀ ದಾಮೋದರರವರು ಪ್ರಯತ್ನ
ಸಿಟ್ಟು ಅದರಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆಂದು ನಾನು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಮುಬ್ಬಳ್ಳಿ

ಎಸ್. ಕೊರ್ಲಹಳ್ಳಿ
ಸಂಪಾದಕ
ಸರ್ವೋದಯ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು

*

ಈ ತರುಣ ಮಿತ್ರರು ಬರೆದಿರುವ “ಸಮಾಜದ ಗೋಳು” ಎಂಬ ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಹಸನವು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿಯ ಕೀಳುಜನರ ಜೀವನದ ಕುಂದುಕೊರತೆ, ಲೋಪದೋಷ, ದುಶ್ಚಟಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಿ ಅವುಗಳ ನಿವಾರಣೋಪಾಯ ವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಹಸನದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಗುಂಡೂರಾಯ, ಶರಣಪ್ಪ, ಎಕ್ಕಣ್ಣ, ಮುಂತಾದವರ ಇಷ್ಟೇಟಿನ ಗುಂಪು, ಪಣದಾಸೆಗೆ ಬಲಿಯಾದ ಮೋಲೀಸಿನವರಿಬ್ಬರು ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಈ ನಾಟಕದ ಸೂತ್ರದಾರ ದೇಶಭಕ್ತ ಬಾಬುರಾಯ, ಮತ್ತು ಘಾಜಿದಾರರ ನೆರವಿನಿಂದ ಬಂಧಿತರಾಗುವರು. ಊರಲ್ಲಿ ಪುಂಡಾಟಕೆ ಕಡಿದು ಅಗಿ ಅವರ ಹೆಂಡರು-ಮಕ್ಕಳು ಸುಖವನ್ನು ಕಾಣುವರು.

ಸಮಾಜವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಶ್ರೀ ದಾಮೋದರರವರ ಹಂಬಲ ಸ್ಪಷ್ಟ. ಶಾಲಾ ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಅಡಿ ತೋರಿಸಲು ಅತಿ ಯೋಗ್ಯವಿದೆ.

ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆಯ ಎರಡನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿರುವ “ಅವೃತವಾಣಿ” ಎಂಬ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾದ ಈ ಹೇಳಿಕೆಗಳು, ಶಾಲಾ ಬಾಲಕರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ ಮತ್ತು ನೀತಿದಾಯಕವಾಗಿರುವ ಈ ಹೆಸರಾಂತ ನುಡಿಗಳು, ಉತ್ತಮವಾಗಿವೆ. ಇದನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಇವರ ಸಾಹಸ ಮೆಚ್ಚತಕ್ಕದ್ದಾಗಿದೆ.

ಇವರದು ಇದೇ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಯತ್ನವಾದರೂ ಪುಸ್ತಕವು ಸಾಕಷ್ಟು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಲ್ಲ. ದೇವರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಈ ನನ್ನ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವ ಕಲೆ ಸಾಧಿಸಲೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ
೧೯೫೩

ಪಿ. ವೆಂಕೋಬಾಚಾರ್ಯ ಐ. ಎ., ಬಿ. ಟಿ.
ಸಂಪಾದಕ:— ಅನಂದ ಗಂಧಮಾಲಾ.

‘ಸಮಾಜದ ಗೋಳು’ ಇದು ಶ್ರೀ ದಾಮೋದರರವರ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಯತ್ನ; ಇದನ್ನು ತಾವೇ ಮೊಗ್ಗಿಯೆಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ನನಗೇನೋ ಓದುತ್ತು ಹೋದಂತೆ ಅರಳಿದ ಹೂವಿನಂತೆ ಸುವಾಸನೆ ಬರಹತ್ತಿತು. ಲೇಖಕರ ಕರೆಯಂತೆ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನೆಂದರೆ ಇದನ್ನು ಕಸುಗಾಯಿಯೆಂದು ಕಡೆಗಣಿಸಬೇಕು, ಹುಳಿಯೆಂದು ಹಳಿಯಬೇಕು, ಹಳ್ಳಿಯದೆಂದು ತಳ್ಳಬೇಕು ನೋಡಬೇಕು. ಕಸುಗಾಯಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಸ್ವಾದವಿದೆ; ಹುಳಿಯೂ ಸ್ವಾಧ್ಯಸಗಳಲ್ಲೊಂದಿದೆ; ಹಳ್ಳಿಯದಾದರೂ ಜೊಳ್ಳಾಗಿಲ್ಲ. ಹಳ್ಳಿಯಿಂದಲೇ ದಿಕ್ಕಿಯೆಂಬಂತೆ ಹಳ್ಳಿ ಮೊದಲು ಸುಧಾರಿಸಬೇಕೆಂದು ಈ ತರುಣ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಎರಡನೆಯ ಭಾಗವಾದ ಅಮೃತವಾಣಿ ವಿಭಾಗವು ಒಳ್ಳೆ ಸುಂದರವಾಗಿ ಹೆಣೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಒಂದೊಂದು ಅಮೃತವಾಣಿಗಳು ಒಳ್ಳೆ ನೀತಿದಾಯಕ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವಾಗಿವೆ. ಕೇವಲ ಬಾಲಕರಿಗೇಕೆ ಸಮಸ್ತ ಮಾನವ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಬೋಧದಾಯಕವಾಗಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸ್ವತಃ ತಮ್ಮ ಅನುಭವಗಳಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವು ನುಡಿಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ಪುಸ್ತಕ ರೂಪ ಮಾಡಿದ್ದು ಅತಿ ಸ್ತುತ್ಯ.

ಶ್ರೀ ದಾಮೋದರರವರು ಚಿಕ್ಕವರಿದ್ದರೂ ಹುರುಪಿನವರೂ, ಸಮಾಜ ಸೇವಕರೂ, ಸಾಹಿತಿಗಳೂ, ನಾಟಕಕಲಾಭಿರುಚಿಯುಳ್ಳವರೂ ಇರುವರೆಂಬ ಮಾತು ಈ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ದೇವರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಶ್ರೀ ದಾಮೋದರರವರು ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಹಿತಿಗಳಾಗಲೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

೧೯೫೩

ಕೆ. ಡಿ. ತಲ್ಲೇಗಾಂವಕರ ಬಿ. ಎ. ಬಿ. ಬಿ.

ಹೆಡ್‌ಮಾಸ್ಟರ, ಸಿಟಿಹಾಯಸ್ಕೂಲ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ.

ಅ ರಿ ಕೆ

ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಕರ ಟ್ರೇನಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕ-ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ವೃತ್ತಿ ಕೈಕೊಂಡಾಗ ಆಗಾಗ ಅವಕಾಶ ದೊರೆತುದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ನನ್ನ ಗಮನವು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿದ್ದ 'ದುಶ್ಚಟ'ದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸಿ ಅದರಿಂದಾಗತಕ್ಕ ದೋಷಗಳನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೊಡೆದೋಡಿಸುವ ದರ ಸಲುವಾಗಿ ಹೊರಳಿತು.

ದುಶ್ಚಟದ ಪಾಶಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ್ದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮನೋವ್ಯಾಪಾರಗಳ ಸರಿಜಯವೂ ಆಯಿತು. ಈ ಅಲ್ಪ ಅವಧಿಯ ಅನುಭವದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಬಿದ್ದಿದೆ, ಈ 'ಸಮಾಜದ ಗೋಳು' ಎಂಬ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಣ್ಣ ನಾಟಕವು. ಈ ಅಲ್ಪ ಅವಧಿಯ ಅನುಭವದ ಬೆಳಕೇ ಇದರಲ್ಲಿಯ ದುಶ್ಚಟದ ಪ್ರಭಾವವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ನನ್ನ ವ್ಯವಸಾಯ ಬಂಧುಗಳಾದ ಶಾಲಾಶಿಕ್ಷಕರು ಅತ್ಯುಬಂಧುವಿನ ಅಲ್ಪ ಕಾಣಿಕೆಯೆಂದು ಅಭಿಮಾನಿತರಾಗಿ ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳಿಂದ ಇದನ್ನು ಮನಸುಕಲಿಸಿ, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರೆದುರಿಗೆ ಆಡಿಸಿ, ದುಶ್ಚಟದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಅವರಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿಸಿ, ಆನಂದಿತರಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆ ಬರುವದೆಂದು ನಾನು ಬಗೆದಿದ್ದೇನೆ.

ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯದೇ ಕೇವಲ ಹಳ್ಳಿಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿರುವೆನು. ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯ ಜನರಿಗೆ ನಗೆಮುಖವಾಗಿ ತೋರಿ "ನಗೆಯಿಂದಲೇ ಇದರ ಬಗೆಯನ್ನು" ತೋರ್ಪಡಿಸುವದೇ ಈ ಭಾಷೆಯ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿದೆ.

ಈ ನಾಟಕವು ಏಕಾಂಕಗೀತಲೂ ದೊಡ್ಡದು, ಮೂರಂಕಗೀತಲೂ ಸಣ್ಣದು ಇದ್ದುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಸಣ್ಣ ನಾಟಕವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ದೇಶದ ದಾರಿದ್ರ್ಯತನ, ಸೋಮಾರಿತನ. ಇತ್ಯಾದಿ ದೇಶದ ಅಭೋಗತಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಹೋಗಲೆಂದೂ ದೇಶವು ಆವರ್ಣವಾಗಲೆಂದೂ ಸರ್ಕಾರದವರು ಸಾಸನಿರೋಧ ಯೋಜನೆ, ಲಂಚನಿರೋಧ ಯೋಜನೆ ಮುಂತಾದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವರು. ಅವುಗಳ ಅಂಗವಾಗಿಯೇ ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ನನ್ನ ಅಲ್ಪಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ರಚಿಸಿರುವೆನು ಅಲ್ಲದೇ ಇದೇ ನನ್ನ ಪ್ರಥಮ ಪುಸ್ತಕವಾದ್ದರಿಂದ “ಮೊಗ್ಗಿ”ಯೆಂದು ಕರೆದಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಮೊಗ್ಗಿಯು ಅರಳಿದ ಹೂವಿನಂತೆ ಸುವಾಸನೆ ಕೊಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ “ಮೊಗ್ಗಿ ಅರಳಿ ಹೂವಾಗಲಾರದೆ!” ಎಂಬಂತೆ ಈ ಮೊಗ್ಗಿಯನ್ನು ಚಿವುಟಿದ ಅರಳಿದಾಗಾದರೂ ಸುವಾಸನೆ ಬೀರತಕ್ಕಂತಾದ್ದು! ಎಂದು ಬಗೆದು ಒಳ್ಳೇ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಈ ಮೊಗ್ಗಿಯನ್ನು ಕಾಣುವಿರೆಂದು ನೆರೆನಂಬಿದ್ದೇನೆ.

ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಶಾಲೆಯೊಳಗೆ ನಿತ್ಯೋಪಯೋಗವಾಗತಕ್ಕ ಅವ್ಯತವಾಣಿಗಳನ್ನು ಸಹ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವೆನು. ಅವು ನನ್ನ ವ್ಯವಸಾಯ ಬಂಧು-ಭಗಿನಿಯರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತವೆಂದು ನನಗೆ ನಂಬಿಕೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವುಗಳ ಉಪಯೋಗ ನಿತ್ಯಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರೆಂದು ನಾನು ನೆರೆನಂಬಿರುವೆನು.

ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪಂಚಾಂಗಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುವದರ ಕೋಷ್ಟಕು ಸಹ ಇದರಲ್ಲಿ ಉಂಟು.

ಇದರಲ್ಲಿ ೧೯೫೩ ರಿಂದ ೧೯೫೭ ರ ವರೆಗೆ (೫ ವರ್ಷದ) ಕ್ಯಾಲೆಂಡರು ಉಂಟು. ಮತ್ತು ಶಾಂತಿಸದ, ಪ್ರಾರ್ಥನಾಸದ, ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಂತ್ರಗಳೂ ಉಂಟು.

ಈ ನನ್ನ ಅಲ್ಪಕೃತಿಯನ್ನು ಓದಿ ಬಲು ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಾಸಂಪನ್ನರಾದ ನನ್ನ ಪೂಜ್ಯ ಗುರುಗಳೂ ಆದ ಪ್ರಿ. ಎಸ್. ಡಿ. ಇಂಚಲ ಅವರು ನಲ್ಲುಡಿ ಬರಕೊಟ್ಟು ಈ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಜೀವಕಳೆ ತಂದುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ನಾನು ತುಂಬಾ ಋಣಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಅತಿ ಆಗ್ರಹದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸಲು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಬೆಳಕಿಗೆ ತಂದ ಸರ್ವೋದಯ ಮಾಸ

ವಶ್ಯಕೆಯ ನುಸಾವಕರಾದ ಶ್ರೀ ಕೊರ್ಲಹಳ್ಳಿ ಅವರಿಗೂ ತುಂಬಾ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೆವೆನು. ಮತ್ತು ಒಳ್ಳೆ ಪ್ರೇಮಭಾವನೆಯಿಂದ ಓದಿ ತಮ್ಮ ಮನದಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ತೆಲಗುಭಾಷಾ ಪಂಡಿತರೂ, ಮಹಾಸಾಹಿತಿಗಳೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಪಿ. ವೆಂಕೋಬಾಚಾರ್ಯ, ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಕೆ. ಡಿ. ತೇಗೇಗಾಂವಕರ ಅವರಿಗೂ ನಾನು ತುಂಬಾ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅಲ್ಲಿವೆ ಅಲ್ಪಪಞ್ಚಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಂದವಾಗಿ, ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ, ಅಚ್ಚುಪಾಂಪಿಕ್ಕೊಟ್ಟು 'ಸುಧಾ' ಪ್ರೆಸ್ಸಿನ ಒಡೆಯರಾದ ಶ್ರೀ ಕೆ. ಜಿ. ತಾವಸ ಬಿ. ಎ. ಇವರನ್ನೂ ಸ್ಮರಿಸದಿರಲಾರೆ.

ದೇವನವಪುರ

ಡಿ. ಹನುಮಂತರಾಯರು

1

ಪಾತ್ರ ಪರಿಚಯ

★

ಗಂಡು ಪಾತ್ರ

- ೧) ಬಾಬುರಾಯ.....(ದೇಶಭಕ್ತ)
- ೨) ಶರಣಪ್ಪ.....(ಶಿರಗುಡಕ)
- ೩) ರಾಜು, ರಾಣಿ, ಎಕ್ಕ, ಗುಲಾಮಾ, ರೋಕರ, ಖಜ್ಜಿ
(ಆಟಗಾರರು)
- ೪) ಚಂದ್ರಾಮ.....(ಎಕ್ಕಣ್ಣನ ಮಗ)
- ೫) ಗುಂಡೂ.....(ದೇಶಭಕ್ತನ ಸಹಾಯಕ ನಕಲಿ)
- ೬) ಪೋಲೀಸರು.....(ಇಬ್ಬರು)
- ೭) ರಮೇಶ.....(ಶರಣಪ್ಪನ ಮಗ)

ಹೆಣ್ಣು ಪಾತ್ರ

- ೮) ಬಂಗಾರಿ.....(ಗುಂಡೂನ ಹೆಂಡತಿ)
- ೯) ಸುಲೋಚನಾ.....(ಎಕ್ಕಣ್ಣನ ಹೆಂಡತಿ)
- ೧೦) ಗಂಗಮ್ಮ.....(ಶರಣಪ್ಪನ ಹೆಂಡತಿ)

ಸಮಾಜದ ಗೋಳು

(ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಣ್ಣ ನಾಟಕ)

ನಾಂದಿ

ರಾಗ:-

ಬಾ ತಾಯೆ ಜಗಜ್ಜನನಿ ಭಾರತಾಂಬೆಯೆ ಬೇಗ |
ಎರು ಸಿಂಹಾಸನವ ಜಯಘೋಷ ಮಧ್ಯದಲಿ ||ಪ||

ನಿನ್ನ ಕನಸನು ಇಂದು ನನಸು ಮಾಡಿಹೆವಮ್ಮ |
ನಿನ್ನ ಘನತಿಯನಿಂದು ಜಗಕೆ ತೋರುವೆವಮ್ಮ ||
ನಿನ್ನ ಹೆರಕೆಯ ವಜ್ರಕವಚವೊಂದಿರಲಮ್ಮ
ಕುನ್ನಿ ವೈರಿಗಳೆದೆಯ ನಡುಗಿಸುವೆವಮ್ಮ ||೧||

ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿಯು ನೀನಾದೆ ಬಾ ತಾಯೆ |
ಓಜೆಯಿಂ ನೀನಿಂದು ಸಿಂಹ ಪೀಠವನೇರಿ ||
ತೇಜವನು ನಮಗೀವ ವೀರಸಂದೇಶವನು
ಸಾಜದಿಂ ನೀಡಮ್ಮ ಪ್ರಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರಜನನಿ ||೨||

೧ ನೆಯ ದೃಶ್ಯ

(ಬಾಬುರಾಯನು ಭಾರತವು ಸ್ವತಂತ್ರವೇನೋ ಆಯಿತು; ಆದರೆ ಸಮಾಜದ ಒಂದು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟು ಸ್ಥಿರ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಕುಡಿಯುವದು, ಆಡುವದು, ಸೇರುವದು, ಇತ್ಯಾದಿ ದುಶ್ಚಟಗಳಿಗೆ ಬಲಿಬಿದ್ದು ಬಳಲುತ್ತ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ತನ್ನ ಕಾಲವೇ ಲೆ ತಾನು ನಿಂತ ಈ ಬಡ ಭಾರತಿಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಪರತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಲು ಈ ಮಹಾತ್ಮರಿಗೆ ಏನೂ ಅಡ್ಡಿ ಆತಂಕಗಳು ಬರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ? ಅದೇನೆ ಇರಲಿ ನನ್ನ ಕೈಲಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ದುಶ್ಚಟಕ್ಕೆ ಬಲಿಬಿದ್ದ ಜನರನ್ನು ಪಾರು ಮಾಡಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ. ದೇವಿ! ಭಾರತವಾಗತೆ, ಜನ್ಮದಾತೆ, ಇದಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಕರುಣೆ ಇರಲಿ. (ಮುಂದೆ ಬಂದು) ಈಗ ಸದ್ಯ ಗುಂಡೂರಾಯರ ಮನೆಗೆ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹೋಗಿ ಹೇಳೋಣ. (ಹೋಗುವನು.)

(ತೆರೆ ಬೀಳುವದು.)

೨ ನೆಯ ದೃಶ್ಯ

(ಗುಂಡೂರಾಯರ ಮನೆ, ಬಂಗಾರಿಯು ಒಳಗೆ ಇರುತ್ತಾಳೆ.)

ಗುಂಡೂ:- (ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಬಂಗಾರೀ! ಬಂಗಾರೀ!! ಏ ಬಂಗಾರಿಂ
ಎಲಾ ಇವಳ ಎಷ್ಟು ಒದರಿದರೂ ಇವಳಿಗೆ ದರಕಾರಾಸ ಇಲ್ಲಲವಾ,
ಎಲೇ ಬಂಗಾರಿ. ಬಂಗಾರಿ ಬಂಗಾರೀ ಆದೆ.

ಬಂಗಾರಿ:- (ಬಂದು) ಯಾಕರೀ ಯಾಕ ಚೀರತೀರಿ ನರೀಯಾಂಗ.

ಗುಂಡೂ:- ಭಸ್ವೆ ಹುಡುಗಿ ಸಂಗೊತ್ತು ನೀಹೀಂಗ ಅಂತೀಅಂತ.

ಬಂ:- ಹೂಂ.....ಇಲ್ಲಿ! ಏನದ-೩.

ಗುಂಡೂ:- ಬಾರ ಹೀಗೆ.

ಬಂ:- ಹೂಂ.....ಹೇಳ್ವಿ.

ಗುಂಡೂ:- ಬಾಸರ ಹೀಗೆ. ಅಬ್ಬ, ಎಟ್ಟಿನಿಂಗ ನಾಚಿಕೆ.

ಬಂ:- ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ.

ಗುಂಡೂ:- ಯಾಕ ಏನು ಹೇಳು?

ಬಂ:- ನೀವು ಎಷ್ಟವತ್ತರದಿಂದ ಒದರತೀರಿ.

ಗುಂಡೂ:- ಯಾಕ ಏನಾ ಕೃತಿ?

ಬಂ:- ಏನಾಕೃತೀ ಬಿಡುನೀ ಪುಸುಕಾನ ಉಸಲಗಿಸಲ ಹೋದರ ರಿಸ
ಕಾನ ಮಂಗ್ಯಾನ್ದಂಗ ರಿಸಗೊಂಡ ಕುಂಡರಬೇಕಾದೀತ.

ಗುಂಡೂ:- ಇಲ್ಲಿ ಬಿಡು ನಾಚಿಕೇನ ಇಲ್ಲ ನಿನಗಂತೂ.

ಬಂ:- ಏ ನಿನಗ ಮಾತ್ರ ಬಾಳ ನಾಚಿಕೆ ಮೊನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಹಿಂಗ ವತ್ತರ
ಮಾಡಿ ಮಂದಿನೆಲ್ಲ ಕೂಡಿಸಿದ್ದಿ ನಾಚಿಗ್ಗೇಡಿ.

ಗುಂಡೂ:- ಏ ಏ ಖಬರಗೇಡಿ ಖಬರ ತಗೊಂಡ ಮಾತಾಡ ಮೈವ್ಯಾಳೆ.

ಬಂ:- ಐಯ್ಯ ಭಂಡಗಂಡಸ ಏಟಾರ ಎಚ್ಚರ ಅಯ್ಯೇನು ಮೈಮೇಲೆ ಕೂಡಕಮೂಳಾ. ಕುಡಿಯದ ಬಿಡು ಬಿಡು ಅಂದರ ಆ ಶರಗೆ ಡಕ ಶರಣಪ್ಪನ ಗೆಣಿತನ ಮಾಡಿ ಕುಡಿಯಾದಕಲ್ತು ಅವನಂಗ ವಡಕಗಡಿಗಿ ಸಹ ಮಾರಾಕಹತ್ತಿದಿ ಖಬರ ಐತೇನ ಖಬರಗೇಡಿ. (ಅಳುವಳು) ಅವ್ವವ್ವ ಸಾಕವ್ವ! ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಹುಟ್ಟಬಾರದು ಹುಟ್ಟಿದರೂ ಇಂಥ ಗಂಡನ ಕೈಯಾಗ ಉರಿಯಬಾರದು.

ಗುಂಡೂ:- ಏ ಏ ಸಾಕಮಾಡಮಾರಕ. ನಿನ್ನ ಗಂಟೆ ಉಚ್ಚಬ್ಯಾಡ ಮಂದಿ ನನ್ನ ಕೊಳ್ಳಾಗ ಚಿಪ್ಪಕಟ್ಟಾರ ಚಿಪ್ಪ. ಈಗ ನಾನು ಚಲೋ ಮನಸ್ಸಾ ಆಗೇನಿ ಚಲೋ ಮನಸ್ಸಾ.

ಬಂ:- ಅ! ಏನಿದು ನನಗೆ ಕೇಳಿಸುವದು ಕನಸೋ ಅಥವಾ ನನಸೋ (ಗಂಡನ ಕಡೆಗೆ) ಏನಿ ನೀವು ಏನಾಗೀರಿ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹೇಳಿ.

ಗುಂಡೂ:- ಈಗ ನಾನು ಕುಡುಕ ಅಲ್ಲ ಚಲೋ ಮನಸ್ಸಾ.

ಬಂ:- ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನೀವು ಕುಡೇದುಬಿಟ್ಟಿರಾ? ಅವ್ವ ಅವ್ವ ನನ್ನ ಗಂಡನ.

ಗುಂಡೂ:- ದ್ರಾವರಾಣ್ಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿ ಇಕಾ ನಮ್ಮಪ್ಪನಅಣೆ, ನಮ್ಮವ್ವನ ಅಣೆ, ನಮ್ಮ ದೇವರಅಣೆ, ನಿನ್ನ ಕೊರಳಾಣೆಗೂ ಕುಡೇದ ಬಿಟ್ಟೀನಿ ಈಗರ ಭರಾಸಾ ಆತ.

ಬಂ:- (ಸ್ವಗತ) ಆಹಾ ನಾನು ಗೆದ್ದೆ ದಿನಾಲೂ ಭಾರತಮ್ಮನ ಪೂಜಾ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ ಇವತ್ತ ನಮ್ಮವ್ವ ನನಗ ಒಲದ್ದು (ಕೈಹಿಡಿದು) ಬರಿ ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ಅಂಬಲಿ, ಸರಬರ ಕಟಿದ ಮಜಿಗೆ, ಉಳ್ಳಾಗಡ್ಡಿ ಹಾಕಿ ಉಣ್ಣಾಕ ನೀಡತೀನಿ ಬರಿ.

ಗುಂಡೂ:- ತಡಿತಡಿಯ ಹೋಗುನಂತ ಈಗ ನಾವು ಒಂದು ದಗದಾ ಮಾಡಬೇಕು, ದಗದಾ.

ಬಂ:- ಏನದು ಲಗುಲಗು ಹೇಳ್ವಾರ ಹೇಳ.

ಗುಂಡೂ:- ಆ ಮಣ್ಯಾತ್ಮ ಬಾಬರಾಯಪ್ಪ ನಮ್ಮಂಥ ಕುಡುಕರಿಗೆ ಇನ್ನೇಟಿನ ಆಟಗಾರರಿಗೆ ಚಾ ಕುಡೂವವರಿಗೆ ಗ್ಯಾನಾ ಹೇಳಿ ಬಿಡಿ ಸಾಕ ತಿರಿಗಾಡಾಕ ಹತ್ಯಾರಂತ ಇನ್ನೂತನಕ ಹಿಂದ ನನಗೂ ಅವ ಹೇಳಿದ್ದಿಲ್ಲ ನಾನು ಅವಂಗ ಸಿಕ್ಕಾಂಗ ಬೈದು ಬೈದು ಕಳಿಸಿದ್ದೆ. ಆದರೂ ನನಗ ಮತ್ತೂ ಹೇಳತಿದ್ದ. ಈಗ ಆ ಮಾರಾಯಗ ನಾನು ನೀನು ಕೂಡಿ ಅವನ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಬರನ ಬಾ?

ಬಂ:- ಹೋಗನಂತ ಬರಿ. ಉಣ ಬರಿ. ಹಸಿದಿದ್ದೀತು ನಿಮ್ಮದು.

ಗುಂಡೂ:- ನಡಿಹಂಗರ ದೌಡ ದೌಡ ಉಣ್ಣಾಕ ಹಾಕು.

ಬಂ:- ಬರಿ ಬರಿ ಮುಂವ ನಡ್ತಿ. ಅವ್ವ ಅವ್ವ ನನಗಂಡ ಗುಂಡೂ ರಾಯನ.

(ಹೋಗುವರು.)

೩ ನೆಯ, ದೃಶ್ಯ ರಸ್ತಾ

ಗುಂಡೂ:- ಲಗು ಲಗು ಬಾರೇ ನನ ಬಂಗಾರೀ ಕಾಲನುಯ್ಯತಾವೇನ
ಆ ಗಿಡದ ಬುಡಕ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೂಡ್ರನ ಬಾ. ಬಾ ಬಾ ಎಳಮ್ಮಾಕೆ.

ಬಂ:- ಅವ್ವಾ! ಉಶ್! ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಸಹ ಮುಂದಕ ಇಡಾಕ ಆಗದಿಲ್ಲ!
ಮ್ಯಾಲ ನೋಡಿಯಾ ರಣ ರಣ ಬಿಸಿಲು, ಬುಡಕ ನೋಡಿಯಾ ಉರಿ
ಉರಿ ನೆಲ.

ಗುಂಡೂ:- (ಹೊಹಾರಿ) ಇಕಾ! ಅದೇ ನೋಡು! ಆನರೇ ಬರಾಂಗ
ಕಾಣಸತ್ಯೆತಿ, ಎಳ ಎಳ ದೊಡು. ಇಲ್ಲೇ ಬಂದ ಬಿಟ್ಟು.
(ಬಾಬುರಾಯನ ಪ್ರವೇಶ)

ಶರಣರೀ ಎಪ್ಪೆ ಇಬ್ಬರೂ ಬೀಳುವರು.

ಬಾಬುರಾಯ:- ಯಾರು? ಗುಂಡೂರಾಯನೇನು ಎಳಸ್ಸು ಎಳು ಪ್ರತಿ
ನಮಸ್ಕಾರ ನಿನಗೆ! ಏಕೆ ಗುಂಡೂರಾಯಪ್ಪ ಇಂದು ಎಷ್ಟು ನಮ್ರತೆ
ಯಿಂದ ವರ್ತಿಸುವೆಯಲ್ಲ.

ಗುಂಡೂ:- ಅಪ್ಪಾರ (ನಗುತ್ತ) ಈಗ ನಾನು ಕುಡೂ ಚಟ ಬಿಟ್ಟೇನರಿ.
' ಪಿರೂತಿಯಿಂದ ಅಪ್ಪಾರನ ಕೂಡಿ ಹೇಳಾಕ ಅಂತ ಬಂದವರಿ.

ಬಂ:- ಹೌಂದರಿ ಎಪ್ಪ. ನನಗಂಡ ನಿಮ್ಮ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಕುಡೂ ಚಟ
ಬಿಟ್ಟು ಚಲೋ ಮನಸ್ಸಾ ಆಗ್ಯಾನರಿ. ಯಪ್ಪಾ ನೀವು ಒಳ್ಳೇರಪ್ಪ
ನಮ್ಮಂತವರಿಗೆ ಗ್ಯಾನಾ ಹೇಳೇ ಚಲೋ ದಾರಿಗೆ ಹಚ್ಚತೀರಿ.
ನಮ್ಮವ್ವ ನನ್ನ ತಾಯಿ ಭಾರತಮ್ಮ ಈ ಅಪ್ಪಾರಿಗೆ ಇದ ಬುದ್ದಿನ
ಕೂಡವ್ವ ನಿನ್ನ ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳತೀನಿ. (ಬೀಳುವಳು)

ಬಾ:- ಎಳಮ್ಮ, ಎಳು. ನಾನೇನು ಅಂಥಾ ಮಹತ್ವದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು
ಮಾಡಿರುವೆನು. ನನಗಿಂತಲೂ ನಿನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ
ಗುಂಡೂರಾಯನ ಮೇಲೆ, ಪತಿಯು ದುರ್ಮಾರ್ಗ ಇದ್ದರೆ

ಸುಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ತರುವವಳು ಪತ್ನಿಯಲ್ಲವೇ? (ಗುಂಡುರಾಯನಿಗೆ)
ಇರಲಿ ಗುಂಡುರಾಯ ನಡೆಯುವವನು ಎಡುವಲೇಬೇಕು. ಅದರಿ
ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಎಡುವುದಂತೆ ಎಚ್ಚರದಿಂದಿರಬೇಕು. ಬಿಸಿ ಬಡಿಯದೆ
ಬೆಣ್ಣೆ ಕರಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ನೀನು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅಜ್ಞಾನ
ಅಂಧಕಾರದೊಳಗೆ ಸಿಲುಕಿದ್ದಿ ಈಗ ನೀನು ಸುಜ್ಞಾನ ಸುಜ್ಯೋತಿ
ಯೊಳಗೆ ಬಂದಿರುವಿ ಈ ಬೆಳಕನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಡ? ತಿಳಿಯಿತೇ?
ಇದು ನೋಡು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ನಿನಗೆ ಕರಜೋಡಿಸಿ ಬೇಡುವೆ.

ಗುಂಡೂ:- ಯಪ್ಪ ದ್ಯಾವರು ನಿಮಗೂ ನಾವು ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳಾಕ ಹತ್ತಿದ
ಮ್ಯಾಲ ನೀವ ನಮಗ ಕೈಮುಗಿಯಬೇಕರ್ಯಾ. ಛೇ. ಬೇಡೆಷ್ಟು
(ಹೆಂಡತಿಯ ಕಡೆಗೆ) ಏ ಬಾರ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಅಪ್ಪರ ಕಾಲಿಗೆ
ಬೀಳೋನು. (ಬೀಳುವರು)

ಬಾ:- ಸಾಕು. ಗುಂಡುರಾಯಸ್ವನವರೇ ಸಾಕು.

ಬಂ:- ಅಪ್ಪರ? ನಿಮ್ಮಿಂದ ನಾವು ಚಲೋ ದಾರಿಗೆ ಹತ್ತೇವರಿ ನೀವಂ
ನೋಡ್ತಿ ನಮಗ ತಂದಿ.

ಗುಂಡೂ:- ಏ ಏ ತಂದಿಯಾಕ ದ್ಯಾವರೂ ಅನ್ನು?

ಬಂ:- ದ್ಯಾವರು? ಇಕಾ ನೋಡ್ತಿ ನಾನು ನನ್ನ ಗಂಡನ ಪಾದಾ ಮುಟ್ಟಿ
ಹೇಳತೀನಿ ನಿಮ್ಮ ಮಾತ ಮೂರದಿಲ್ಲರಿ.

ಗುಂಡೂ:- ಹೌಂದರಿಯಪ್ಪ ನಾನೂ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ತಾಳೀ ಮುಟ್ಟಿ
ಹೇಳತೀನಿ ನಿಮ್ಮ ಉಗಟದಾಟದಿಲ್ಲರಿ.

ಬಾ:- (ಭಾ. ಮಾ. ಫೋ. ಕಡೆ ನೋಡಿ) ಆಹಾ ದೇವಿ! ಭಾರತ
ಮಾತೆ ನೀನು ಕಣ್ಣೆರೆದರೆ ಯಾವದು ಅಸಾಧ್ಯ! (ಗುಂಡು ಬಂಗಾರಿ ಕ)
ಸುಜ್ಯೋತಿಯ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಬಂದ ನವದಂಪತಿಗಳೆ ಧನ್ಯರು! ನೀವೇ
ಧನ್ಯರು!! ನಾನು ನಿಮಗೆ ಕರಜೋಡಿಸಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು
ವಿರಾ?

ಗುಂಡೂ:- ಛೇ ಛೇ ನೀವು ಕೈಮುಗಬೇಕರ್ಯಾ ಬ್ಯಾಡರ.

(ಹೆಂಡತಿಯ ಕಡೆಗೆ) ಎ ನೀನರ ಹೇಳ.

ಬಂ:- ಬ್ಯಾಡ ಎಷ್ಟು ನೀವು ಕೈಮುಗೂದು ಬ್ಯಾಡ, ಹಂಗ ಹೇಳು ಕೇಳ ತೀವಿ. ಮಾಡದಾದರ ಮಾಡೇಕೊಡತೀವಿ.

ಬಾ:- ಮಾತಾ-ಪಿತೃ ಸಮಾನರಾದಂಥ ಬಂಗಾರಿ, ಗುಂಡೂರಾಯರೇ ಈಗ ನಾನು ಕೈಕೊಂಡ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನೀವು ಸಹಾಯವಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಏನೆಂದರೆ ಆಮ್ಮಾ ಬಂಗಾರಿ? ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಿನ್ನ ಪತಿದೇವರಿಗೆ ಏನು ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೆನೋ! ಅದರಂತೆ ಹೇಳಲು ಇನ್ನೂ ಬಹಳ ಜನರು ನಮ್ಮ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇರುವರು. ನಾವು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೇಳಿ ಈದುಶ್ವಟಕ್ಕೆ ಒಲೆಬಿದ್ದ ಜನರನ್ನು ಬಿಡಿಸೋಣ. ಒಬ್ಬರೊಬ್ಬರಂತಲೂ ಇಬ್ಬರು ಲೇಸು. ಎಂಬಂತೆ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕರಾಗಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ಒಪ್ಪಿಗೆಯೇ ?

ಗುಂಡೂ:- ಓಹೋ ಇಷ್ಟಹೌದಲಿ! ನಿಮ್ಮಕೂಟ ತಿರಗತೀನಿ. ಜನರಿಗೆ ನಾನೂ ಹೇಳಿಷ್ಟು ಹೇಳತೀನಿ. ಇಕಾ ನೋಡ್ರಿ ನನ್ನ ಹೆಂಡತೀನು ನಮ್ಮ ಸಂಗಡ ಕರಕೊಳ್ಳೂನು. ನಾನು ಕುಡಿಯೋ ಜನರಿಗೆ, ಆಡೋಜನರಿಗೆ, ಸೇದೋಜನರಿಗೆ, ನನ್ನ ಉದಾಹರಣೆ ಐತಲಿ (ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ) ಈ ಭೂಪಂದು ಹೇಳಿಕೊಂತ ಗ್ಯಾನ ಹೇಳತೀನಿ ಬಿಡ್ರಿ, ನೀವೂ ನನ್ನ ಕೂಟಾಗ ದನಿ ಕೊಡುವಂತರಿ.

ಬಾ:- ಓಹೋ! ಆಗತ್ಯವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಉದಾಹರಣೆಯಿಂದಲೇ ಜನರಿಗೆ ಬೋಧ ಮಾಡೋಣ.

ಗುಂಡೂ:- ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಅದಾಳಲಿ ಬಂಗಾರಿ. ಆಕೆ ಬಾಳ ಹರೇಮಿರಿ. ಆಕೆಗೆ ಬ್ಯಾರಿ ಕೆಲಸ ಹಚ್ಚನರಿ. ನಾನೆಲ್ಲ ಉಪಾಯ ಹುಡುಕೇನಿ.

ಬಾ:- ಏನದು ಗುಂಡೂರಾಯ ನಿನ್ನುಪಾಯ ಹೇಳು ನೋಡೋಣ.

ಗುಂಡೂ:- (ನಗುತ್ತ) ಕುಡಿಯ ಜನರ ಹೆಂಡರಿಗೆ ಗ್ಯಾನಾ ಹೇಳಾಕ ಪಟ್ಟನರೀ ಅಂದರನೂ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಪಾಸಾಗತದ. ಈಗಿನ ಕಾಲ ದಾಗ ಹೆಂಡರ ಮಾತು ಮೊರದಿಲ್ಲ ಜನರು. (ನಂದ ಉದಾಹರಣೆ ನೋಡ್ರ) ನಗುವನು.

ಬಾ:- (ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ) ಪಾಪ! ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಎಷ್ಟು ತಿಳಿಯುವದೋ ಅಷ್ಟು ಮಾತನಾಡುವನು. ಇವನ ಮಾತನ್ನು ನಾವು ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ದುಶ್ಚಟಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದ ಜನರ ಹೆಂಡಂದಿರಲ್ಲ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಗಂಡಂದಿರಿಗೆ ಹೇಳುವದೇ ಇಲ್ಲವೇ? ಭೇ, ಹೇಳುತ್ತಿರಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಮನೆ ಹಾಳಾ ಗುವಾಗ ಹೆಂಡಂದಿರಿಗೆ ಅರಿವಾಗುವದಿಲ್ಲವೇ? ಹೇಳಿದರೂ ಸಹ ಅವರು ಕೇಳುತ್ತಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ; ಇದು ಒಪ್ಪುವ ಮಾತು. ಇರಲಿ, ಇವನ ಮಾತನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕುವದು ಬೇಡ. ಇವನಭಿಪ್ರಾಯದ ಪ್ರಕಾರ ಬಂಗಾರಿಯನ್ನು ಬಿಡೋಣ. ನನ್ನಿಚ್ಛೆಯ ಪ್ರಕಾರ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಮಾಡೋಣ. ಈ ರೀತಿಯಿಂದಲಾದರೂ ಆಗಲಿ; ಆ ರೀತಿಯಿಂದ ಲಾದರೂ ಆಗಲಿ ಒಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ನಾವು ಕೈಕೊಂಡ ಕಾರ್ಯ ಸಫಲ ವಾದರೆ ಸಾಕು. ಕುರುಡನೇನು ಬೇಡುವ ಎರಡು ಕಣ್ಣು. ಅಂತೆಯೇ ನಾನೇನು ಬೇಡುವೆ ದುಶ್ಚಟವು ಹೋಗಲೆಂದು. (ಗುಂಡೂರಾಯನಿಗೆ) ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ ಗುಂಡೂರಾಯ ಈಗ ನಾವು ಆ ಶರಣಪ್ಪನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಹೇಳೋಣ; ಬಾ ಹೋಗುವಾ.

ಗುಂಡೂ:- ನಡ್ರಿಯಪ್ಪಾ ಹೋಗೂನಡ್ರಿ. ನಾನೂ ಟೊಂಕಾಕಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲ ತೀನಿ. (ಹೆಂಡತಿಗೆ) ಎ, ನೀನೂ ಹೇಳು ಟೊಂಕಕ ಸೆರಗು ಕಟ್ಟೇನಿ ಅಂತ.

(ಹೋಗುವರು.)

(ತೆರೆ ಬೀಳುವದು.)

೪ ನೆಯ ದೃಶ್ಯ

(ರಾಜಾನ ಮನೆ, ಗುಲಾಮ ಬಂದು ಒದರುತ್ತಾನೆ.)

ಗುಲಾಮ:- ರಾಜಾ! ರಾಜಣ್ಣ!! ಏ ರಾಜಣ್ಣ!!!

ರಾಜಾ:- ಯಾರವರು.

ಗು:- ನಾನು ಮರಾಯಾ ಗುಲಾಮ. ಬಾ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊರಗೆ.

ರಾ:- (ಹೊರಗೆ ಬಂದು) ಓಹೋ, ನಮಸ್ತೆ ಗುಲಾಮರಾಯಾ ಥ್ಯಾಂಕ್ಯು.

ಗು:- ಅಲ್ಲಾ! ಎಕ್ಕಣ್ಣ, ೧ ಘಂಟೆಗೆ ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದ. ಆದರೆ ಈ ಒರೆಗೂ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ. ನೀನೂ ಸಹ ಸರಿಯಾಗಿ ಅದೇ ವೇಳೆಗೆ ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಿ, ಏಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ದಾರಿ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಸಾಕಾಗಿ ಹೋತಪಾ.

ರಾ:- ನಿಜ. ಗುಲಾಮರಾಯರೇ, ಎಕ್ಕಣ್ಣನ ಹತ್ತಿರ ಹಣವಿದ್ದಿಲ್ಲವಂತೆ, ನಮ್ಮೂರ ಸಾವುಕಾರರ ಹತ್ತಿರ ಕೂಲಿ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟು ೫೦೦ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ತರಲು ಹೋಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಹಣ ತಂದೊಡ ನೆಯೇ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದ. ಅವನು ಬಂದ ನಂತರ ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬರಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿ ದ್ದೆವು. ಇಷ್ಟೇ ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಹಿಡಿ ಹಿಡಿ ಸಿಗರೇಟ ಸೇದು ಈಗ ಬರಬಹುದು. (ಕೂಡುವರು. ಸಿಗರೇಟ ಸೇದಿದಂತೆ ನಟನೆ)

ಗು:- ಆ ದೊಡ್ಡ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಲು ನನಗೆ ಬಹಳ ಬೇಸರವಾಯಿತು. ನೋಡು ಅವರಾದರೂ ಬರಬಾರದೇ?

ರಾ:- ಯಾರಪಾ ಅವರು ಮತ್ಯಾರೋ! ಹೊಸ ಕುಳ ಇಳಸಿ ಅನಬಾರದ, ಯಾವೂರವರು.

ಗು:- ಹೊಸಬರಂತೂ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮವರೇ ರಾಣಿ, ಖರ್ಚಿ, ರೋಕರ.

ರಾ:- ಅವರು ಸಹ ಬಂದಿಲ್ಲವೇ.

ಗು:- ಊಹಾಂ ಅವರೂ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲೆಲ್ಲ ರಾಜಣ್ಣ, ಯಲ್ಲಾ ಜನ ರನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಬಂದು ಆಟದ ಮನಿಗೆ ಜಮಾ ಮಾಡೋ ದಲಾ ಲೀನೂ ಬರಬಾರದ. ಅವನಿಗೆ ಕೊಡುವ ದಿನಗೂಲಿ ೪ ರೂಪಾಯಿ ವ್ಯರ್ಥ ನೋಡು.

ರಾ:- ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ ಮರೆತಿದ್ದೆ. ನಮ್ಮ ದಲಾಲಿಯು ಒಂದು ಬೇರೆ ಕೆಲಸದ ನಿಮಿತ್ಯ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿರುವನು. ಹೋದರೂ ಸಹ ಹೋಗುವಾಗ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. (ಆ ಮಾತು ಈ ಮಾತು ಮಾತನಾಡುವರು.)

(ಎಕ್ಕಣ್ಣನ ಪ್ರವೇಶ.)

ರಾ. ಗು:- ಓಹೋ ನಮಸ್ಕಾರ ಬರಿ.

ಎಕ್ಕಣ್ಣ:- ನಮಸ್ಕಾರ ಮತ್ತೇಕೆ ತಡ, ನಡೆಯಿರಿ. (ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿಯ ರೂಪಾಯಿಗಳ ನೋಟು ತೋರಿಸುವನು.)

ರಾ:- ತಡವೇನಿಲ್ಲ ಎಕ್ಕಣ್ಣ! ಎಷ್ಟೊತ್ತು ಹೋಗಿದ್ದಿರಲ್ಲ?

ಎ:- ರಾಜಣ್ಣ ನಮ್ಮೂರ ಸಾವುಕಾರನಿಗೂ ನನಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ವಾಗ್ವಾದ ನಡೆಯಿತು.

ರಾ:- ಅಂತಾ ಮಹತ್ವದ್ದೇ?

ಎ:- ಏನಿಲ್ಲ, ರಾಜಣ್ಣ ಒಂದಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ಪಟ್ಟು ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಬರಕೊಟ್ಟರೆ ಮಾತ್ರ ಹಣ ಕೊಡುವೆನೆಂದು ಹಟ ಹಿಡಿದಿದ್ದ. ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ನಾನು ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿದೆ; ಆದರೆ ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ೫೦೦೦ ರೂ. ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಬರಕೊಟ್ಟು ೫೦೦

ರೂ. ತಂದೆನು. ಇದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಾಯಿತು ಇಷ್ಟೇ. ತಮಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗಿರಬಹುದಲ್ಲವೇ.

ಗು:- ನಮಗೇನು ತೊಂದರೆ ಇಲ್ಲ ಎಕ್ಕಣ್ಣ; ನಡೆಯಿರಿ ಹೋಗೋಣ ತೀವ್ರ ಅವರೂ ಸಹ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರಬಹುದು.

(ಹೋಗುವರು.)

.....ರಸ್ತಾ..... (ಬಾಬುರಾಯ, ಗುಂಡೂ, ಬಂಗಾರಿ ಪ್ರವೇಶ.)

ಬಾ:- ಏನು ಗುಂಡೂರಾಯರೇ ಎಷ್ಟು ಹುಡುಕಿದರೂ ಆ ಶರಣಪ್ಪನ ಶರಣಪ್ಪನ ಸುಳಿವೇ ಸಿಗಲೊಲ್ಲದಲ್ಲ. ೩-೪ ಬಾರಿ ಅವನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದದ್ದಾಯಿತು. ಈ ವರೆಗೂ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳ ಬಾರದೇ.

ಬಂ:- ಅಪ್ಪಾರ ಎಲ್ಲಾರ ಕುಡುಕಂತ ಕುಳಿತಿದ್ದೀತಬಿದ್ದಿ. ಕುಡುಕರ ಆಟನ ಈಟಿ. ಮನ್ಯಾನ ಹೆಂಡರ ಮಕ್ಕಳ ಖಬರ ಇರೋದಿಲ್ಲ ಕುಡುಕ ಮೂಳಗೂಳಿಗೆ.

ಗುಂಡೂ:- ಅಪ್ಪಾರ ಬರಿಇಲ್ಲೆ ಆ ಕಲ್ಲಪ್ಪನ ಮನ್ಯಾಗ ಇಂತಾ (ಇನ್ನೇಟಿ ನಂತೆ ಕೈಮಾಡಿ) ಆಟ ನಡೀತೇತಿ ಅಂತೆ. ಆ ದೇವರುಗಳಿಗೆ ದರ್ಶನಾ ಕೊಟ್ಟು ಬರೋನ ಬನ್ನಿ ಒಂಜರಾ

ಬಾ:- ನಡೆ ಹಾಗಾದರೆ ನೋಡವಾ ಆ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು, ಅವರ ಸ್ಥಿತಿ ಗಡಿದಾಟಿರುವದೋ! ಅಥವಾ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವದೋ.

(ಹೋಗಹತ್ತುವರು)

ಬಂ:- ನಿಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಾರ. ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತು ಐತಿ. ಆ ಶರಣಪ್ಪನ ಮನಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಿಲ್ಲರಾ ನಾನು. ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಗಿಂಡೆವ್ವನಂತೆ ಗಂಗವ್ವನನ್ನು ಮೈಹುಳ್ಳಾಂಗ ಹಣದ ಅರಿ ಹತ್ತರ ಇದ್ದ ಚಲೋ ಸೀರಿ ಕಸಗೊಂಡು ಕುಡ್ಯಾಕ ಹೋಗೇತಂತರೇ ಎಪ್ಪಾ. ಆ ಗಂಗವ್ವನ

ಗೋಳಾ ಏಟರ ಹೇಳಬೇಕರಿ. ಪಾಪ! ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಹುಟ್ಟಬಾರದು!
ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಾಳು ಬಲುಗೋಳು!

ಬಾ:- ಹೌದು ತಾಯಿ ಬಂಗಾರಿ! ದುಶ್ಚಟದ ದುರ್ನಡತೆಗೆ ಬಲಿಬಿದ್ದ
ಗಂಡಂದಿರ ಹೆಂಡಂದಿರು, ಹೀಗೆ ಬಳಲಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನೀನೇ ಎಷ್ಟು
ಬಳಲಿದಿ ನೋಡು? ಹಾಗೆಯೇ ದುಶ್ಚಟಕ್ಕೆ ಬಲಿಬಿದ್ದ ಜನರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ
ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಮ್ಮ ಭಾರತಕ್ಕೂ ದುಶ್ಚಟ, ದಾರಿದ್ರ್ಯ, ಹೇಡಿತನ
ವನ್ನು ಅಳಿಯುವದಿಲ್ಲವೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಮಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ನಿಜ
ವಾದ ಸುಖತನಿಸು ಸಿಗುವದಿಲ್ಲ. ಖಂಡಿತ ಖಂಡಿತ. ಇದಕ್ಕೆ ನಾವು
ಬಲಿಸಲು ಅನುವುಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ ನಮ್ಮ ಕಾಲ ಮೇಲೆ ನಾವೇ
ಕಲ್ಲು ಚಲ್ಲಿಕೊಂಡು ನೋವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಬಳಲಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.
ಇರಲಿ! ಬಂಗಾರಮ್ಮ ಈಗ ಇಸ್ಪೇಟಿನ ಆಟದ ಮನೆಗೆ ಹೋಗೋಣ
ವೆಂದು ಗುಂಡಾರಾಯನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವನು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರು
ತ್ತೀವೆ. ನೀನು ಮಾತ್ರ ನಿನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗು?

ಬಿ:- ಹಾಗಲ್ವಿ ಯಪ್ಪ. ಮನೀಗಿ ಹೋಗತೀನಿ ಆ ಸುಲೋಚಮ್ಮ.
ಅದಾಳಲ್ವಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಮನೀಗೆ ಬಂದಹೋಗಬೇಕಂತ ಹೇಳ್ವಾಳ
ನೋಡ್ವಿ. ಲಗೂನ ನೀವು ಅವರೂ ಕೂಡೇ ಬರಿ. ನಾನು ಅಲ್ಲೇ
ಇರತೀನಿ. (ಗಂಡನ ಕಡೆಗೆ) ಲಗಟ ಬಾ ಏನ ಹಂಗ ಕುಂದರತೀನಿ
ನಿನ ದಾರೀ ಕಾಯಿಕೋತ.

(ಒಂದು ಬಾಜು ಬಾ. ಗುಂ. ಒಂದು ಬಾಜು ಬಂಗಾರಿ ಹೋಗುವರು.)

ಚಿನ್ನಪ್ಪ:- (ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಇವಳ್ಳಾರಪಾ! ಆಹಹ ಎಷ್ಟು ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ!
ಹೆಂಗಸರು ಗಂಡಸರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಹೇಳಬೇಕ. ಛೇ, ಈಗಿನ ಕಾಲಾನ
ಹಿಂಗವನ. ಅಲ್ಲಾ. ಏ ಚಿಲಿಮಿ ಚಿನ್ನಪ್ಪ! ಇನ್ನೂತನಕ ಚಿಲಿಮಿ
ಸೇದತೀಯಾ! ಇನ್ನ ಮ್ಯಾಲ ನೀನು ಚಿಲಿಮಿ ಸೇದಿದ್ದ ಕಂಡರೆ ನಿನ್ನ
ಚಿಲಿಮಿ ಚಿಪ್ಪಾಟಿ ಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ಛೇಮಾರಿ ಮಾಡಿಬಿಡತೀನಿ. ಜೋರಿ
ಯಿಂದ ಇರು. ಅಬ್ಬಾ! ಎಷ್ಟಪಾ ಇವಳದು ತಾನ ಹೆಂಗಸಾಗಿ ತನ್ನ

ಸೀರಾಗ ಕೈಯಾಡಿಸಿಕೃಬೇಕು. ಬೇರೆದವರಿಗೆ ಕೈಯಾಡಸಾಕ ಬಂದರ ಕೇಳ್ಯಾರೆ! ಬಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ನನಗ ಹೇಳಾಕ, ಅವಾಗ ತೋರಸತನಿ ಈಕೇಗೆ ಈ ಚಿಲಮಿ ಚಿನ್ನಪ್ಪನ ಕೈಯ. ಅಲ್ಲಪಾ ನಮ್ಮ ರೊಕ್ಕದಿಂದ ನಾವು ಸೇದಿದರ ಇವರಗ್ಯಾಕಪಾ ಹೊಟ್ಟೆರಿಚ್ಚು. ಇನ್ನೊ ಬ್ಬವ ಬರೆತಾನ ಬಾಬುರಾಯಪ್ಪನಂತ. ಅವನೂ ಹಂಗ ಹೇತಾನ ಇವಕೇನ ಗೊತ್ತಿತಿ ಈ ಚಿಲಮಿ ಪರಸಾದ ಭಗವಂತನ ಕಾಣದಾರೆಪ ಇದು. ಹ್ಯಾಂಗ ಅಂದರ ಹೇಳತೀನಿ ಕೇಳ್ತಲ್ಲೆ. (ಚಿಲಮಿ ತೋರಿ ಸುತ್ತ) ಈ ಚಿಲಮಿ ಅನ್ನದ ಒಂದು ಕೈಲಾಸ. ಇದರಾಗಿನ ತಂಬಾಕ ಅನ್ನದ ಒಬ್ಬ ಭಗವಂತ. ಒಮ್ಮೆ ಬಿಟ್ಟು ೩ ಸಾರೆ ಜಗ್ಗತಾ ಜಗ್ಗಿದರ ಅಂದರ ಭಗವಂತ ಹೊಟ್ಟಾಗ ಹೊಕ್ಕ ಒದ್ದಾಡಾಕಹತ್ತಾನ. ನಮ್ಮಪ್ಪ ದೊಡ್ಡವ.

ಪದ

ಬಾ ರೋ: ನಮ್ಮಪ್ಪ ಗಾಂಜಿಸಿದ್ದಪ್ಪ |

ಇಂದು ನಿನ್ನಗ ಈ ಹೆಸರ್ಯಾರಿಟ್ಟರಪ್ಪ ||ಬಾರೋ||

ನಿದ್ದೆಗೆ ನಿನಸರಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲಪ್ಪ |

ಎ ದ್ತೂ ಹೋಗದಂಗ ಮಾಡೋ ನಮ್ಮಪ್ಪ ||ಬಾರೋ||

ಕದ್ದುಕಳವಿಲೆ ನಿನ್ನ ಸೇದುವರಪ್ಪ |

ನಿದ್ದೆಮಾಡುತ ಅಲ್ಲೆ ಬೀಳುವರಪ್ಪ ||ಬಾರೋ||

(ತೆರೆ ಬೀಳುವದು.)

ಜ ನೆಯ ದೃಶ್ಯ

ಸ್ಥಳ:- ಇಸ್ಪೀಟಕಾರರ ಮನೆ (ಬಾಬುರಾಯ ಗುಂಡೂರಾಯ ಮರಿಗೆ ಸಿಂಹಿಸುವರು)

ಖರ್ಚಿ:- ಎಕ್ಕಣ್ಣ ಎಲಿ ಇಳುವು. ಎಷ್ಟೊತ್ತು ಅದು ಮಿಜಿ ಮಿಜಿ ಮಾಡಬಾರದು.

ಎ:- ಇಕಾ ತಗೊ ಇಳವೇನಿ; ಬೇಕೇನ.

ಗು:- ಎನದು ಇಳವಿದ್ದು.

ಎ:- ಚೌಕ ರಾಜಾ.

ಗು:- ಬಿಡು ಮಹಾರಾಯ, ಪುಣ್ಯ ಬರಲಿ. ನನಗೂ ಅದ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು.
(ನಗುವನು.)

ರೋಷಕರಪ್ಪ:- ಆ ಹಾ ಎನ ಹೊಡೆದೊ ಗುಲಾಮ; ೧೫ ರೂ. ಅಟ.
ಕೊಂ ಹೊಂ ಟಿಪಾಸ.

ರಾಣಿ:- ಅದನ್ಯಾಕ ಇಳವಿದೋ; ಗುಲಾಮರಾಯಾ.

ಎ:- ಖರ್ಚಿಣ್ಣ ಇಳುವು ನಿನ್ನ ಪಾಳೆ.

ಗು:- ಶಾಹ್‌ಬಾಶ್, ಬಿಡು ಮಾರಾಯಾ ಅಟ ಆತ.

ರೋಷ:- ಅಬಾಬಾಬಾಬಾ ಎಷ್ಟು ದಾಡ ಆಯಿತಪ್ಪ ಅಟ. ಈ ಸಾರೆ
ಅಂತೂ ಮಗ್ಗಲಾನ ಮುರಿದೆಲ್ಲ.

ಎ:- ಈ ಸಾರೆ ರಂಗ ಆಡದ!

ಖ:- ನೀನಂತೂ ೫೦೦ ರೂ. ಸಾಲಾ ತಂದೀದಿ; ಅಡೋನು ಅಂತೀದಿ.
ನಾನು ೨೫೦ ರೂ. ತಂದಿದ್ದೆ; ಅದವು.

ರೋಷ:- ನಾನು ೪೦೦ ರೂಪಾಯಿ ತಂದಿದ್ದೆನೋ ಮಾರಾಯಾ. ೫೦
ರೂ. ಉಳಿದಾವ.

ರಾ:- ಅದೆಲ್ಲ ಇರಲಿ; ಇದೇ ಕಡೇ ಅಟ; ರಂಗ ಆಡದ. (ಅಡುವರು.)

ರಾಣಿ:- ಎಷ್ಟುಕ ಅದೀರಿ ಎಕ್ಕಣ್ಣನವರೇ?

ಎ:- ಒಂದು ಆಟ.

ರಾ:- ನಮ್ಮದೂ ಒಂದ ಆಟ.

ಗು:- ೨ ಆಟ.

ರೈದೀ:- ನಮ್ಮದೂ ಒಂದ ಆಟ.

ಖ:- ತಿರಗಿ ಮತ್ತೊಂದ ಆಟ.

ರಾಣಿ:- ಹೂಂ, ನಾಸೂ ಎದನಿ.

ಎ:- ಸಾಕ; ತೆಗೆ. ಏನಿರುವದು?

ಖ:- ಸಮುದ್ರ.

ರಾ:- ವಾಹ್ಯ ವಾಹ್ಯ ಖರ್ಚಿಣ್ಣ ದುಬ್ಬಿನ ಕೆತ್ತಿದಿ.

ಗು:- ಸಾಕು; ಆಟ. ಸಂಜೆಗೆ ಇಡೋಣ.

ಆಟ ಕೊಡು. (ಎಲ್ಲರೂ ಸವ ಸ್ವೆ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಅನ್ನುವರು.)

ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಬುರಾಯ ಗುಂಡೂರಾಯ.

ಬಾ:- ಏನಿದು ಗುಂಡೂರಾಯಾ. ಏನು ವಿಚಿತ್ರ; ಇವರ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ನಗ ಬೇಕೋ, ಅಥವಾ ಅಳಬೇಕೋ?

ಗುಂಡೂ:- ಯಾಕರೀ ಯಪ್ಪ. ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಿಮಗೆ ಅಳಾಂಗ, ನಗಾಂಗ ಅತ ಏನಿ? ಆಯೋಯಪ್ಪಾ. ಇದು ಗ ರೂಪಾಯಿದಾಗ ಏ ಅಣೆ ಇಲ್ಲರೀಯಪ್ಪ.

ಬಾ:- ಹೌದು ಗುಂಡೂರಾಯಾ! ಇನ್ನೇಟಿನ ಎಲಿಗೆ ಜೀವ ಇರುವದೋ; ಎಲಿಯನ್ನು ಸಹ ಮಾತನಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಷ್ಟು ಹುಚ್ಚು ಇವರದು; ಗುಂಡೂರಾಯಾ. ಗಡೀನಂತೂ ಇವರು ಉಲ್ಲಂ ಘಿಸಿರುವರು. (ಕೈ ಮುಗಿದು) ಆಮ್ಮಾ! ಭಾರತ ಮಾತಾ, ಜಗಜ್ಜನನಿ! ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿ ಕುಳಿತಿರುವೆಯಾ, ಇಷ್ಟು ದಾರಿ ತಪ್ಪಿದರೂ ನಿನಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಗ ಲೊಲ್ಲದೇ; ಇನ್ನಾದರೂ ಕಣ್ಣೆರೆಯಮ್ಮ.

ಗುಂಡೂ:- ಅಪ್ಪಾರ ಎಲೀನ ಮಾತಾಡಸತಾರ ಅಂತಾ ತಿಳಿದೀರೇನ.
ಛೇ, ಛೇ, ಕರೇಸುದ್ದಿ ಹೇಳಿದರ ನಂಗಂತೂ ನಗೂ ಬರತೇತಿ.

(ನಗುವನು.)

ಬಾ:- ಹಾಗಿರುವದೇನು! ಹೇಳು ಹಾಗಾದರೆ?

ಗುಂಡೂ:- ಈಗೇನ ಅದಾರಲ್ಲಿ ಆಡ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರು; ಆಡಬೇಕು ಅನ್ನು
ಹದ್ದು ಏನೈತಿ ಆ ಹದ್ದು ಮಿರಿ ಆಡತಾರ. ಕಳುವು ಮಾಡುವವನಿಗೆ
ಕಳ್ಳ, ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವವನಿಗೆ ಸುಳ್ಳು, ಅಂತಾ ಹೆಸರ ಇಡತಾರಲ್ಲಿ;
ಹಾಂಗ ಇವರ ದಗದಾ ನೋಡಿ ತಕ್ಕ ಹೆಸರು ಇಟ್ಟಾರಿ.

ಬಾ:- ಇರಲಿ; ಗುಂಡೂರಾಯ! ಬಂಗಾರೆಮ್ಮನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಆ ಶರಣ
ಪ್ಪನ ಮನಿಗೆ ಹೋಗೋಣ ನಡೆ; ಆ ಸುಲೋಚಮ್ಮನವರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ
ಏನಾಗಿದೆ ನೋಡುವಾ. ಬಂಗಾರೆಮ್ಮನೂ ಸಹ ದಾರೀ ಕಾಯುತ್ತಿರ
ಬಹುದು.

ಗುಂಡೂ:- ನಡ್ರಿಯಪ್ಪಾ! ನೋಡನ ನಡ್ರಿ!! ಆಗಿದ್ದಾಗಲಿ. ನಮ್ಮದರ
ಗತಿ ಗದಿಗೆವ್ವನ ಕೂಡ್ಲಿ; ಅವರದರ ಗತಿ ಗಂಗವ್ವನ ಕೂಡ್ಲಿ. ಟೊಂಕ
ಕಟ್ಟಿ ನಿಂತವಿ ಅಂದವ್ಯಾಲೆ ಯಾಕದು ಹೆದರದು. ವಳ್ಳಾಗ ತಲಿ
ಇಟ್ಟ ಮ್ಯಾಲ ವಣಕಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಹೆದರತಾರ್ಯಾ.

(ಹೋಗುವರು.)

ಶರಣಪ್ಪ:- (ಹಿಂದಿನಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿತಿ) ಬಠಬ. ಬಠಠಠಬ.

ಪದ

ಲೋಕವೆ ಲೋ ದಿವ್ಯ | ಪಾಕವೇ ಲೋ ||

ಲೋಕಕೆ ಈ ಸೆರೆ ಪಾಕವೇ ಲೋ |

ಹೆಂಡರು ನಮಗೇಕೆ | ಮಕ್ಕಳು ನಮಗೇಕೆ ||

ಎಲ್ಲವೂ ಇದರೊಳಗೆ ಈರುವದಲ್ಲ ||ಲೋಕವೇ||

ಆ ಹಾ ಹಾ ಈ ಸುಖದ ಮುಂದ ಯಾ ಸುಖನೂ ಅಲ್ಲ ನೋಡ.
ಏ ನಮ್ಮವ್ವ, ನನ್ನ ತಾಯಿ ನೀಯನ್ನ ಕಾಯಿ. ಈ ಲೋಕದಾಗ ನಿನಗ ಸರಿ

ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಅವ್ವ, ಅಪ್ಪಾ, ಹೆಂಡತಿ, ಮಕ್ಕಳು, ಕಳ್ಳು, ಬಳ್ಳಿ ಎಲ್ಲಾ ಸುಳ್ಳು. ನೀನೇನಕ್ಕರೆ. ಬಂಗಾರ ಸಾಮಾನಾ, ಹೊಲಾ, ಮನಿ ಎಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ಮಣ್ಣುಮುಕ್ಕತಾವ. ನಿನ್ನೆ ಹೆಂಡತಿ ಮೈಮ್ಯಾಲಿನ ಸೀರಿ ಮಣ್ಣುಮುಕ್ಕಿ ಹೋತ. (ಕುಡಿಯುವನು.) ನಿನ್ನ ತಯಾರ ಮಾಡ ಮಾರಾಯಾ, ನಮ್ಮಪ್ಪ ಅವನ ನೋಡ ಗಂಡ.

(ಕುಡಿಯುತ್ತ ಕೂಡುವನು)

ಗಂಗಮ್ಮ:- (ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಅಳುತ್ತ, ಅಯ್ಯೋ ನನ್ನ ದುರ್ಬೈವನೇ. ಈ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ತಂದೆಯಾ. ಅಮ್ಮಾ ಭಾರತಮಾತಾ ಕಣ್ಣೆರೆಯಮ್ಮ. ಕಣ್ಣೆರೆದು ಬಳಲುವ ಬಡಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಮ್ಮ? ಕರುಣೆ ಬರಲೊಲ್ಲದೇ? ನನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಒಳ್ಳೆ ದಾರಿಗೆ ಹಚ್ಚು. ಈಗ ಬಾಬುರಾಯಪ್ಪನವರಾದರೂ ಬರಬಾರದೆ? (ಗಂಡನನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ) ಮಗು ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ಅಳಹತ್ತಿದೆ; ಮನೆಗೆ ಹೋಗೋಣ ಬರಿ?

ಶೇ:- ಏ ಯಾರ ನಿನ; ಯಾ ಮಗು ಅದು ನನ್ನ ನೆನೆಸದು. ಹೋಗ ಹೋಗ.

ಗಂ:- ನಾನರಿ ನಿಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿ. (ಚರಣದಾಸಿ)

ಶೇ:- ಎಲೇ ಗಂಗಿ ನೀಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿ. ಹೋಗ ಹೋಗ ಯಾರನರ ನುಂಗಿ. (ಹೊಡೆಯಲು ಹೋಗುವನು ಜೋಲಿಯಿಂದ ಬೀಳುವನು) ನನಗ ಹೆಂಡತಿ ಇಲ್ಲ; ಮಕ್ಕಳೂ ಇಲ್ಲ; ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ; ಇಕೆ ನಮ್ಮವ್ವ ನನ್ನ ತಾಯಿ. ಇಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ.

ಗಂ:- (ಅಳುತ್ತ) ನಿಮ್ಮ ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳುವೆನು. ಮನೆಗೆ ಹೋಗನ ಬರಿ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಡ; ಯಾರಾದರೂ ಬಂಧಾರು.

ಶೇ:- ಯಾರೂ ಅವರು ಬರೋರು ಬಂದ ನನ್ನೇನ ಮಾಡತಾರ. ಇಕಾ ನಮ್ಮಪ್ಪಗೆ ೧೦ ರೂ. ಕೊಡಬೇಕಾಗೇತಿ; ತಾ ಇಲ್ಲೆ ೧೦ ರೂ.

ಗಂ:- ನನ್ನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕರೀ. ಹೊಲಾ ಮಾರಿದಿರಿ, ಮನಿ ಒತ್ತಿ ಹಾಕಿದಿರಿ, ಇದ್ದಂತಾ ಡಾಗಿನ ಸಾಮಾನೂ ಮಾರಿದಿರಿ, ಮೈಮೇಲಿನ ಸೀರೆಯನ್ನೂ ಸಹ ಮಾರಿದಿರಿ ಇನ್ನೇನಿದೆ; ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ.

ಶ:- ಎಲೇ ಬೇಮಾನ ಹೆಣ್ಣು. ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಅಂತ ನನ್ನ ಅಗ್ಗಮಾಡಾಕ ಹತ್ತಿದೇನ. ನಾನು ಬಾಳ ಮರ್ಮದಿವಂತಾ; ನಮ್ಮವ್ವ ನನ್ನ ಹತ್ತರ ಬಂದಾಗಿಂದಾ ನನಗ ಬಾಳ ಕಿಮ್ಮತ್ತ ಬಂದೈತಿ. ಎಲ್ಲರೂ ನನಗ ಬರ್ರಿ ಶರಣಪ್ಪನವರೇ, ಏನಿತ್ತು ಕೆಲಸ; ಮೇಲೆ ಬರ್ರಿ; ಕೂಡ್ಡಿ. ಹಣ ಬೇಕಾಗಿದೆಯೇ ಎಂದು ಕರೆದು ಕೈಹಿಡಿದು ಖುರ್ಚಿದ ಮೇಲೆ ಕೂಡ್ತಿಸತಾರ. ನೀನು ನನಗ ಏನಾರ ಹೇಳಿ ರೊಕ್ಕ ಇಲ್ಲ ಅಂತೀದಿ. ರೊಕ್ಕ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರ ನಿನ್ನ ಕೊಳ್ಳನ ತಾಳಿ ಕೊಡ; ತಾಳಿ. ಬೇಮಾನ ಹೆಣ್ಣು.

(ಮೈಮೇಲೆ ಹೋಗುವನು.)

ಗಂ:- ಹಾಂ, ಹಾ, ತಡ್ತಿ ತಡ್ತಿ ಕೊಡತೀನಿ. (ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿ) ಮನಿಗೆ ಹೋಗನ; ಮನೆಯಲ್ಲಿ ೧೦ ರೂಪಾಯಿ ಇಟ್ಟಿರುವೆ ಕೊಡ ತೀನಿ. (ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ) ಹಾಯ ಭಾರತಮಾತಾ, ನೀನೇ ರಕ್ಷಿಸಮ್ಮ. ಇವರನ್ನು ಉಪಾಯದಿಂದ ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಬಾಬು ರಾಯಪ್ಪನವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದರೆ ನನ್ನ ಮಾನ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅವರೂ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರಬಹುದು. ನಡೆಯಿರಿ ಮನೆಗೆ ಹೋಗೋಣ!

ಶ:- ಕೊಡತೀದೆ ಇಲ್ಲ! ಕೊಡಬೇಕ ನೋಡ!! ಕೊಡದಿದ್ದರ ನಿನ್ನ ಕೊಳ್ಳಂದು ಹರಕೊಂಡ ಬರತೀನಿ.

ಗಂ:- ಕೊಡತೀನಿ ಬರ್ರಿ. ಮನಿಗರ ಹೋಗೋಣ.

(ಹೋಗುವರು. ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಾಬೂರಾಯ ಗುಂಡೂರಾಯ ಬರುವರು.)

ಬಾ:- ಶರಣಪ್ಪ ನಿಲ್ಲಪ್ಪ.ಃಃಃ

ಶ:- 'ಯಾವಾನಾವಾ. ಹೋಗಿ ಹೋಗಿ, ನಾ ಹೊಂಟಿನಿ ರೂಪಾಯಿಕ.

ಗುಂಡೂ:- ನಾವನು ಬಾಬುರಾಯಪ್ಪನವರು; ಗುಂಡೂರಾಯಪ್ಪನವರು.

ಗಂ:- (ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು) ಅಪ್ಪಾ ಅವರೇ ಉಳಿಸಿರಿ; ನನ್ನ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿರಿ. (ಅಳುವಳು.)

ಶ:- ಎಲೆ, ಎಲೆ, ಹಜಾರಿ. ಯಾರ ಅವಾ ಅವನ ಕಾಲ ಯಾಕ ಬಿದ್ದಿ. ಅವನ ಇಟಕೊಂಡಿದೇನ.

(ಗಂಗಮ್ಮ ರಿವಿಗೆ ಕೈ ಹೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವಳು. ಬಾಬುರಾಯನೂ ಕೈಹೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವನು.)

ಬಾ:- ಅವಳು ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಅಲ್ಲವೇನಪ್ಪ. ಹಾಗೆಲ್ಲ ಅನ್ನಬಾರದು; ಬಾ ಹೀಗೆ.

ಶ:- (ಹೆಂಡತಿ ಕೈ ಹಿಡಿದು) ಬಾ ಬಾರಲೇ, ಬೇಮಾನ ಹೆಣ್ಣು. ನಿನ್ನ ಕುತಗಿ ಹಿಚಗತೀನಿ ಬಾ; (ಎಳೆಯುವನು. ಗುಂಡೂರಾಯನು ಬಿಡಿಸಿ ಹೋಗುವನು. ಶರಣಪ್ಪನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಎರಿಹೋಗುವನು. ಗುಂಡೂರಾಯನ ಕೆಚ್ಚಿ ಕಳೆಯುತ್ತದೆ ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು.)

ಬಾ:- ಬಾರಪ ಶರಣಪ್ಪ; ಸ್ವಲ್ಪ ಇಲ್ಲಿತನಕ.

ಶ:- ತಡಿಯಪ ಬಾಬಪ್ಪ; ಮನಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರತನಕ.

ಗುಂಡೂ:- ಹಾಗೆ ಹಿಂದಕ ತಿರಗಿ ಅನಬಾರದಪಾ.

ಶ:- ಹೋಗ ಮುಂದ ನೀವು ಹಾಂಗ ಕೇಳಬಾರದಪಾ.

ಗುಂಡೂ:- ಬಂದ ಹೋಗೋ

ಶ:- ಬರದಿಲ್ಲ ಹೋಗೋ.

ಬಾ:- ಶರಣಪ್ಪ ನಿನಗ ಏನು ಬೇಕಾಗಿದೆ ಹೇಳು; ನಾನು ಕೊಡುವೆ. ಸುಮ್ಮನೆ ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಏಕೆ ಕಾಡುವಿ.

ಶ:- ನನಗ ೧೦ ರೂ. ಬೇಕ.

ಗುಂಡೂ:- ನಾನು ಕೊಡತೀನಿ ಬಾರ ಮಾರಾಯಾ,

ಶ:- ಕೊಡತೀದಾ ಹಂಗಾರ; ಕೊಡು ಹಂಗಾರಾ. (ಹೆಂಡತಿಗೆ) ಏನೇನು ಅವರು ೧೦ ರೂ. ಕೊಡತಾರಂತ ಬಾರಿಇಲ್ಲಿನ ಏ ಭೂಪಾ ಕೊಡು ರೂಪಾಯಿ. ದೊಡತತಾ, ಹೊತ್ತಾಗತೈತಿ; ನನ್ನ ಹೆಂಡತೀನು ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗತೇನಿ. ಬೇಕಾದ್ದ ಮಾಡ; ದೊಡ ರೂಪಾಯಿ ತತಾ.

ಬಾ:- ನಿಲ್ಲು ಶರಣಪ್ಪ. ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡು; ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಇಷ್ಟೇಕೆ ಅವಸರ ಮಾಡುವಿ; ನಾನೊಂದು ಮಾತು ಕೇಳುವೆ ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವೆಯಾ?

ಶ:- ಹೆಂಡತೀನ ನಿನ್ನ ಕೈಯ್ಯಾಗ ಕೊಟ್ಟನಲ್ಲ. ಮತ್ತೇನದ ಕೇಳೂದು.

ಗುಂಡೂ:- ಹಾಗೆಲ್ಲ ಅನ್ನಬಾರದು ಶರಣಪ್ಪ.

ಶರಣಪಾ ನಿನಗೆ ಮಾರಾಯಾ.

ಬಾ:- ಶರಣಪ್ಪ ಹಾವು ಕಡಿದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ಏನಾಗುವನು?

ಶ:- ಯಿಸಾಯೇರಿ ಸಾಯತಾನಾ.

ಬಾ:- ಹಾಗಾದರೆ ಹೊಗೆಯಿಂದ ಬಿಳಿಗೋಡೆ ಏನಾಗುವದು?

ಶ:- ಕರೋಗ ಆಗತತಿ.

ಗುಂಡೂ:- ನಿಲ್ಲ ಎಪ್ಪ ಇಲ್ಲೆ!! ನಾನೊಂದು ಕೇಳತೀನಿ?

ಅಲ್ಲ ಶರಣಪ್ಪ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಗೆದ್ದಲಿ ಹತ್ತಿದರೆ ಆ ಗಿಡ ಏನಾಗುವದು?

ಶ:- ಕೊಳತ ಪುಡಿಪುಡಿಯಾಗಿ ಉರಳಿ ಬೀಳತತಿ.

ಬಾ:- ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಆ ಗಿಡ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ ಏನು?

ಶ:- ಹುಟ್ಟದಿಲ್ಲ! ಸತ್ತಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಬಾ:- ಹಾಗಾದರೆ ಮನುಷ್ಯನ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಒಳಗೆ ಹುಳ ಹೊಕ್ಕರೆ ಆ ಮನುಷ್ಯನು ಏನು ಆಗುತ್ತಾನೆ?

ಶ:- ಆ ಮನುಷ್ಯನೂ ಸಾಯತಾನ. ಹೌದಪ ಬಾಬುರಾಯಪ್ಪ ಆ ಹುಳ ಕಂಡು ಕಂಡು ಯಾಕ ತಿನಬೇಕಪಾ! ಬುದ್ಧಿಗೇಡಿ ತಿನ್ನವ.

ಬಾ:- ' ಹಾಗಲ್ಲ ಶರಣಪ್ಪ ಮನುಷ್ಯನು ಕಂಡು ಕಂಡೂ ಹುಳವನ್ನು ತಿನ್ನು ವದಿಲ್ಲ. ಆ ಹುಳಗಳು ನೀರಿನ ರೂಪವಾಗಲಿ, ಶೇರೆದ ರೂಪವಾಗಲಿ, ಚಹದ ರೂಪವಾಗಲಿ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಆ ಮೇಲೆ ಅವ ನನ್ನು ಗೆದ್ದಲಿಯಂತೆ ಕೊರೆದು, ಕೊರೆದು ಹುಚ್ಚನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಸಾಯಿಸುತ್ತವೆ ತಿಳಿಯತೀ. ಬೇಕಾದರೆ ನಿನಗೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ ನಿಲ್ಲು. (ಶೇರೆಯಲ್ಲಿ ಇರತಕ್ಕ ಹುಳವನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ ತೋರಿಸುವನು. ಮತ್ತು ಆ ಹುಳಗಳಿಂದ ಸ್ವೇಣವಾದ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನ ಚಿತ್ರ ತೋರಿಸುವನು. ಅದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಪೂರ್ಣ ನಂಬಿಗೆಯಾಗಿ ಅವತ್ತಿನಿಂದ ಕುಡಿಯುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡು ವನು.)

ಶ:- (ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು) ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಸುಡುತ್ತಿರುವ ಈ ಉರಿಮಾರಿ ದುರಿಗೆಯ ಬಲಿಗೆಬಿದ್ದು ತಿಳಿಯದೇ ವೃಥಾ ಕೆಟ್ಟಿನಲ್ಲ ಆಹಾ ನನ್ನಂತೆ ಜನರೂ ಸಹ ತಿಳಿಯದೇ ಈ ಮಾರಿಯ ಬಲಿಗೆ ಬಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಬಂಧುಗಳೇ ನೋಡಿರಿ, ಕಣ್ಣೆರೆಯಿರಿ, ಈ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿರಿ. ಹೆಂಡತಿಯ ಕೊಳ್ಳೊಳಗಿನ ತಾಳಿಯನ್ನು ಸಹ ಹರಿಯಲು ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಈ ಮಾರಿಯು ಯಾವುದನ್ನೂ ಮಾಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಸ ತಕ್ಕವಳಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ರೊಕ್ಕ ಹಾನಿ, ಮಾನಹಾನಿ, ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಯದೇ ಕುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಬಂಧುಗಳೇ ಬಿಡಿರಿ, ಬಿಡಿರಿ, ನಿಜವಾ ಗಿಯೂ ಬಿಡಿರಿ. ನಾನಂತೂ ಬಾಬುರಾಯಪ್ಪನವರ ಕೈವೆಯಿಂದ ಬಿಟ್ಟು ಉದ್ಧಾರವಾದೆ. ನೀವು ಸಹ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಿಳಿದು ಬಿಡಿರಿ; ನಿಮ್ಮಾಣೆಯಾಗಿಯೂ ಬಿಡಿರಿ. (ಹೆಂಡತಿಗೆ) ಏ ಗಂಗೂ ಬಾ ತಂದೆಯ ಸಮಾನರಾದ ಬಾಬುರಾಯಪ್ಪನವರಿಗೆ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಮನೆಗೆ ಹೋಗೋಣ; ಮಗು ಅಳುತ್ತಿರಬಹುದು. (ಇಬ್ಬರೂ ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳುವರು. ಬಂಗಾರಿಯು ಮಗುವನ್ನು ತರುವಳು.)

ಬಂ:- ಹೋಗು ಮಗು; ನಿನ್ನ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳ ಹತ್ತಿರ.

ಮಗು:- ಅಪ್ಪಾ, ಅವ್ವಾ (ನಗುವದು.)

ಶ:- ಬಾ ಮಗನೇ, ಅಪ್ಪಾ ಅವರ ಕಾಲಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡು. ಇವನೇ ನೋಡಿರಿ ನನ್ನ ಮುದ್ದು ಮಗು.

ಬಾ:- ಬಹಳ ಮುದ್ದಾಗಿದೆ ಶರಣಪ್ಪ. ಮುತ್ತಿನಂತ ಮಗನನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಸುರಳಿತವಾಗಿ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತ ಹೋಗು. ಯಾವ ದುಶ್ಚಟಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಬೀಳಬೇಡ; ತಿಳಿಯಿತೆ.

ಗುಂಡೂ:- ಶರಣಪ್ಪ ಶರಕುಡಿಯುವ ಚಟವೊಂದೇ ಬಿಟ್ಟರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದರಂತೆ ಚಹ, ಇಸ್ಟೀಟಿ ಆಟ, ಗಾಂಜಿ ಸೇಡುವದು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಡಬೇಕು.

ಶ:- ಏನು ಗುಂಡೂರಾಯಪ್ಪ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ತಿಳಿದೂ, ತಿಳಿದೂ ಈ ಚಟ ಬಿಟ್ಟು ಆ ಚಟಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಲೇ! ಛೇ, ಮಾರಾಯಾ; ಯಾವ ಚಟಕ್ಕೂ ಬೀಳುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಚಟಕ್ಕೆ ಅಳಿಯ ಅಂದರ, ಆ ಚಟಕ್ಕೆ ಮಗಳ ಗಂಡ ಅನಬೇಕಾಗತೈತಿ.

ಗುಂಡೂ:- ಶರಣಪ್ಪ ನಿನಗ ಬಾಳಸಾರೆ ಶರಣಪಾ; ಹೋಗು, ಗಂಗೆ ಮೃತ್ನು, ಮುದ್ದುಮಗನ್ನ ಕರಕೊಂಡು. ಬಂಗಾರದಾಂಗ ಹರಿಚಂದ್ರ, ತಾರಾಮತಿ ಇದ್ದಾಂಗ ಇರಿ.

ಗಂ:- (ಕೈಮುಗಿದು) ಅಪ್ಪಾರ ಆಗಾಗ ಮನಿಗೆ ಬರತಾ ಇರಬೇಕರಿ. ನಿಮ್ಮ ಪಾದಧೂಳಿ ಬಿದ್ದರ ನಮಗ ಪುಣ್ಯ ಬರತೈತಿ.

ಶ:- ಹೌದರಿಯಪ್ಪ; ಆಗಾಗ ಬರತಾ ಇರಿ. ಈಗಃಃಬರಿ ಹೋಗೋಣ.

ಬಾ:- ಈಗ ಸದ್ಯ ಬೇರೆ ಕೆಲಸವದೆ; ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹಿಂದಿನಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರುವೆನು. ನೀವೆ ಹೋಗಿರಿ; ಚನ್ನಾಗಿ ಇರಿ.

ಗಂ:- ಅಪ್ಪಾರ, ಮನ್ಯಾಗ ಶಾರದವ್ವನರ ಇದ್ದರೇನಿ.

ಬಾ:- ಇದ್ದರು ಏಕೆ?

ಗಂ:- ಅವರ ಹತ್ರ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಲಸ ಇತ್ತರಿ; ಮೊನ್ನೆ ನನಗ ನೂಲದ ಕಲಸ ತೀನಿ ಅಂತಾ ಹೇಳಿದ್ದರಿ.

ಬಾ:- ಬಹಳ ಒಳ್ಳೇದು; ಯಾವಾಗಲೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವಳು. ನೀನು ಬೇಕಾದಾಗ ಹೋಗಿ ಕಲಿಯಬಹುದು. ಈಗ ಸಾಧಾರಣ ೧೦-೧೨ ಜನ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವರು.

ಗಂ:- ಆಗಲಿ ಎಪ್ಪ; ಹೋಗತೇವಿ.

ಬಾ:- ಒಳ್ಳೇದು, ಹೋಗಿರಿ; ಸುಖವಾಗಿ ಇರಿ.

ಶ:- ಗುಂಡೂರಾಯಪ್ಪ! ಮರಿಬ್ಯಾಡಪ್ಪ, ನಮನ್ನ.

ಗುಂಡೂ:- ಛೇ, ಛೇ, ನಿಮ್ಮನ್ಯಾಕ ಮರಿಲೆಪಾ! ನಿಮ್ಮಂಥವರನ ಮರಿ ತಾರೆನ.

ಗಂ:- ಅಣ್ಣಾರ! ಬಂಗಾರೆಮ್ಮನ್ನ ಮನಿಗೆ ಬಂದ ಹೋಗುಅಂತ ಹೇಳಿ?

ಗುಂಡೂ:- ಹಾಗೇಆಗಲಿ ಅಮ್ಮ; ಹೇಳುತ್ತೀನೆ.

ಮಗು:- ಬಾ, ಅವ್ವ ಹಸಿವೆಯಾಗಿದೆ; ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವಾ?

ಗಂ:- ನಡಿಯಪ್ಪೆ; ಹೋಗುವಾ.

ಶ. ಗಂ:- ಬರತೇವಿ ಅಪ್ಪಾರ; ನಮಸ್ಕಾರ.

(ಹೋಗುವರು.)

(ತೆರೆ ಬೀಳುವದು.)

೬ ನೆಯ ದೃಶ್ಯ

—ರಸ್ತಾ—

ಸುಲೋಚನಾ:- (ಮಗನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು) ಉಶ್! ಹಾಯ್!!
ದುರ್ಯೋಧನೇ. ಈ ರೀತಿ ನನ್ನನ್ನು ಬಳಲಿಸುವಿಯಾ! ಹೇ, ವಿಧಿ
ಮಾಯೇ. ಬಳಲಿಸು, ಬಳಲಿಸು ಈ ಪ್ರಾಣವಿರುವವರೆಗೆ ಬಳಲಿ
ಸ.ವಿ! ಆ ಮೇಲೆ. ಆ ಮೇಲೆ ಏನು ನಡೆಯುವದು; ನಿನ್ನ ಆಟ.

(ದುಃಖ)

ಚಂದ್ರಾಮ:- ಅವ್ವ, ಏಕೆ ಅಳುವಿ. ನಾನೂ ಅಳುವೆನು ನೋಡು.
ರೊಟ್ಟಿ ಕೊಡು ಅವ್ವಾ ಎಂದರೆ ಅಳುವೆಯಲ್ಲ.

ಸುಲೋ:- ಅಪ್ಪಾ ಮಗು; ನೀನಿನ್ನೂ ಸಣ್ಣವ. ಊಟಕ್ಕೆ ಬೇಡುವವ
ನಷ್ಟೇ. ಅದರೆ ನನ್ನ ದುಃಖ, ನನ್ನ ದುಃಖ, ಅದರೆ ನನ್ನ ದುಃಖ.
ಯಾರೆದುರಿಗೆ ಹೇಳಲಿ ಮಗು. (ದುಃಖಿಸುವಳು.)

ಚಂ:- (ಪೌರುಷದಿಂದ) ನನ್ನೆದುರಿಗೆ ಹೇಳು; ನಾನು ಕೇಳುವೆ. ತಾಯಿಯ
ದುಃಖವನ್ನು ಮಗನು ಕೇಳಬಾರದೆ.

ಸುಲೋ:- ಏನು ಹೇಳಲಿ ಚಂದ್ರ; ನಿನ್ನ ಹಡೆದವರು ಕೊಡುವ ಕಷ್ಟ
ವನ್ನು.

ಚಂ:- ಅವ್ವಾ? ನೀನು ದಿನಾಲು ಅಪ್ಪನ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು
ಅಳುವಿಯಲ್ಲ. ಇಂಥ ಕಟ್ಟಿ ಅಪ್ಪನು ಇರುವದಕ್ಕಿಂತ ಸಾಯುವದೇ
ನೆಟ್ಟಿಗೆ; ಅವ್ವಾ ಅಳಬೇಡ. ಅಪ್ಪನನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು
ಬರುತ್ತೇನೆ. ಅವನು ಬರದಿದ್ದರೆ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಹಾಗೆ ಬೈದೂ
ಅವನ ಪಂಜಿ ಹಡಿದು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೇನೆ. ಅಳಬೇಡ
ಅವ್ವಾ ಅಳಬೇಡ.

ಸುಲೋ:- ಅಳಬೇಡವೆಂದರೆ ನೆನೆನೆನೆದು ಅಳುವಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ ಮಗು.
ಇನ್ನೇಟನ ಕಟ್ಟಿ ಚಟಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಮನೆಯನ್ನು ಮರೆತು ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿ

ಆಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾರೆ; ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಡರು ಮಕ್ಕಳ ಗತಿ ಏನು ಅವರಿಗೆ ಅವಿವೇಯಿಲ್ಲ. ಮಣ್ಣು ಬಿತ್ತಿ ಹೊನ್ನು ಬೆಳೆಯತಕ್ಕ ತೋಟ ವನ್ನು ಮಾರಿದರು; ಮನೆ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ; ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಡಾಗಿ ನ ಸಾಮಾನುಗಳೂ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಹೆಂಡತಿಯ ಕೊರಳೊಳಗಿನ ಸರವನ್ನು ಹರಕೊಂಡು ಅಪಮಾನ ಮಾಡಿ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಲೂ ಅಂಜ ಲಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟು ರೀತಿಯಿಂದ ಕಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿದ ಆ ಇಸ್ರೇಲಿನ ಆಟಕ್ಕೆ ಮುಳ್ಳುಬಡಿಯಬಾರದೆ. ಹಾಯ್ ಭಾರತಮಾತೆ, ಜನ್ಮದಾತೆ, ಸಾಕು! ಸಾಕು! ಸಾಕು!!! ಈ ಜನ್ಮ, (ವಿಷ ಕುಡಿಯದೋಗುವಳು ಬಾಲಕನು ಬಂದು ಹಿಡ್ಡಿಯುವನು.)

ಚಂ:- ತಡೆ ಅಮ್ಮಾ; ತಡೆ. ನೀನು ಪಡುತ್ತಿರುವ ಕಷ್ಟವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಳಗಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರುವಳು ಭಾರತಮಾತೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಅಪ್ಪ ನಿಗೆ ಬೋಧ ಮಾಡುತ್ತ ಇರು; ಅವನಿಗೆ ತಾನಾಗಿಯೇ ಬುದ್ಧಿ ಬರು ವದು. ನೀನು ಈಗ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕೃತಿ ಬಹಳ ಹೇಸಿಗೆಯದು; ನೀನು ಸತ್ತರೆ ನನ್ನಗತಿ.

ಸುಲೋ:- ಮಗು ನೀನು ದಿನಾಲು ದೇವಿಯ ಚಿತ್ರವೆಂದು ಪೂಜೆ ಮಾಡು ತ್ರಿದ್ದೆಯಲ್ಲ, ಅವಳೇ ಇಂದು ನಿನಗೆ ಈ ಬುದ್ಧಿ ಕೊಟ್ಟು ಹೇಳಹೆಚ್ಚಿ ದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಚಂ:- ಭಾರತಮಾತೆಯ ಚಿತ್ರವೇನು?

ಸುಲೋ:- ಹೂಂ.....ಅವಳೇ ದೇವಿ.

ಚಂ:- ಅವ್ವಾ ದೇವಿಯ ಪೂಜೆಗೆ ಹೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ, ನಡೆ ಅಮ್ಮಾ ನಡೆ; ಮನೆಗೆ ಹೋಗೋಣ.

ಸುಲೋ:- ಎಲ್ಲಿರುವದಪ್ಪ ಮಗು ಮನೆ.

ಚಂ:- ಇರುವದಲ್ಲಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಮನೆ.

ಸುಲೋ:- ಅದನ್ನು ಬೇರೆದವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವರು ಮಗು.

ಚಂ-: ಯಾರನ್ನು ಅವರು. ನಮಗೆ ಇಲ್ಲದಾಗ ಅವರಿಗೇಕೆ ಕೊಡುವದು.

ಸುಲೋ:- ಭಾರತಮಾತೆ, ನಾನು ಈ ಹೊತ್ತಿನೋಳಾಗಿ ಏನಾಗುತ್ತಿ
ದ್ದೆನೋ ನೀನೇ ಬಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇನ್ನೂ ನನ್ನ ಪತಿಯ ಸೇವೆ ಮಾಡಲು
ಹಚ್ಚಿರುವಿ. ಅದರ ಭಾರ ನನ್ನದೇ! ಒಳಗಣ್ಣಿನಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡು
ತ್ತಿರು. ನನ್ನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದ ಅಕ್ಕಗಳಿರಾ, ನೋಡಿರಿ ನೋಡಿರಿ ಕಣ್ಣು
ತೆರೆಯಿರಿ; ಗಂಡನು ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಕಷ್ಟವನ್ನು; ಸಹಿಸಲಾರದೆ ವಿಷ
ವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹೋದರೆ ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ದೇವಿಯು ಮಗನ
ಬಾಯಿಂದ ಇನ್ನು ಪತಿಯ ಸೇವೆ ಮಾಡಬೇಕು; ಪತಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು
ಹೇಳಬೇಕು; ಬಂದ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಸಹಿಸಬೇಕು. ಅಂದರೇನೇ ಹೆಣ್ಣಿನ
ಜನ್ಮ ಸಾರ್ಥಕ! ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು; ತಿಳಿಯಿರಿ. ನೀವೇ ತಿಳಿಯಿರಿ.
ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು! ನಡೆ
ಮಗು ಹೋಗುವಾ. (ಹೋಗುವರು.)

ಮೋಲಿಸರು (ಇಬ್ಬರು) ಅವಳು ಹೋದನಂತರ ಬರುವರು.

೧ ನೆಯವ:- ವೀರಪ್ಪ, ಈ ದುಶ್ಚಟಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದ ಜನರ ಬಗ್ಗೆ ಒಬ್ಬರು ದೇಶ
ಭಕ್ತರಂತೆ ಅವರ ಯುನೀಸೆಲ್ವ B. M. D. ಅಂತೆ. ಈಗ ಅವರು
೪ ಅರ್ಜಿ ಆಯಿತು; ನಮ್ಮ ಘೌಜದಾರರ ಕಡೆಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು.
ನಾನು ಅದರ ಯುನ್ ಕ್ವಾರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ೨೨ ಸಾರೆ
ಕೇಳಿದೆ; ಬೇಡವೆಂದೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮಹಾರಾಯರಾದರೂ
ಸ್ವತಃ ಒಮ್ಮೆ ಬಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬಾರದೆ?

೨ ನೆಯವ:- ನಮ್ಮ ಘೌಜದಾರರಿಗೆ ಅವರಿಂದ ಏನಾದರೂ ಲಾಭ
ದೊರೆಯುತ್ತಿರಬಹುದು. ಅಂತೆಯೇ ನಮಗೆ ಅವರು ಹೋಗಿರೆಂದು
ಆರ್ಡರ್ ಮಾಡಲೊಲ್ಲರು.

೧ ನೇ:- ಎಸ್, ವೈರಿಗುಡ್; ಒಳ್ಳೇ ವಿಚಾರ ನೋಡು ನಿನ್ನದು. ನನಗೂ
ಕೂಡಾ ಅದೇ ಸಂಶಯ; ಏಕೆಂದರೆ ಬಾಯಲ್ಲಿ (ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳು
ವನು.)

೨ ನೇ:- ಹಾ, ಆ ಊರವರು ಬಂದಿದ್ದರೆ? ನೋಡಿದೆಯಾ? ಅಂದರೆನೆಯೇ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವರು ನಮ್ಮ ಘೌಜದಾರಸಾಹೇಬರು. ವೀರಪ್ಪ, ಬಾ ಹೀಗೆ; ಒಂದು ದಿನ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಲೀವ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಾ. ಅಂದಿನ ದಿನವೇ ಆ ಊರಿಗೆ ಹೋಗೋಣ. ಆ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಯುವಾ; ಅದರ ಸ್ಥಿತಿ. ತಿಳಿಯಿತೇ!

೧ ನೇ:- ಇಂಪಾಸಿಬಲ್. ಬೇಡ, ಬೇಡ; ಹೋಗುವದು ಬೇಡ.

೨ ನೇ:- ನೋ ಹೆಡ್; ತಲೆನೇ ಇಲ್ಲ. ನಾನು ಹೇಳುವದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊ; ಸೆನ್ಸ ಆವೆನೋ, ಇಲ್ಲವೋ ನಿನಗೆ?

೧ ನೇ:- ಒಳ್ಳೇದು, ನಡೆ ಹಾಗಾದರೆ. ಇಂದೇ ಲೀವ್ ಬರಕೊಟ್ಟು ಹೋಗೋಣ.

೨ ನೇ:- ಬಾ, ಹೋಗೋಣ. (ಹೋಗಿಹತ್ತುವರು.)

(ಬಂಗಾರಿ ಬುಟ್ಟಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುವಳು.)

ಬಂ:- ಅವ್ವಯ್ಯಾ! ಯಾರ್ಚಿರುಪ್ಪ ನೀವು ಪೋಲೀಸರಾಂಗ ಡಿರೇಸ ಮಾಡಿ ರಲ್ಲ. ಪೋಲೀಸರೇನ ನೀವು?

೧ ನೇ:- ಹೌದಮ್ಮ! ಪೋಲೀಸರು ನಾವು! ನೀನಾರಮ್ಮ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ?

ಬಂ:- ನಮ್ಮ ಹೊಲ್ದಾಗ ಗೊಬ್ಬರ ಹಾಕ ಗುಂಡಿ ಮಾಡೇವರಿ, ಅದಕ್ಕು ಶಗಣಿ ಹಾಕಿಬರಾಕ ಹೋಗಿದ್ದಿರಿ.

೨ ನೇ:- (ತೋರಿಸಿ) ಆ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದೆಲ್ಲ; ಅದೇ ಏನನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮನೆ?

ಬಂ:- ಅದಕ್ಕಾ! ಸಂಗಪ್ಪನ ಗುಡಿಯಪ್ಪ. ಹೊಳ್ಳಾಗ ಕೈಕಾಲ ಮಾರಿ ತೊಳಕೊಂಡ ದ್ಯಾವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಬಂದಿರಿ.

೧ ನೇ:- ನಿನ್ನ ಊರ ಯಾವುದಮ್ಮ?

ಬಂ:- ನಮ್ಮೂರು ಕೆದಿಯೂರಿ, ಅಲ್ಲಿ ಗಡದ ಗುಂಪು ಕಾಣಸದಿಲ್ಲರಾ ಅದ ನಮ್ಮೂರು. ಅಲ್ಲಿ ಪೋಲೀಸಪ್ಪರ, ನಮ್ಮೂರಾಗ ಇಸ್ಟೇಟಿನ ಆಟ,

ಲೆರೆ ಕುಡಿಯೇದು, ಗಾಂಜಿ ಸೇದದ ಬಾಳ ಆಗೇದಗ; ನೀವು ಯಾರರ ಬಂದು ಬಿಗಿನಾಡಬೇಕೇ; ನಿವೆಂತರಿಯ್ಪ. ನಿವಗ ಪೋಲೀಸಕಿ ಬರದಕೆಂತ ನಮ್ಮಂತ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರ ಇವರನ್ನು ಹಿಡಕೊಂಡ ದರದರ, ನಾಯಿ ಎಕೊಂಡ ಹೋದಾಂಗ ಎಳಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಜೇಲಿನಾಗ ಕೂಡ್ರತಿದ್ದಿವಿ.

೨ ನೆ :- (ನಗುತ್ತ) ಇರಲಿ ಅವ್ಯಾ, ನಾಳೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿರುವೆವು!

ಬಂ:- ಕರೆವಂದರೂ ಬರತೀರಾ? ನನಗ ಹೊತ್ತಾಗತತರಿ; ಹೋಗತೀನಿ.

ನಾ ಅಂಗದ್ದ ಏನರ ಮನಸಿಗೆ ಹಚಿಕೊಂಡ್ಲಿ ಏನಿ ಮತ್ತ.

(ಹೋಗುವಳು.)

೧ ನೆ:- ವೀರಪ್ಪ, ನಾವು ನಾಳೆ ಹೋಗಲೇಬೇಕು. ಮಾರ್ನಿಂಗಿಗೆ ಲೀವ್ ಕೊಟ್ಟು ಲೇಟ ಮಾಡದೇ ಹೋಗಿಯೇ ತೀರೋಣ; ನಡೆ. ಹೋಗುವಾ ನಡೆ. (ಹೋಗುವರು)

(ಇಸ್ಪೇಟಿನ ಆಟಕಾರರ ಮನೆ)

ರಾ:- ಎಕ್ಕಣ್ಣ, ಊರಲ್ಲಿ ಪೋಲೀಸರು ಬಂದಿರುವಂತೆ; ಇಂದು. ನಮ್ಮ ಆಟದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡೋಣ?

ಎ:- (ನಗುತ್ತ) ರಾಜಣ್ಣ! ಪೋಲೀಸರು ಅಂದಕೂಡಲೆ ನಿನಗೆ ಬೆದರಿಕೆ ಯಾಯಿತೆ; ಛೇ, ಹುಚ್ಚು. ಅವರಾದರೂ ಸಂಪನ್ನರೂ ಅಂತಾ ತಿಳಿ ದೀದೇನ.

ರಾಣಿ:- ಏನಾದರೂ ಆಗಲಿ, ಮಾರಾಯಾ; ಅವರನ್ನು ನಂಬಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಆಟದಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಗೆಲವು ಆಯಿತೆಂದರೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತು ಅಡಿ ಗೆದ್ದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವರು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಸೋಲು ಬಂದಿತೆಂದರೆ ತೀರಿತು; ಅಗಲೇ ಹಿಡಿಯುವರು. ಬೇಡವೇಬೇಡ; ಅವರ ಸಹವಾಸವೇ ಬೇಡ. ಏ ದಲಾಲಿ ಬಾ ಹೀಗೆ; ಈ ೧೦೦ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರದಂತೆ ಮಾಡು; ತಿಳಿಯಿತೇ; ಹೋಗು. (ಹೋಗುವನು.)

ರಾ:- (ನಗುತ್ತ) ಎಕ್ಕಣ್ಣ ರಾಣಿಯು ಎಷ್ಟು ಅಂಜುವನು ನೋಡು.

ಎ:- ರಾಣಿ, ಅಂಜುಬುರುಕ ಪ್ರಾಣಿ.

ರಾಣಿ:- ಇರಲಿ, ಎಕ್ಕಣ್ಣ; ನಡೆಯಿರಿ ಹೋಗುವಾ. (ಹೋಗುವರು.)

(ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಪೋಲೀಸರು ಬರುವರು. ದಲಾಲಿ ಬಂದು ರೊಕ್ಕ ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗುವನು. ಎದುರಿನಿಂದ ಬಂಗಾರಿಯು ನೀರಿನ ಕೊಡ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುವಳು.)

ಬಂ:- ಯಾಕರಿ ಎಷ್ಟಾ, ಯಾವಾಗ ಬಂದಿರಿ. ನೀವೆ ಅಲ್ಪಾ ನಿನ್ನೆ ಹೊಲದ ದಾರ್ಯಾಗ ಕೂಡಿದವರು?

ರಾಣಿ:- ಹೌದು; ನಾವೆ ಕೂಡಿದವರು.

ಬಂ:- (ನಗುತ್ತ) ನಂಗೂ ಒಂಜರಾ ಗೊತ್ತಹತ್ತಿರಿ.

೨ ನೆ:- ನಿಮ್ಮೂರೊಳಗ ಇಸ್ಪೆಟಿನ ಆಟ ಆಡತಾರ, ಶೆರೆ ಮಾರತಾರ, ಅಂದೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿ; ಅದು ಸ್ವಲ್ಪ ಗುಪ್ತ ತಿಳಿಸುವಿಯಾ.

ಬಂ:- ಆ ಅಳ್ಳಿ ಗಿಡ ಅದ ಅಲ್ಪಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಎಡಕ್ಕೆ ಹೊಳ್ಳಬೇಕರಿ; ಅಲ್ಲೆ ಅಟದ ಮನಿ ಸಿಗತ್ತೈತರಿ. ಹಂಗ ಮುಂದಕ ನೀಟಾಗಿ ಹೋಗಿ ಬಲಕ್ಕೆ ಹೊಳ್ಳಬೇಕರಿ; ಒಂದು ಬಿದ್ದ ಮತಿ ಐತರಿ; ಅದ ಮನಿ ಶೆರೆ ಮಾರದು. ನೋಡರಿಯಪ್ಪ, ಹೋಗರಿ; ನನಗೂ ಒಜ್ಜ ಆಗೇತಿ; ಮನಿಗೆ ಹೋಗ ತೀನಿ. ಅವರನ ಎಲ್ಲಾರನ ಹಿಡಿಬೇಕ ನೋಡಿರಿ; ಅವರ ಉಪದ್ದರ ಬಾಳ ಆಗೇತಿ ಊರಾಗ.

(ಹೋಗುವಳು.)

(ತೆರೆ ಬೀಳುವದು.)

೭ ನೆಯ ದೃಶ್ಯ

(ಕಿದಿಯೂರಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಓಣಿ, ಬಾಬೂರಾಯ ಗುಂಡೂರಾಯರ ಅಪ್ಪಾ ಲೋಚನೆ.)

ಬಾ:- ಗುಂಡಣ್ಣ, ಊರಲ್ಲಿ ಪೋಲೀಸರು ಬಂದಿರುವರಂತೆ. ಅವರಾ ದರೂ ಕೂಡಾ ಈ ಜನರಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರಿ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಕೊಂಡು ಹೋಗುವರೋ, ಅಥವಾ ತಮ್ಮ ನೌಕರಿಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವರೋ ನೋಡೋಣ; ನಡೆ.

ಗುಂಡೂ:- ಅವರಾ ಅಪ್ಪಾರಾ; ತಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಮನಮುಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದ್ದರ ಈ ಕಲ್ಪತನ ಎಲ್ಲಿ ಉಳಿತತ್ತಿ. ಇಷ್ಟತಿಗೆ ಹೇಳಾಕಹೆಸರಿಲ್ಲದೆ ಓಡಿ ಹೋಗತತ್ತ.

ಬಾ:- ಛೇ, ಗುಂಡಣ್ಣ! ನಿನ್ನ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ತಪ್ಪು! ತಮ್ಮ ಕೆಲಸವನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಅವರ ನೌಕರಿ ಹೇಗೆ ಉಳಿಯ ಬೇಕೋ?

ಗುಂಡೂ:- ಅಪ್ಪಾರ ನಾನು ಹೇಳಿದು ಸುಳ್ಳ ಆದರೆ ತೆರೆ ಮಾಡುವವರ ಮನಿ ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡ ಹೋಗಿ ನೋಡನ ಬರಿ.

ಬಾ:- ನಡೆ ಹಾಗಾದರೆ; ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಿರತ ರಾಗದೇ ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದ ಇದ್ದದ್ದೆ ಖರೆ ಆದರೆ ಅವರನ್ನು ಸಹ ಹಿಡಿಸಿಬಿಡೋಣ.

(ಗಂಗಮ್ಮ ಬರುವಳು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ನೂಲು ರಾಟಿ)

ಬಾ:- ಏನು ಗಂಗಮ್ಮ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟಿರುವಿ?

ಗಂ:- ನಿಮ್ಮ ಮನಿಗೆ ಹೊರಟಿನ್ನಿ; ಶಾರದವ್ವನರು ನಾನು ನೂತಿದ್ದು ನೂಲು ಎಲ್ಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವರು. ಅಪ್ಪಾರ, ಈ ೩ ದಿವಸದಾಗ ನನಗೆ ನೂಲದ ಕಲಿಸ್ಯಾರಿ; ಆವ್ವಾರು. ಸ್ವಲ್ಪ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ ನೂಲು ನೂತನರಿ.

ಬಾ:- ಇರಲಿ ಅಮ್ಮಾ, ನೆಯ್ಯುವದನ್ನೂ ಅವಳ ಹತ್ತಿರ ಕಲಿ. ಅಂದರೆ
ನಿನಗೆ ಉಳಿತಾಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಗಂ:- ಹೂನ್ರಿಯಪ್ಪಾ, ಕಲಸತೇನಿ ಅಂದಾರಿ; ಅವ್ವಾರು. ಆದರ
ಇನ್ನೂ ೧ ತಿಂಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಕಲಸತಾರಂತಿ.

ಬಾ:- ಹೌದ; ಮತ್ತೆ ಮೊದಲು ನೂಲುವದು, ಕೆಚ್ಚುವದು, ತೋಡು
ವದು ಇವೆಲ್ಲ ಬರಬೇಕು. ಇರಲಿ ಗಂಗಮ್ಮ, ಇಲ್ಲಿ ಶೆರೆ ಮಾರುವ
ಮನೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಇರುವವು; ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತುಂಟೋ?

ಗಂ:- ಬಹಳ ಅದಾವರಿ ಎಪ್ಪಾ. ಲಿಂಗವಂತರ ಓಣ್ಯಾಗ ಸಹ ಅದಾ
ವರಿ. ಬಾಳ ಅಂದರ ತಳವಾರ ಓಣ್ಯಾಗರಿಯಪ್ಪ.

ಗುಂಡೂ:- ಇರಲಿ ಗಂಗಮ್ಮ, ನೀನು ಹೋಗು ನಿನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕ; ತಡಾ
ಆಗಿ ಹೋದರ ಶಾರದವ್ವನರ ಬೈದಗೀದಾರ. (ಹೋಗುವಳು.)

ಗುಂಡೂ:- ಅಪ್ಪಾರ ಬರಿ; ಹೋಗೋಣ ಬರಿ. ಬರೆ ಶೆರೆ ಮಾರುವ
ರನ್ನ ಅಷ್ಟು ಅಲ್ಲ; ಅವರ ಸಂಗಡ ಪೋಲೀಸರನ್ನೂ ತೋರಿಸತೇನಿ ಬರಿ;
ಹೋಗೋಣ. (ಹೋಗುವರು.)

(ಶೆರೆಮಾಡುವವರ ಮನೆ ಪೋಲೀಸರೂ ಕೂಡ ಈಡಿಯುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾರೆ.)

ಗುಂಡೂ:- ನೋಡಿ, ಅದೇ ಮನೆ.

ಬಾ:- ಓಹೋ ಹೇಗೆನು. ಗುಂಡೂರಾಯ ಬಹಳ ದಾಂದಲಿ ನಡೆದಿರು
ವದಲ್ಲ.

ಗುಂಡೂ:- ಯಾರ ಹೆದರಿಕೆ ಯಪ್ಪ ಅವರಿಗೆ. ಪೋಲೀಸರೂ ಅವರ
ಚಿಗಪ್ಪನ ಮಕ್ಕಳು, ಅಂದಮ್ಯಾಲೆ ಯಾರ ಹೆದರಿಕೆ ಅವರಿಗೆ.

ಬಾ:- ಬಹುತೇಕ ಪೋಲೀಸರೂ ಇರಬಹುದೇನು.

ಗುಂಡೂ:- ಬಹುದು, ಸಹುದು, ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿ ನೀವು; ದೇವರಾಣಿ ಅಂದರೂ
ಅವರು ಅಲ್ಲೇನಿ ಅದಾರ. ಬೇಕಾರ ಯಾರನರ ಒಬ್ಬರನ ಕಳಿಸಿ
ಕೊಡಿ; ಬರೆ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರಲಿ.

(ಕವಾಟಿನ ಕಡೆಗೆ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಕರೆದು ಹೇಳುವನು.)

ಬಾ:- (ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವನು.)

ಒಬ್ಬನ:- (ನೋಡಿ ಬಂದು) ಅದಾರಿ; ಕುಡಿಯುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುವರು.
(ಹೋಗುವನು.)

ಗುಂಡೂ:- ನಾ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ, ನನ್ನ ಮಾತು ಖರೇರಿ.

ಬಾ:- ಛೇ, ಗೌಜಮಾಡಬೇಡೋ; (ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ಒಂದು ಚೀಟಿ ಬರೆದುಕೊಡುವನು; ಗುಂಡು ಓಡಿಹೋಗಿ ಘೌಜದಾರರನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಬರುವನು.)

ಬಾ:- ನಮಸ್ತೆ ಬರಬೇಕು.

ಘೌಜದಾರ:- ಏನು ದೇಶಭಕ್ತ ಬಾಬುರಾಯರೇ! ಎಲ್ಲಿರುವದು ಆ ಸ್ಥಳ.

ಬಾ:- (ಸಾವಕಾಶ) ಕರೆದುಕೊಂಡು ಮನೆಯನ್ನು ಹೋಗುವರು.
ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಹಿಡಿದು ಹೊರಗೆ ತರುವರು. ಮತ್ತು ಜೇಲಿಗೆ ಕಳು ಹಿಸುವರು.)

ಘೌ:- ನಡೆಯಿರಿ, ಹೋಗುವಾ. (ಬಾಬುರಾಯರಿಗೆ)
(ಮತ್ತೊಂದು ಓಣಿಯಿಂದ ಹಾಯ್ದು ಹೋಗುವರು. ಬಾಬುರಾಯ, ಘೌಜದಾರ, ಗುಂಡೂ.)

ಗುಂಡೂ:- ಘೌಜದಾರ ಸಾಹೇಬರ, ಬರಿ ಇಲ್ಲೆ. (ಇಸ್ಪೇಟಿನ ಅಟಿ ಗಾರರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವರು. ೪-೫ ಜನರನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಬರುವರು.)

ಗುಂಡೂ:- ಇವರದಂತೂ ಬಹಳ ಉಪಟಳ ಆಗೇತ್ತಿ; ಈ ಛೇಮಾರಿ ಗಳಿಗೆ. ಲಗ್ನಆಗೇತಿ, ಹೆಂಡ್ರು ಅದಾರೇನ ಕೇಳಿ. (ಎಕ್ಕಣ್ಣನ ಕಡೆಗೆ) ಈ ಮಹಾ ಮಾರಾಯನ್ನು ಕೇಳಿ. ಹೊಲಾಮನ್ನಿ, ತಾಳ ಸರ ಉಳದಾವೇನ ಕೇಳಿ. [ಅವರ ಕಡೆಗೆ] ಧೂ, ಮೂಳಗೂಳ ಯಾಕ ನೋಡತೀರಿ; ಬಂಗಾರಿ ಗಂಡನ ಬಂಗಾರದಂಥ ಮುಖಾನ.

ನನ್ನ ಮಾರಿ ಸಹಿತ ಕರುಗ ಆದೀತು. ಅಪ್ಪಾರ, ಇವರನ ನೀವು
ಏನೇನು ಕೇಳಬ್ಯಾಡರಿ; ಸುಮ್ಮನ ಕಂಬ ಇಲ್ಲದ ಮನೆಗೆ ಒಯ್ಯಿ.

ಘಾತ:- [ಅಳುಗಳಿಗೆ] ಬಂಧಿಸೋ, ಇವರನ್ನು.

(ಬಂಧಿಸಿಕೊಂಡು ಒಯ್ಯುವರು.)

(ತೆರೆ ಬೀಳುವದು.)

೮ ನೆಯ ದೃಶ್ಯ

(ಬಾಬುರಾಯ, ಗುಂಡೂರಾಯ ಬಾಬುರಾಯನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪೇಪರು)

ಗುಂಡೂ:- ಅಪ್ಪಾರ, ಇವತ್ತಿನ ವತ್ತರಮಾನ ಪತ್ತರದಾಗ ಏನೇನ ಬಾಳ
ಬಾಳ ಭೀಷೇತಂತಲಿ ಎಪ್ಪ; ಓದರಿ ಎಪ್ಪ ನೋಡೋನ.

ಬಾ:- ಒಟ್ಟು ೧೮ ಜನರ ಬಂಧನ. ೬ ಜನರು ಇಸ್ಪೇಟಿನ ಆಟಗಾರರು,
೮ ಜನರು ಶರೀ ಮಾರುವವರು, ಹಾಗೂ ಕುಡಿಯುವವರು; ಕುಡಿಯುವ
ಜನರಲ್ಲಿಯೇ ೨ ಜನ ಪೋಲೀಸರ ಬಂಧನ.

ಗುಂಡೂ:- ಅಲಿಯಪ್ಪಾ, ಗಾಂಜಿ ಸೇದರನ ಹಿಡಿಸಿತ್ತ ಅಲಿ ಎಪ್ಪ.

ಬಾ:- ಅದನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವರು. ತಡಿಯೋ, ಬಲು ಹರುಷವಾ
ಗುಂಡೂರಾಯ ನಿನಗೂ.

ಗುಂಡೂ:- ಆಗಾಕೆಲ್ಲ ಏನಿ; ಕಸರತ್ತ ಮಾಡೇನಿ.

ಬಾ:- ೪ ಜನ ಗಾಂಜಿ ಸೇದುವವರು.

ಗುಂಡೂ:- ಅಲಿಯಪ್ಪ, ಅವರನ್ನು ಏನ ಮಾಡತಾರಿ.

ಬಾ:- ಇಸ್ಪೇಟಿನ ಆಟಗಾರರಿಗೆ ೩ ವರ್ಷ ಕಠಿಣ ಶಿಕ್ಷೆ, ಶರೀ ಮಾರುವವ
ರಿಗೆ ೬ ವರ್ಷ ಸಾದಾ ಶಿಕ್ಷೆ, ಕುಡಿಯುವವರಿಗೆ ೭ ವರ್ಷ ಉಗ್ರಶಿಕ್ಷೆ,
ಗಾಂಜಿ ಸೇದುವವರಿಗೂ ೩|| ವರ್ಷ ಸಾಧಾ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮತ್ತು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಈ ಕಳ್ಳವೇಟೆ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಕಠಿಣ ಕ್ರಮ ಕೈಕೊಳ್ಳಲಾಗುವದು; ಆ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಖಾತೆಯನ್ನೇ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಗುಂಡೂ:- ನೋಡ್ತಿಯಪ್ಪ, ನಮ್ಮ ಸರಕಾರದಿಗ ಹಿಂಗ ಮಾಡದಿಲ್ಲ ಅಂತಿದ್ದಿರಿ; ಯಾರ ಕೇಳತಾರಿ, ಇಂತ ದೇಶ ಹಾಳಾಗ ದಗದ ಮಾಡಿ ದರ. ಇನ್ನ ಮ್ಯಾಲರ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಇರಿ; (ಬಾಬುರಾಯನ ಕಡಿಗೆ) ಅಲ್ಪಿಯಪ್ಪ, ಹಿಡಕೊಂಡ ಹೋದವರ ಹೆಂಡರ ಗತಿ ಏನರಿ.

ಬಾ:- ಅದಕ್ಕೂ ಒಂದು ಯೋಜನೆ ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ; ಈಗ ಹೋದ ಜನರ ಹೆಂಡಂದಿರಿಗೆ ಅಷ್ಟೇ. ಬಂಧಿತ ಜನರ ಹೆಂಡಂದಿರ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಬರುವವರೆಗೆ ಆಸ್ತಿಯ, ಇರುವಿಕೆಯ, ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ಸರಕಾರವು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗುವದು. ಅಂದರೆ ಹೋದ ಮನೆ, ಹೋದ ಹೊಲ, ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿರುಗಿಸಿ ಅವರ ಹೆಂಡರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸರಳ ವಾಗಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಇಡುವರು.

ಗುಂಡೂ:- ಬೇಸ್ಯಾತ ಬಿಡ್ತಿಯಪ್ಪ; (ಜನರ ಕಡೆ) ನೋಡ್ರೆವೋ ನೋಡಿ. ನೀವು ಬ್ಯಾರೇಗೇರಿ ತಿಳಕೊಂಡಿರಿ; ನಮ್ಮ ಮನ್ಯಾನರಿಗೂ ಸರಕಾರ ನೋಡತತೀ ಅಂತ; ಈಗ ಹಿಡಕೊಂಡ ಜನರಿಗಷ್ಟೇ, ಇನ್ನ ಮ್ಯಾಲಾರ ಸರಿಯಾಗಿ ಜೀವನದಿಂದ ಇರಿ; ನಮಸ್ಕಾರ ಹೋಗಿಬರತೇವಿ.

(ಮುಕ್ತಾಯದ ಹಾಡು)

ಭಾರತಮಾತಾರಿ ಜೈ!
ಕರ್ನಾಟಕಮಾತಾರಿ ಜೈ!!

:(ಮಂಗಲಂ):

ಎ ರ ಡ ನೆ ಯ ಭಾಗ

ಶರಣರ ಆತ್ಮ ದಿವ್ಯಾತ್ಮ !

ಅವರ ವಾಣಿ ಅಮೃತವಾಣಿ !!

ಶಾಂತಿಯನ್ನರಸುವವರಿಗೆ ಅಮೃತಧಾರೆ !!!

ೞ

{ ಅಮೃತವಾಣಿ }

{ ಸಂಗ್ರಹ }

{ ಹನುಮಂತರಾಯರು }

“ಶ್ರೀ ಗುರುವಿನ ಉಪದೇಶ”

(ಶ್ರೀಮನ್ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಚಲಿತವಾದದ್ದು.)

ರಾಗ:- ನಾದನಾಮಕ್ರಿಯ

‘ಶ್ರೀಗುರುವಚನೋಪದೇಶವನಾಲಿಸಿ ದಾಗಳಹುದುನರರಿಗೆ ಮುಕುತಿ’

ಅರ್ಥ:- ಶ್ರೀಗುರುವಿನ ವಚನರೂಪವಾದ. ಉಪದೇಶವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟು, ಕೇಳಿ ಅದರಂತೆ ನಡೆದರೆ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವಾಗುತ್ತದೆ.

ದುರಿತಕರ್ಮವನೋಲ್ಲದಿರು ಪುಣ್ಯವನೇ ಮಾಡು| ಹರನಡಿ
ವಿಡಿ ಶಾಂತರೊಡನಾಡು|| ಕರುಣವಿರಲಿ ಜೀವರೊಳು ನೀತಿ
ವಿದನಾಗು| ಪೊರೆಪೊರ್ದಿದರನೆಂದು ಬೆಸಸುವ ||೧||

ಅರ್ಥ:- ಪಾಪ (ಕೆಟ್ಟ) ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಡಿ. ಪುಣ್ಯ (ಒಳ್ಳೆಯ) ಕೆಲಸಗಳನ್ನೇ ಮಾಡಿ. ಶಿವನನ್ನು ಮೊರೆಹೋಗಿ. ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಸಹವಾಸ ದಲ್ಲೇ ಇರಿ. ದುಃಖಿಗಳಲ್ಲಿ ಕರುಣೆಯನ್ನು ಇಡಿ. ಧರ್ಮದಿಂದ ನಡೆಯಿರಿ. ನಂಬಿದವರನ್ನು ಕಾಪಾಡಿ.

ನಿಂದಿಸಿಡುಡಿಯದಿರಾರನುಮನಸಿಗೆ| ಬಂದಂತೆ ನಡೆಯ
ದಿರಿಹದಲ್ಲಿ|| ಕುಂದುಬಡೆಯದಿರು ಕಾಮಾದಿಗಳನು ಜಯಿ
ಸೆಂದು ಕೈವಿಡಿದನುಗ್ರಹಿಸುವ ||೨||

ಅರ್ಥ:- ಯಾರನ್ನೂ ದೂಷಿಸಬೇಡ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ನಡೆಯಬೇಡ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಗೌರವವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಡಿ. ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ, ಮೋಹ, ಮದ, ಮಾತ್ಸರ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಡಿ.

ಭವಮಾಲೆಗಲಿಸು ಪುಸಿಯದಿರೆಡರು ಬಂದು| ಕವಿಯಲಂಜದಿರು
ಸಂಪದೊಳು|| ತವೆಮದವಳಿದಿರು ತತ್ಪ್ರಸಂತತಿಯನು ವಿವರಿಸಿ
ನೋಡೆಂದು ತಿಳುಪುವ ||೩||

ಅರ್ಥ:- ಹುಟ್ಟುಸಾವುಗಳಿಗೆ ಹೆದರಿ ಸುಳ್ಳುನಾಡಬೇಡಿ. ಕಷ್ಟ ಬಂದಾಗ ಹೆದರಬೇಡಿ. ಸಂಸತ್ತು ಬಂದಾಗ ವಿನಯವಿರಲಿ. ತತ್ವಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ನಿಜವನ್ನು ತಿಳಿಯಿರಿ.

ಬಳಸದಿರದ್ದೈತವನು ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿನಿಂ ನೋಳಗೇಕೋಭಾವನೆಯ
ನೋಡಗೂಡು|| ತಿಳಿದುಸಮಯ ನಿಷ್ಕೇಗಿಲಿ ವೇದವಿಭಿಕ್ತಿ
ಗಳನಗಲದಿರೆಂದುಸುರುವ ||೪||

ಅರ್ಥ:- ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ ಎಂದು ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಬೇಡಿ. ಎಲ್ಲವೂ ದೇವರೇ ಎಂದು ಭಾವನದಲ್ಲಿರಲಿ. ಮತಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸಿರಿ. ವೇದವಿಧಿಗಳನ್ನು ಜೈವಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಡಬೇಡಿ.

ಆರುನಾನೆಂದು ವಿಚಾರಿಸು ವಿಷಮೆಸಂ| ಸಾರವಿದನುಕನಸೆಂ
ದರಿಯೋ|| ಮಾರಮರ್ದನ ಶಂಭುಲಿಂಗವನೊಲಿಸಿ ಗಂ|
ಭೀರ ಸುಖದೊಳಿರೆಂದರುಪುವ

ಅರ್ಥ:- ನಾನು ಯಾರು ಎಂದು ವಿಚಾರಮಾಡಿ ದುಃಖಮಯ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಸ್ವಪ್ನವೆಂದು ತಿಳಿ. ಕುಶ್ವರನನ್ನು ಒಲಿಸಿ ನಿತ್ಯಾನಂದ ರೂಪವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಿರಿ.

ಸತ್ಯ ಶಿವಂ ಸುಂದರಂ

“ಪ್ರಾರ್ಥನಾ”

“ಶಾಂತಿಪದ”

ಓಂ ಆಸತೋಮಾ ಸದ್ಗಮಯ|
 ತಮಸೋಮಾ ಜೋತಿರ್ಗಮಯ|
 ವೃತ್ತೋರ್ಮಾ ವೃತಂ ಗಮಯ||
 ಓಂ ಸಹನಾ ವವತು|
 ಸಹನೌ ಭುನಕ್ತು| ಸಹವೀರ್ಯಂ ಕರವಾವಹೈ|
 ತೇಜಸ್ವಿನಾವಧೀತಮಸ್ತು| ಮಾವಿದ್ವಿಷಾವಹೈ||
 ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ

ಕರಚರಣಕೃತಂ ವಾಕ್ಪಾಯಜಂ ವಾ ಕರ್ಮಜಂ ವಾ
 ಶ್ರವಣ ನಯನ ಜಂವಾ ಮಾನಸಂ ವಾಃಪರಾಧಂ
 ವಿಹಿತಮ ವಿಹಿತಂ ವಾ ಸರ್ವಮೇ ತತ್ ಕ್ಷಮಸ್ವ
 ಜಯ ಜಯ ಕರುಣಾಭೀ ಶ್ರೀಮಹಾದೇವಶಂಭೋ||

ಹೇ ಜಗತ್ಪ್ರಾತಾ ವಿಶ್ವವಿಧಾತಾ|
 ಹೇ ಸುಖ ಶಾಂತಿನಿಕೇತನಹೇ||
 ಪ್ರೇಮಕೆ ಸಿಂಧು ದೀನಕೆ ಬಂಧು|
 ದುಃಖದರಿದ್ರ ವಿನಾಶನಹೇ||

ನಿತ್ಯಾಖಂಡ ಅನಂತ ಅನಾದಿ|
 ಸೂರಣಬ್ರಹ್ಮಸನಾತನಹೇ||
 ಜಗತಿಶ್ರಯ ಜಗಪತಿ ಜಗವಂದನ|
 ಅನುಪಮ ಅಲಿಖನಿರಂಜನಹೇ||
 ಪ್ರಾಣಸಖಾ ತ್ರಿಭುವನಪ್ರತಿಸಾಲಕ|
 ಜೀವನಕೇ ಅವಲಂಬನಹೇ|| ಹೇ ಜಗತ್ಪ್ರಾತಾ

ವಿಶ್ವದೊಡೆಯಾಸದುರಿತಗಳನು| ದೂರಹೋಗಲಾಡಿಸೈ|
ಅವುಬೆನ್ನ ಶಿವಕೆತಂದೆ| ಅದನು ಬೇಗ ಕರುಣಿಸೈ|
ಜ್ಞಾನದೀಪಜೊತ್ತಿಸೆನುಗೆ| ವೀರ್ಯವಸದಯಪಾಲಿಸೈ|
ಅತ್ಮಶಿವಕೆ ನಿನ್ನಬಯಕೆ| ಗೆಮ್ಮಬಾಳಸಹೊಂದಿಸೈ||

ವಕ್ರತುಂಡಮಹಾಕಾಯ ಸೂರ್ಯಕೋಟೀ ಸಮಪ್ರಭ|
ನಿರ್ವಿಘ್ನಂ ಕುರುಮೇದೇವ ಸರ್ವಕಾರ್ಯೇಷು ಸರ್ವದಾ||
ಗುರುಬ್ರಹ್ಮ ಗುರುರ್ವಿಷ್ಣುಃ ಗುರುರ್ದೇವಃ ಮಹೇಶ್ವರಃ
ಗುರುಃ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ತಸ್ಮೈಶ್ರೀಗುರವೇನಮಃ .

ರಾಗ:- ಕೇದಾರ

ತಾಳ:- ತ್ರಿಪಟಿ

(ಸಾಬರಮತಿ "ಅಶ್ವಮ ಭಜನಾವಲಿ"ಯ ಕೃಪೆಯಿಂದ)

ರಾಮಕಹೋ ರಹಮಾನಕಹೋ ಕೊವು, ಕಾನ್ತ ಕಹೋಮಹಾದೇವರೀ
ವಾರಸನಾಥಕಹೋ ಕೋವು ಬ್ರಹ್ಮ, ಸಕಲಬ್ರಹ್ಮಸ್ವಯಮೇವರಿ ||ಪ||

ಭಾಜನಭೇದ ಕಹಾವತನಾನಾ, ಏಕ ವೃತ್ತಿ ಕಾ ರೂಪರೀ
ಶ್ರೀಸೆ ಖಂಡ ಕಲ್ಪನಾರೋಪಿತ, ಅವ ಅಖಂಡಸರೂಪರಿ ||೨||

ನಿಜಪದರಮೆ ರಾಮ ಸೋ ಕಹಿಯೆ, ರಹಿಮಕರೆ ರಹಿಮಾನರೀ
ಕರ್ಷೆ ಕರಮ ಕಾನ್ತ ಸೋ ಕಹಿಯೆ, ಮಹಾದೇವ ನಿರ್ವಾಣರಿ ||೩||

ಪರಸೆ ರೂಪವಾರಸ ಸೋ ಕಹಿಯೆ, ಬ್ರಹ್ಮ ಚಿನ್ಮೆ ಸೊ ಬ್ರಹ್ಮರೀ
ಇಹವಿಧಿ ಸಾಧೋ ಅವ ಅನಂದಘನ, ಜೇತನಮಯ ನಿಕರ್ಮರೀ ||೪||

❧ ಪಂಚಾಂಗ ಪರಿಚಯ ❧

ಕಾಲಮಾನ

ಶಕೆ
ಸಂವತ್ಸರ
ತೀರ್ಥ
ಮೀತು
ಮಾಸ
ಪಕ್ಷ
ತಿಥಿ
ನಕ್ಷತ್ರ
ವಾರ
ಮಳೆಯ ನಕ್ಷತ್ರ
ದಿನಾಂಕ

— ವರ್ತಮಾನಪತ್ರದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಸಮಾಚಾರ —

ಸಹಿ.....

“ದಾನೋದರ” ಕ್ಯಾಲೆಂಡರ

೧೯೫೩ ರಿಂದ ೧೯೫೭ರ ವರೆಗೆ

[ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಬಗೆ]

(ಕೆಳಗಿನ ಚೌಕದಲ್ಲಿ ಮೇಲುಗಡೆ ಒಂದೊಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದೊಂದು ಗುರುತಕ್ಷರ
ವಿದೆ. ದಾ= ೧೯೫೩. ಮೊ= ೧೯೫೪. ಳ= ೧೯೫೫. ದ= ೧೯೫೬. ರ= ೧೯೫೭.

ನಿಮಗೆ ಯಾವ ವರ್ಷದ ಯಾವ ತಿಂಗಳು ಬೇಕೋ ಆ ತಿಂಗಳಿನ ಎದುರಿಗೆ
ಆ ವರುಷದ ಗುರುತಕ್ಷರ ಹಿಡಿಯಿರಿ. ಅದರಿಂದ ಅದೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ
ಕೆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿಯಿರಿ. ಆಗ ಕೆಳಭಾಗದ ಬಲಗಡೆ ಚೌಕದಲ್ಲಿರುವ ತಾರೀ
ಖಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ ವಾರದ ಹೆಸರು ಸಿಗುವದು.)

ಮೇ	೧	ಮೊ	ದಾ	ರ	ದ
ಆಗಸ್ಟ್	ಮೊ	ದಾ	ರ	ದ	೧
ಫೆಬ್ರವರಿ ಮಾರ್ಚ್ ನವಂಬರ	ದಾ	ರ	ದ	೧	ಮೊ
ಜೂನ್	ರ	ದ	೧	ಮೊ	ದಾ
ಸಪ್ಟೆಂಬರ ಡಿಸೆಂಬರ	ರ	ದ	೧	ಮೊ	ದಾ
ಜುಲಾಯಿ ಎಪ್ರಿಲ್	ದ	೧	ಮೊ	ದಾ	ರ
ಜನೆವರಿ ಅಕ್ಟೋಬರ	೧	ಮೊ	ದಾ	ರ	ದ

೧	೮	೧೫	೨೨	೨೯	ರ	ಶ	ಶು	ಗು	ಬು	ಮಂ	ಚಂ
೨	೯	೧೬	೨೩	೩೦	ಚಂ	ರ	ಶ	ಶು	ಗು	ಬು	ಮಂ
೩	೧೦	೧೭	೨೪	೩೧	ಮಂ	ಚಂ	ರ	ಶ	ಶು	ಗು	ಬು
೪	೧೧	೧೮	೨೫		ಬು	ಮಂ	ಚಂ	ರ	ಶ	ಶು	ಗು
೫	೧೨	೧೯	೨೬		ಗು	ಬು	ಮಂ	ಚಂ	ರ	ಶ	ಶು
೬	೧೩	೨೦	೨೭		ಶು	ಗು	ಬು	ಮಂ	ಚಂ	ರ	ಶ
೭	೧೪	೨೧	೨೮		ಶ	ಶು	ಗು	ಬು	ಮಂ	ಚಂ	ರ

ಜೀವನವೇ ಶಿಕ್ಷಣ, ಶಿಕ್ಷಣವೇ ಜೀವನ.

--ಶಿಕ್ಷಣತತ್ವ

ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾಗಲಿಕ್ಕೆ, ಸಾಂಘಿಕ ಜೀವನದ ಅಭ್ಯಾಸಮಾ:

--ಗೃಂ

ಹೊಸಶಿಕ್ಷಣದ ದಾರಿಯೇ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಏಳಿಗೆಯ ಹೆದ್ದಾರಿ.

--ಗೃಂ

ವಸ್ತ್ರ ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾಗು.

--ಗೃಂ

ಸಮಸ್ತ ಸಾಕ್ಷರತೆಯಾದಾಗಲೇ ಮಾದರಿಯ
ರಾಷ್ಟ್ರವೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡ.

--ಗೃಂ

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ತಾನು ಕೈಕೊಂಡ ವೃತ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ
ಅಭಿಮಾನಿಯಾಗಿರಬೇಕು.

--ಗೃಂ

ಹೇಪ್ರಭೋ ಅನಂದದಾತಾ! ಜ್ಞಾನಹವ್ಯೋ ದೀಪಿಯೇ!
ಲೀಜಿಯೇ ಹವ್ಯೋ ಶರಣೈ! ಹಮ್ ಸದಾಚಾರೀ ಬನೇ.

--ಪ್ರಾರ್ಥನಾ

ಭಕ್ತರಿಗೆ ಬಡತನ ಉಂಟೆ? ನಿತ್ಯರಿಗೆ ಮರಣ ಉಂಟೆ? ಭಕ್ತರು
ಬಡವರೆಂದು ಮತ್ತೊಂದೆ ಕೊಟ್ಟಿಹನೆಂದರೆ ಮಾರಯ್ಯಪ್ರಿಯ
ಅನುಕೇಶ್ವರಲಿಂಗವು ಸತ್ತಂದಿಗಲ್ಲದೆ ಬಡತನವಿಲ್ಲ.

—ಅಯ್ಯದಕ್ಕಿ ಲಕ್ಕಮ್ಮಾ

ಮಧ್ಯಪಾನವ ಮಾಡಿ ಇದ್ದುದೆಲ್ಲವ ನೀಡಿ,
ಬಿದ್ದು ಬರುವವನ ಸದ್ಗಡಗಿ ಸಂತಾನ ಹೋಗುವದು.

—ಸರ್ವಜ್ಞ

ಅಸೆಯಂಬುದು ಅರಸಿಂಗಲ್ಲದೆ ಶಿವಭಕ್ತರಿಗುಂಟೆ ಎಲೆ ಅಯ್ಯ?
ರೋಷವೆಂಬುದು ಯಮದೂತರಿಗೆ ಅಲ್ಲದೆ ಅಜಾತರಿಗುಂಟೆ
ಎಲೆ ಅಯ್ಯ? ಈ ಸಕ್ಕೆಯ ಆಸೆ ನಿಮಗೇಕೆ? ಈಶ್ವರನೊಪ್ಪ
ಮಾರಯ್ಯಪ್ರಿಯ ಅಮಳೇಶ್ವರಲಿಂಗವು ಸತ್ತಂದಿಗಲ್ಲದೆ ಬಡತನವಿಲ್ಲ

—ಆ. ಲಕ್ಕಮ್ಮ

ಮನಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ದ್ರವ್ಯದ ಬಡತನವಲ್ಲದೆ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ಕಾಯಕವ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸದ್ಭಕ್ತರಿಗೆ ಎತ್ತನೋಡಿದತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಮಿ
ತಾನಾಗಿಪ್ಪಳು, ಮಾರಯ್ಯಪ್ರಿಯ ಅಮಳೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದ
ಸೇವೆಯುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕೆ.

—ಆ. ಲಕ್ಕಮ್ಮ

ಸತ್ಯವೇ ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ತಂದೆ! ಸತ್ಯವೇ ನಮ್ಮ ಬಂಧುಬಳಗ!
ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ತಪ್ಪಿನಡೆದರೆ, ಮೆಚ್ಚುನಾ ಜಗದೀಶನು.

—ಗೋವಿನಕಥೆ

ತಾನು ಮಾಡುವ ಸೇವೆಯಿಂದ ಘನತೆ ಲಭಿಸುವದೇ ಹೊರತು
ತಾನಿರುವ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಿಂದ ಘನತೆ ಲಭಿಸದು.

—ಗಾಂಧಿ

ಹುಟ್ಟುವಾಗಲೂ ಸರಿಸಮಾನತೆ,
ಸಾಯುವಾಗಲೂ ಸರಿಸಮಾನತೆ, ಮಧ್ಯದಲ್ಲೇಕೆ ಈ ಅಸಮತೆ.

—ನೀತಿ

ಐಕ್ಯತೆಯಿಂದ ಬಾಳುತ್ತೇವೆ, ವಿಭಜನೆಯಿಂದ ಬೀಳುತ್ತೇವೆ.

—ಗೃಂ

ತನ್ನಿಚ್ಛೆ ನುಡಿದರೆ ಮೆಚ್ಚುವದೀಮನವು
ಇದರಿಚ್ಛೆ ನುಡಿದರೆ ಮೆಚ್ಚದೀಮನವು.

—ಸುಬಾಷಿತ

ದೈವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ವಿಷವು ಅಮೃತವಾಗುತ್ತದೆ,
ಅಮೃತವು ವಿಷವಾಗುತ್ತದೆ.

—ಸುಭಾಷಿತ

ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಪ್ರತೀಮಾನಿಲ್ಲೂ ಅಂತರಾತ್ಮನ ಕೂಗು ಇದ್ದರೆ
ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಭಗವಂತನು ಓಗೊಡುವನು.

—ಗಾಂಧಿ

ಯಾವನು ಶಾಶ್ವತವಾದುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಶ್ವರವಾದುದನ್ನು
ಅವಲಂಬಿಸುವನೋ ಅವನು ಎರಡನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವನು,

—ಭಗವದ್ಗೀತೆ

ಹಾವತಿಂದವರ ನುಡಿಸಬಹುದು,
ಗ್ರಹ ಹೊಡೆದವರ ನುಡಿಸಬಹುದು,
ಸಿರಿಹೊದ್ದವರ ನುಡಿಸಬಾರದು,
ನೋಡಯ್ಯ ಕೂಡಲಸಂಗವದೇವ.

—ಮ. ಬಸವೇಶ್ವರ

ಎನ್ನ ನಡೆಯೊಂದುಪರಿ, ಎನ್ನ ನುಡಿಯೊಂದುಪರಿ,
ಎನ್ನೊಳಗೇನೂ ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲ ನೋಡಯ್ಯ,
ನುಡಿಗೆ ತಕ್ಕ ನಡೆಯ ಕಂಡೊಡೆ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನೊಳಗಿದನಯ್ಯ.

—ಮ. ಬಸವೇಶ್ವರ

ಕಂಡಭಕ್ತರಿಗೆ ಕೈಮುಗಿಯುವಾತನೇ ಭಕ್ತ |
ವೃದುವಚನವೇ ಸಕಲ ಜಪಂಗಳಯ್ಯ |
ವೃದುವಚನವೇ ಸಕಲ ತಪಂಗಳಯ್ಯ |
ಸದುವಿನಯವೇ ಸದಾಶಿವನೊಲಮೆಯಯ್ಯ |
ಕೂಡಲ ಸಂಗಯ್ಯನಂತಲ್ಲದೊಲ್ಲನಯ್ಯ ||

—ಮ. ಬಸವೇಶ್ವರ

ನೂರನೋಡಿ ನೂರ ಕೇಳಿದರೇನು?
 ಆಸೆ ಹರಿಯದು, ರೋಷ ಬಿಡದು,
 ಮಜ್ಜನಕ್ಕರೆದು ಫಲವೇನು?
 ಮಾತಿನಂತೆ ಮನವಿಲ್ಲದ ಜಾತಿಡೊಂಬರ ನೋಡಿ
 ನಗುವ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ ||

—ಮ. ಬಸವೇಶ್ವರ

ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ನಾಚಬೇಡ.

—ಗಾಂಧೀಜಿ

ಮನುಷ್ಯನು ಬಿಲ್ಲದ ಕರಣಿಯಂತಿರಬೇಕು.

—ಗೃಂ

ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸಹಾಯಕನು.

—ಗೃಂ

ಕೋಳಿ ಕೂಗದ ಮುನ್ನ ಏಳುವದು ನಿತ್ಯ, ದಯಾಳು ದೇವರನು
 ಭಕ್ತಿಯಿಂ ನೆನೆದರೆ ಆಳಿನಾಳಯ್ಯ ಸರ್ವಜ್ಞ.

—ಸರ್ವಜ್ಞ

ನಾಲಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾದರೆ ನಾಡೆಲ್ಲ ಒಳ್ಳೆಯದು.

—ನೀತಿ

ಸಹಕಾರದಿಂದ ಎಂಥ ಕಠಿಣವಾದ ಕೆಲಸವೂ ಸಫಲವಾಗುತ್ತದೆ.

—ಗೃಂ

ತುಚ್ಛಗೆ ನೀಚಗೆ ಧನವತಿ |
 ಹೆಚ್ಚಿದೊಡೇನಾತ್ಮಭೋಗಪರಹಿತಕೆಲ್ಲಂ |
 ಬಚ್ಚಲನೀರ್ ಕದದಿದೊಡೇಂ |
 ನಿಚ್ಚಳದಿಂ ತಿಳಿದೊಡೇನು ಚೂಡಾರತ್ನ.

ಜಾತಿ ಜಾತಿಗೆ ವೈರ! ನೀತಿ ಮೂರ್ಖಗೆ ವೈರ!
ಪಾತಕವು ವೈರ ಸುಜನರಿಗೆ! ಅರಿದವರಿಗೇತರ ವೈರ ಸರ್ವಜ್ಞ ||
ಪರಸೀಡೆಯೇ ಪಾಪ! ಪರೋಪಕಾರವೇ ಪುಣ್ಯ.

—ಮ. ಬಸವೇಶ್ವರ

ನಾವು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು
ಅವುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುವುದೇ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜಾಣತನವೆನಿಸಿತು.

—ಅಂಗ್ಲ ಗಾದೆ

ಸ್ಥಾನಮಾನವರಿತು ಸಾವಧಾನದಿಂದ ಗೆಳೆತನ ಮಾಡು.

—ಸುಭಾಷಿತ

ನುಡಿದರೆ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರದಂತಿರಬೇಕು,
ನುಡಿದರೆ ಮಾಣಿಕ್ಯದ ದೀಪ್ತಿಯಂತಿರಬೇಕು,
ನುಡಿದರೆ ಸ್ವಟಿಕದ ಸಲಾಕೆಯಂತಿರಬೇಕು,
ನುಡಿದರೆ ಲಿಂಗ ಮೆಚ್ಚಿ ಅಹುದೆನಬೇಕು,
ನುಡಿಯೊಳಗಾಗಿ ನಡೆಯದಿದ್ದರೆ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ
ನೆಂತೊಲಿಯುವನಯ್ಯ.

—ಮ. ಬಸವೇಶ್ವರ

ದಯವಿಲ್ಲದ ಧರ್ಮವದೇವುದಯ್ಯಾ?
ದಯವೇ ಬೇಕು ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ,
ದಯವೇ ಧರ್ಮದ ಮೂಲವಯ್ಯಾ.
ಕೂಡಲಸಂಗಯ್ಯ ನಂತಲ್ಲದೊಲ್ಲನಯ್ಯಾ.

—ಮ. ಬಸವೇಶ್ವರ

ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ಕಲೆಗಳಿಲ್ಲದ ಮಾನವ
ಕೋಡುಗಳಿಲ್ಲದ ಪಶುವಿದ್ದಂತೆ.

—ಸುಭಾಷಿತ

ಕೊಲುವವನೇಮಾದಿಗ, ಹೊಲಸುತಿಂಬುವವನೇ ಹೊಲೆಯ!
ಕುಲವೇನೋ, ಅವಂದಿರಕ್ಕಲವೇನೋ?
ಸಕಲಜೀವಾತ್ಮರಿಗೆ ಲೇಷನೇ ಬಯಸುವ
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗನ ಶರಣರೇ ಕುಲಜರು.

—ಮ. ಬಸವೇಶ್ವರ

ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಯಾರ ಭಯವೂ ಇಲ್ಲ.
ದೇವನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅಂಜುತ್ತೇನೆ.
ಯಾರನ್ನೂ ದ್ವೇಷಿಸೆನು.
ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಎಂದಿಗೂ ತಲೆಬಾಗೆನು.
ಸತ್ಯದಿಂದ ಅಸತ್ಯವನ್ನು ಜಯಸುತ್ತೇನೆ.
ಅಸತ್ಯ ಬೇರುಸಹಿತ ಕಿತ್ತೊಗೆಯಲು ಹೋರಾಡುವಾಗ ಎಲ್ಲ
ಬವಣೆಯನ್ನು ಸಹಿಸುತ್ತೇನೆ.

—ಗಾಂಧೀಸೂತ್ರದಿಂದ

ನಿನ್ನ ಬಾಂದಳದಂತೆ ನನ್ನ ಮನವಿರಲಿ
ನಿನ್ನ ಸಾಗರದಂತೆ ನನ್ನ ಎಡೆಯಿರಲಿ.

—ಕುವೆಂಪು

ಅಪ್ಪನು ನಮ್ಮ ಮಾದರಚನ್ನಯ್ಯ,
ಬೊಪ್ಪನು ನಮ್ಮ ಡೋಹರಕಕ್ಕಯ್ಯ,
ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ನಮ್ಮಯ್ಯ ಕಾಣಯ್ಯ,
ಅಣ್ಣನು ನಮ್ಮ ಕೆನ್ನರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ,
ಎನ್ನನೇತಕ್ಕರಿಯಿರಿ ಕೂಡಲಸಂಗಯ್ಯ?

—ಮ. ಬಸವೇಶ್ವರ

ತಪ್ಪುಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪೆಂದರೆ ಯಾರೊಬ್ಬರದೂ
ಅರಿವಿಲ್ಲದಿರುವದು.

---ಮ. ಬಸವೇಶ್ವರ

ಇಬ್ಬರು ಮೂವರು ದೇವರೆಂದು ಉಬ್ಬಿ ಮಾತನಾಡಬೇಡ,
ಒಬ್ಬನೇ ಕಾಣೆರೋ, ಇಬ್ಬರೆಂಬುದು ಹುಸಿನೋಡ!
ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವನಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲವೆಂದಿತ್ತುವೇದ.

—ಮ. ಬಸವೇಶ್ವರ

ಕೆರೆ ಹಳ್ಳ ಬಾವಿಗಳು ಮೈದೆಗೆದರೆ
ಗೊಳ್ಳೆ ಗೊರಜೆ ಚಿಪ್ಪುಗಳು ಕಾಣಬಹುದು;
ವಾರಿಧಿ ಮೈದೆಗೆದರೆ ರತ್ನಗಳು ಕಾಣಬಹುದು!
ಕೂಡಲಸಂಗನ ಶರಣರು ಮನದೊರೆದು ಮಾತನಾಡಿದರೆ
ಲಿಂಗವೇ ಕಾಣಬಹುದು.

—ಮ. ಬಸವೇಶ್ವರ

ಲಾಭದಾಸೆಯೇ ಪಾಪಕೂಪದ ಸೋಪಾನ.

—ಗಾದೆ

ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಮರೆ, ಅದರೆ ಉಪಕಾರಗಳನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡ.

—ಗಾಂಧಿ

ಮಾತೃ ದೇವೋ ಭವ.

—ಮಹಾಭಾರತ

ಅಸೂಯೆಯು ಅಶಕ್ತತೆಯ ದ್ಯೋತಕವು.

—ಸುಭಾಷಿತ

ನೊದಲೇ ಮರ್ಕಟ ನೋಲೆ ಮದ್ಯದ ಮದ
ಮಿದುಳು ಹಿಡಿದಿರಲು ವೃತ್ತಿಕ,
ತುದಿಯಕಾಲನು ಕಚ್ಚಿದರೆ ಕುಣಿದಾಡುವಂದದಲಿ,
ಅಧಿಕ ಧನ ಸಂಪತ್ತು ಯೌವನ,
ನೊದಗಿರಲು ವನಿತಾದಿ ವಿಷಯಾ
ಸ್ವದ ನೆನೆಸಿ ನಿಜವರಿಯದವನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವೆಲ್ಲೆಂದ||

—ಅನುಭವ

ಇಂದಿನ ಶಿಕ್ಷಣವೇ ನಾಳಿನ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಡುವ ಬಂಡವಾಳ.

—ಗೃಂ

ಬಿಸಲೋಳಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಮೊಸಳೆಯ!

ನಸುವಳಿಯದ ಹಾಗೆ ನೀರೊಳು ತಂದುಬಿಡಲಾ||

ಮೊಸಳೆ ಮರುಳವನ ನುಂಗಿತು.

ಪಿಸುಣಂಗುಪಕಾರ ಮಾಡಿ ತಪ್ಪದು ಕೇಡು||

ನುಣಾದಲಿಗರೂರಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕೊಂಬರಾರುಂಟು?

ಮಂದಾತ್ತರೀರುವ ಕಡೆ ಶಾಸ್ತ್ರಹೇಳಿದರೆ ಕೊಂದಾರು ನಿನ್ನ ಸರ್ವಜ್ಞ

—ಸರ್ವಜ್ಞ

ತನುಮನ ಬಳಲದೆ ಉದ್ದಂಡ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ

ಧನವಗಳಿಸಿ ದಾಸೋಹವಮಾಡಿ ಭಕ್ತರಾದೆನೆಂಬವರ

ಮುಖವ ತೋರದಿರಯ್ಯ ಎನಗೆ, ಅವನಲ್ಲಿಯೇ ಧನತೋರ.

ಅವ ಪಾಪಿ ಕೋಪಿ ಪರಿಭ್ರಷ್ಟ. ಅವನ ಕಾಯಕವ ವಿಚಾರಿಸದೆ

ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆ ಮಾಡುವ

ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಏಳನೆಯ ಪಾತಕ ಇಂತಪ್ಪಗುರುಶಿಷ್ಯ ಜಂಗಮರ

ಬಾಳುವೆ ಹುಲಿಕಸಿಲೆಯ ತಿಂದು ಮಿಕ್ಕದ ನರಿ ತಿಂದಂತಾಯಿತು

ಕಾಣಾ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಮದೇವಾ.

-ಮ. ಬಸವೇಶ್ವರ

ಶಿವನೇ ದೈವ ಕೊಲ್ಲದಿರ್ಪುದೇ ಧರ್ಮ. ಅಧರ್ಮದಿಂದ

ಬಂದುದ ಒಲ್ಲದಿಪ್ಪುದೇ ನೇಮ. ಇದು ಸತ್ಯ ಶಿವಬಲ್ಲ ಶಿವನಾಣೆ

ಉರಿಲಿಂಗ ಪೆದ್ದಿಪ್ರಿಯ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾ.

ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಅಂಧಾನುಕರಣೆ

ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಆನಂದವಿದೆ ಹೆಮ್ಮೆಯಿದೆ.

—ಸರದಾರ ಪಟೇಲ

ಆನು ಮಾಡಿಹ ತಪ್ಪನೆಣಿಸಿಹನೆಂದರೆ ಗಣನೆಯಿಲ್ಲ
ಅಡಿತಪ್ಪವೆ, ಮಾಡಿತಪ್ಪವೆ, ನೋಡಿತಪ್ಪವೆ, ಕೂಡಿತಪ್ಪವೆ,
ಎನ್ನತಪ್ಪನೊಪ್ಪಿಕೊಂಬುದಲ್ಲದೆ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ತರಲಾಗದು
ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

—ಮ. ಬಸವೇಶ್ವರ

ಅನ್ನದಾನಕ್ಕಿಂತ ಇನ್ನು ದಾನಗಳಿಲ್ಲ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಮೇಲು ಇನ್ನಿಲ್ಲ
ಲೋಕಕ್ಕೆ ಅನ್ನವೇ ಮೇಲು ಸರ್ವಜ್ಞ.

—ಸರ್ವಜ್ಞ

ಅದೇವ ಈದೇವ ಮಹಾದೇವನೆನಬೇಡ ಅದೇವ ದೇವ
ತ್ರಿಭುವನ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗಾದವನೇ ಸರ್ವಜ್ಞ.

ಒಳ್ಳೆಯವನಿರದೂರು ಕಳ್ಳನಾ ಸಂಗವು ಸುಳ್ಳನಾ ಮಾತು
ಇವು ಮೂರು ಕೆಸರೊಳಿಹ ಮುಳ್ಳತುಳಿದಂತೆ ಸರ್ವಜ್ಞ.

—ಸರ್ವಜ್ಞ

ಮೂರ್ಖರ ಸಂತಿಯಲ್ಲಿ ಜಾಣನೆನಿಸಲೆಳಸುವನೇ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ
ಹೆಚ್ಚಿನ ಮೂರ್ಖನೆನಿಸುವನು.

—ಗೃಂ

ಹುಟ್ಟುವ ಮೊದಲು ಅವ್ಯಕ್ತತೆ, ಮರಣದ ನಂತರ ಅವ್ಯಕ್ತತೆ
ಅದಕ್ಕೆ ಶೋಕವೇಕೆ.

—ಸುಭಾಷಿತ

ದೀಪದೆಡೆ ಮುತ್ತುವ ಪತಂಗಗಳಂತೆ ನೆರೆಯುವರು
ಅಪ್ರೇಕ್ಷರು ಹಣವಿದ್ದಡೆ, ಸರಿಯುವರು ಮೈಲಾಚಿಗೆ ಕೈಗೆ
ಭಿಕ್ಷುವಾತ್ರೆ ಬಂದೆಡೆ.

—ಸತ್ಯದರ್ಶನ

ಅಂಜುಬುರುಕರು ಮರಣ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಲ ಸಾಯುತ್ತಾರೆ.

—ಶೇಕ್ಷ ಪಿಯರ

ಇತರರಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹೋದ್ರೇಕವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಕಸುವು
ಸದಾಚಾರ ಸಚ್ಛೀಲಗಳಲ್ಲಿದೆ.

—ಸ್ಮಾಯಿಲ್ಸ್

ದೇವನೊಬ್ಬ ನಾನು ಹಲವು.

—ಗ್ಯಾಂ

ದಯವಿಲ್ಲದ ಧರ್ಮವಾವುದಯ್ಯ.

—ಮ. ಬಸವೇಶ್ವರ

ಯಾರು ತಾವೇ ಜಾಣರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವರೋ
ಅವರಂಥ ಮಹಾಮೂರ್ಖರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ.

—ಸುಭಾಷಿತ

ಆಯ್ಯಾ ಎಂದಡೆ ಸ್ವರ್ಗ, ಎಲವೋ ಎಂದಡೆ ನರಕ.

—ಮ. ಬಸವೇಶ್ವರ

ಗುರಿ ಮುಟ್ಟುವವರೆಗೆ ನಿಲ್ಲಬೇಡ.

—ಉಪನಿಷತ್

ಸ್ವಗೃಹೇ ಪೂಜ್ಯತೇ ಮೂರ್ಖಃ | ಸ್ವಗ್ರಾಮೇ ಪೂಜ್ಯತೇ ಪ್ರಭುಃ ||
ಸ್ವದೇಶೇ ಪೂಜ್ಯತೇ ರಾಜಾ | ವಿದ್ವಾನ್ ಸರ್ವತ್ರ ಪೂಜ್ಯತೇ ||೧||

—ಸುಭಾಷಿತ

ಗುರು ಹಿರಿಯರ ಮಾನ ಕಾಯಬೇಕು.

—ಗಾದೆ

ಒಬ್ಬರ ಮನವನೋಯಿಸಿ ಒಬ್ಬರ ಮನೆಯ ಘಾತವ ಮಾಡಿ
ಗಂಗೆಯ ಮುಳುಗಿದರೆ ಅಗುವದೇನಯ್ಯ, ಚಂದ್ರನು ಗಂಗೆಯ
ತಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೇನು? ಕಳಂಕ ಬಿಡದಾಯಿತ್ತು. ಇದು ಕಾರಣ
ಒಬ್ಬರ ಮನೆಯ ಘಾತವ ಮಾಡದವನೇ ಪರಮಪಾವನನು
ನೋಡಾ ಕಪಿಲಸಿದ್ಧ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ.

ನೊಂದ ನೋವ ನೋಯದವನೆತ್ತ ಬಲ್ಲ.

—ಮ. ಬಸವೇಶ್ವರ

ಮನವರಿತು ಮಾತಾಡು, ಗುಣವರಿತು ಗೆಳೆತನ ಮಾಡು.

—ಗೃಂ

ತನುವ ಬೇಡಿದಡೀವೆ, ಮನವ ಬೇಡಿದಡೀವೆ,
ಧನವ ಬೇಡಿದಡೀವೆ, ಬೇಡು ಬೇಡೆಲೆಹಂದೇ!
ಕಣ್ಣು ಬೇಡಿದಡೀವೆ, ತಲೆಯ ಬೇಡಿದಡೀವೆ,
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ ನಿಮಗಿತ್ತು ಶುದ್ಧನಾಗಿವೆ
ನಿಮ್ಮ ಪುರಾತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ.

—ಮ. ಬಸವೇಶ್ವರ

ನಿಸ್ವಾರ್ಥವು ಲಾಭದಾಯಕವಾದುದು; ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಆಚರಿಸಿ
ತೋರಿಸುವ ತಾಳ್ಮೆಯು ಜನರಲ್ಲಿ ಬೇಕು.

—ವಿವೇಕಾನಂದ

ನ್ಯಾಯನಿಷ್ಠರಿ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಪರನು ನಾನಲ್ಲ,
ಲೋಕ ವಿರೋಧಿ ಶರಣನಾರಿಗಂಜುವನಲ್ಲ,
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವರ ರಾಜತೇಜದಲ್ಲಪ್ಪನಾಗಿ.

—ಮ. ಬಸವೇಶ್ವರ

ಧೈರ್ಯಂ ಸರ್ವತ್ರ ಸಾಧನಂ.

—ಗಾದೆ

ಧರ್ಮದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಬಂಧುಗಳ ಸೆಣಸೆಂದು ಹೇಳುವೀ,
ಹೊಲೆ ಜನಕೆ ಧರ್ಮವೇ ಎಂಬುದಿಲ್ಲ.

—ಜ. ಎಂ. ಆಕಬರಾಲಿ

ಅನ್ಯರಿಂದ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ನಾವಾಗಿ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಬಾರದು;
ಅರ್ಹತೆಯಿದ್ದರೆ ಅಯಾಚಿತವಾಗಿ ಬರುವದು.

—ವಿವೇಕಾನಂದ

ನೀನು ಒಳ್ಳೆಯವನಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯತನದಿಂದ
ಕಾಣುವರು.

—ಗೃಂ

ಎಲ್ಲವೂ ದೇವರನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸು.
ಎಲ್ಲವೂ ಮಾನವನನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವಂತೆ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತನಾಗು.

—ಕಾರ್ಡಿನಲ್ ಸ್ಕೇಲಮನ್

ಹಿಂದುನದು ಆಗಿಹೋಗಿದೆ; ಮುಂದಿನದು ಅನಿಶ್ಚಿತವಿದೆ;
ಕಾರಣ ಸದ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸು.

—ಸುಭಾಷಿತ

ದೇಶಸೇವೆಯೇ ಈಶಸೇವೆ.

—ಗಾದೆ

ಎನಿದ್ದೊಡೇನು ನಿಜಬೋಧೆಯೊಂದಿಲ್ಲದೊಡೆ
ಕಾನನದ ಬೆಳದಿಂಗಳಂತೆ ನಿಷ್ಫಲವು.

—ಅನುಭವಾಮೃತ

ಮುತ್ತಿಗಿಂತ ಹೊತ್ತು ಉತ್ತಮ.

ಮುಂದೆ ನೀವು ಮಕ್ಕಳಿಂದ ವಂದಿತರಾಗಬೇಕಾದರೆ
ಇಂದು ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿರಿ.

—ಗೃಂ

ಆಸಮಾನರೊಡನಾಟವು ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುವದು.

—ಗೋಥೆ

ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿಯೇ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೋ.

—ಗೃಂ

ವಿದ್ಯಾ ವಿಹೀನಃ ಪಶುಃ

—ಸುಭಾಷಿತ

ಉಳ್ಳವರು ಕೊಡದಿದ್ದರೂ ಕೊಡುವವರನ್ನು ಉಳ್ಳವರನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡು ದೇವ.

—ಗೃಂ

ಶರೀರ ರಕ್ಷಣೋ ಧನುಃ

—ಮನಸ್ಸತ್ತಿ

ದುಷ್ಟರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ಕೊಟ್ಟರೆ ಕಷ್ಟವು ಕಟ್ಟಿಟ್ಟದ್ದು.

—ಗೃಂ

ಮಣ ಮಾತಿಗಿಂತಲೂ ಅಣುಕೃತಿ ಮೇಲು.

—ಗಾದೆ

ಬರಲಿರುವುದೆಲ್ಲವೂ ಬರಲಿ, ಎದುರಿಸುವ ಎದೆಯೊಂದಿರಲಿ,
ಮೇಲ್ ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಯೊಂದಿರಲಿ, ಎನಗಿನ್ನಾರ ಅಂಜಿಕೆ ದೇವ.

—ಗೃಂ

ಒಬ್ಬರು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಮೋಸಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟರೆ
ಕೊನೆಗೆ ತಾನೇ ಮೋಸಕ್ಕೆ ಬಲಿಬಿದ್ದು ದೊಡ್ಡ ಹಾನಿಗೆ
ಗುರಿಯಾಗುವರು.

ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯಕರ್ಮವನ್ನಷ್ಟು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡು,
ಉಳಿದದ್ದನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡು.

—ಗೃಂ

ಎನ್ನವರೊಲಿದು ಹೊನ್ನ ಶೂಲದಲ್ಲಿಕ್ಕಿದರೆಲ್ಲ ಹೊಗಳಿ ಹೊಗಳಿ!
ಎನ್ನ ಹೊಗಳತಿ ಎನ್ನ ನಿಮ್ಮೆಯೊಂಡಿತ್ತಲ್ಲಾ!
ಆಯ್ಯಾ, ನಿಮ್ಮ ಮನ್ನಣೆಯೇ ಮನೆದಲಗಾಗಿತಾಗಿತ್ತಲ್ಲಾ!
ಅಯ್ಯೋ! ನೊಂದೆನು, ಸೈರಿಸಲಾರೆನು;
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ, ನೀನೆನ್ನಗೊಳ್ಳಿದನಾದರೆ
ಎನ್ನ ಹೊಗಳತೆಗಡ್ಡ ಬಾರಾಧರ್ವಿ.

—ಮ. ಬಸವೇಶ್ವರ

ಧರ್ಮವೇ ಜಯ, ಕರ್ಮವೇ ಲಯ.

ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ.

—ಮ. ಬಸವೇಶ್ವರ

ನಮ್ಮ ಮನೆ ಕತ್ತಲು.

—ಬೇಂದ್ರೆ

ಒಕ್ಕು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಣ್ಣು ಮುಕ್ಕು.

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯಾಪವೇ ಪಾಪವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಬಲ್ಲದು.

—ಗೃಂ

ಎನ್ನ ಕಾಯುವ ದಂಡಿಗೆಯ ಮಾಡಯ್ಯಾ,

ಎನ್ನ ಸಿರವ ಸೋರೆಯ ಮಾಡಯ್ಯಾ,

ಎನ್ನ ನರವ ತಂತಿಯ ಮಾಡಯ್ಯಾ,

ಎನ್ನ ಬೆರಳ ಕಡ್ಡಿಯ ಮಾಡಯ್ಯಾ,

ಬತ್ತೀಸ ರಾಗವ ಮಾಡಯ್ಯಾ ಉದರಲೋತ್ತಿ ಬಾರಿಸು

ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

—ಮ. ಬಸವೇಶ್ವರ

ಪುರುಷರಿಗೆ ಸಹನೆಯೇ ಭೂಷಣ.

ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಲಜೆಯೇ ಭೂಷಣ.

—ಗೃಂ

ಸಗ್ಗವು ಮಾನವ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಒಲಿದಿತ್ತು ಒಂದು ವರ,

ಪ್ರಸಾದವೆಂದರೆ ಅನುಕಂಪ, ಅಥವಾ ದಯೆಯೆಂಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುಣ

ಇದೇ ಸರ್ವಧರ್ಮದ ಮೂಲ.

—ಸುಭಾಷಿತ

ಪ್ರೇಮವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯ, ಸತ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮ,

ಸತ್ಯ ಪ್ರೇಮಗಳೇ ಸತಿಪತಿಯರ ಜೀವನದ ಒಳಗುಟ್ಟು.

—ಗೃಂ

ನಿತ್ಯ ನಿದ್ದೆಗೆಟ್ಟರೆ ಸೋಮಾರಿತನವೂ ಉಂಟಾಗುವದು,
ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯವೂ ಕೆಡುವದು.

—ಗೃಂ

ಕಾಲಕೆಳಗಿನ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ರೇಳೆಂದು ಕಡೆಗಣಿಸಬೇಡ.

—ನೀತಿ

ಹೆಗ್ಗಣ ಹತ್ತಿದ ಮನೆ, ಮಧ್ಯದ ಚಟ ಹತ್ತಿದ ಮಾನವ,
ಗೆದ್ದಲಿ ಹತ್ತಿದ ಕಟ್ಟಿಗೆ, ಇವು ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ.

—ಗೃಂ

ಚಿಂತಾಯಾಶ್ಚ ಚಿಂತಾಯಾಶ್ಚ ಬಿಂದುಮಾತ್ರಂ ವಿಶಿಷ್ಯತೆ,
ಚಿಂತಾದಹತಿ ನಿರ್ಜೀವಂ ಚಿಂತಾದಹತಿ ಜೀವಿತಂ.

—ಸುಭಾಷಿತ

ಸರ್ವಜ್ಞನೆಂಬುವನು ಗರ್ವದಿಂದಾದವನೇ?
ಸರ್ವರೊಳೊಂದೊಂದು ನುಡಿಗಲಿತು ವಿದ್ಯದ
ಸರ್ವತನೇ ಆದ ಸರ್ವಜ್ಞ.

—ಸರ್ವಜ್ಞ

ಬಾಳೆಗೊಂದೇ ಫಲ, ಬಾಳುಳ್ಳವರಿಗೆ ಒಂದೇ ಮಾತು.

—ಗಾಡೆ

ಹಲವು ಕಾಲ ದಾವತಿಗೊಂಡು ಒಟ್ಟಿದ
ಹಿರಿಯೊಂದು ಮಿಡಿಕಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವಂತಿ
ಸತಿಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿವೆ ಶರಣ ಭಕ್ತಿ ಒಂದು ನಾಯತನದಿಂದ
ಕೆಡುವರು; ಸ್ವಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಗಳಿಸಿದ ಪಿತನಧನವ ಅಧರ್ಮದಲಿ
ಕೆಡಿಸುವ ಸುತನಂತೆ ಶಿವನ ಸೊಮ್ಮು ಶಿವಂಗಿ ಮಾಡದೆ,
ಅನ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದರೆ ತನ್ನ ಭಕ್ತಿ ತನ್ನ ಕೆಡಿಸುವದು
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ.

—ಮ. ಬಸವೇಶ್ವರ

ಮುಂದಿನ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಇಂದು ಗಿಡನೆಡಿರಿ.

—ಗಾಡೆ

ಹರಿವ ಹಾವಿಂಗಂಜೆ, ಉರಿಯ ನಾಲಿಗೆಗಂಜೆ,
ಸುರಗಿಯ ಮೊನೆಗಂಜೆ! ಒಂದಕ್ಕಂಜುವೆ, ಒಂದಕ್ಕಳಿಸುವೆ,
ಪರಸ್ತ್ರೀ, ಸರಧನವೆಂಬೇ ಜೂಬಿಂಗಂಜುವೆ!
ಮುನ್ನಂಜದ ರಾವಣನೇ ವಿಧಿಯಾದ! ಅಂಜುವೆನಯ್ಯಾ
ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

—ಮ. ಬಸವೇಶ್ವರ

ಯಾವನು ಎರಡನೇಯವರ ಒಂದು ಗೇಣು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೂಡ
ಬಲುವೆಯಿಂದ ಅಥವಾ ಅನ್ಯಾಯದಿಂದ ಹರಣ ಮಾಡುವನೋ
ದೇವರು ಅವನನ್ನು ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ದಬ್ಬುವನು.

—ಮ. ಪೈಗಂಬರ

ನಿನ್ನ ಕಡುವೈರಿಯು ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ನಿನ್ನ
ಅಂತರಂಗವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಅತ್ಯಪರೀಕ್ಷೆ ನಡೆಯಿಸಿಕೋ.

ಮಿತ್ರರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಡಕು ಹುಟ್ಟಿಸುವವನು
ಅತಿ ನೀಚನು.

—ಮ. ಪೈಗಂಬರ

ತಾಳಿದವನು ಬಾಳುವನು.

—ಗಾಡೆ

ದೇವರು ಯಾರನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವನೋ ಅವನು
ತನ್ನ ಸ್ವಜನಗಳ ಹಿತದ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ಪೂರೈಸಬೇಕು; ಹೀಗೆಮಾಡದೆ
ಹೋದಲ್ಲಿ ಅಂಥವನಿಗೆ ದೇವರು ಸ್ವರ್ಗದ ವಾಸನೆಯನ್ನು ಕೂಡ
ಹತ್ತಗೊಡಲಾರನು.

—ಮ. ಪೈಗಂಬರ

ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತುಳಿಯುವದು ಕರಿಯ ನಾಗರ ಹೆಡೆಯನ್ನು
ತುಳಿದಷ್ಟೇ ಅಪಾಯಕಾರಕವು.

—ಗೃಂ

ಮಾತು ಬಲ್ಲವನಿಗೆ ಜಗಳವಿಲ್ಲ; ಊಟ ಬಲ್ಲವನಿಗೆ ರೋಗವಿಲ್ಲ.

—ಗಾದೆ

ಒದರುತ್ತ ಹೋದರೆ ರಾಗ ಬರುತ್ತದೆ; ಉಗುಳುತ್ತ ಹೋದರೆ
ರೋಗ ಬರುತ್ತದೆ.

—ಗೃಂ

ಜೀವಿಗಳ ಮನನೋಯಿಸುವದೇ ಹಿಂಸೆ; ಅದುದರಿಂದ ಅಹಿಂಸೆ
ಪಾಲಿಸಬೇಕಾದರೆ ಪರರಿಗೆ ನೋವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಡ.

—ಗಾಂಧಿ

ಮರ್ತ್ಯವೆಂಬುದು ಕರ್ತಾರನ ಕಮ್ಮಟವಯ್ಯಾ, ಇಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲದವನು
ಅಲ್ಲಿಯೂ ಸಲ್ಲನಯ್ಯಾ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

—ಮ. ಬಸವೇಶ್ವರ

ಸಾಲವಿಲ್ಲದ ಮನುಷ್ಯ ಸಾವಿರಾನೆಗಳ ಒಡೆಯ, ಸಾಲವಿರುವವನು
ತೊತ್ತಿಗನು; ಲೋಕದೊಳು ಸಾಲವೇ ಶೂಲ ಸರ್ವಜ್ಞ.

—ಸರ್ವಜ್ಞ

ನಿಮ್ಮ ಗುರಿಯು ಸಮಾನವಿರಲಿ, ಭಾವ ಸಮಾನವಿರಲಿ,
ಬುದ್ಧಿಯು ಸಮಾನವಿರಲಿ ಅಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ಸಹಜೀವನವು
ಸುಖಮಯವಾಗುವದು.

—ಮ. ಬಸವೇಶ್ವರ

ಸುಳ್ಳನಾಡಲುಬೇಡ, ಜನರೊಳು ಕಳ್ಳನೆನಿಸಲುಬೇಡ,
ನೀ ಮೈಗಳ್ಳನಾಗಲುಬೇಡ ಗುರು ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳ ನುಡಿಗಿ.

—ಸ್ಮೃತಿಕೋಕ್ತಿ

ಸರಿಜನರೊಳು ತಾನು ಸಾಧಿಸಿಕಲಿಯದೆ ನಿಲ್ಲಬಾರದು, ಪರರನು
ನೋಯಿಸಿ ಪಾತಕಕೆ ತಾ ಗುರಿಯಾಗಿ ಬೀಳಬಾರದು.

—ಮ. ಬಸವೇಶ್ವರ

ವಿನಾಶ ಕಾಲೇ ವಿಸರೀತ ಬುದ್ಧಿ

—ನೀತಿ

ಕೊಲ್ಲೆನಯ್ಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳ, ಮೆಲ್ಲೆನಯ್ಯ ಬಾಯಿಚ್ಚೈ,
ಒಲ್ಲೆನಯ್ಯ ಪರಸತಿಯರ ಸಂಗನ! ಬಲ್ಲೆನಯ್ಯ ಮುಂದೆ
ತೊಡಕುಂಟೆಂಬುದ! ಬಳ್ಳದ ಬಾಯಂತೆ ಒಂದೇ ಮನನ ಮಾಡಿ
ನಿಲ್ಲೆಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಯ್ಯ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

—ಮ. ಬಸವೇಶ್ವರ

ಮಿಂಚಿ ಹೋದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಚಿಂತಿಸಿ ಫಲವಿಲ್ಲ.

—ಗಾದೆ

ಮಿತವ್ಯಯವು ಆದಾಯದ ಒಂದು ಮಾರ್ಗ.

—ನೀತಿ

ಯಥಾ ಪ್ರೇಜಾ ತಥಾ ಪ್ರಭುತ್ವ.

—ರಾಜನೀತಿ

ಅಸಿತ ಗಿರಿಸಮಂ ಶ್ಯಾತ ಕಜ್ರಲಂ ಸಿಂಧುಪಾತ್ರೇ|
ಸುರತರುವವರ ಶಾಖಾಲೇಖಿನಿ ಪತ್ರಮುರ್ವಿ|
ಅಖಿತಿಯದಿ ಗೃಹೀತ್ವಾಶಾರದಾ ಸರ್ವಕಾಲಂ|
ತದಪಿತವ ಗುಣಾನಾಂ ಈಶಪಾರನ್ನಾಯತಿ||

ಉಪನಿಷತ್

ಬಡತನವು ಅಗೌರವದಾಯಕವಲ್ಲ; ಆದರೆ ಸೋಮಾರಿತನದಿಂದ
ಅಸಹನೆಯಿಂದ, ದುಂದುಗಾರಿಕೆಯಿಂದ, ಅನಿವೇಕತನದಿಂದ
ಬಡತನವನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡಿ ಕೊಳ್ಳುವದು ಮಾತ್ರ ಅಗೌರವವು.

—ಮ. ಬಸವೇಶ್ವರ

ಕರ್ತವ್ಯದ ಕಲ್ಪನೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹಕ್ಕಿಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವವಿಲ್ಲ.

—ಶ್ರೀರಂಗ

ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಕಲಿಯದೇ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಬಾರದು.

—ಗೃಂ

ಅಸತ್ಯ ವಾಕ್ ನುಡಿಯುವದಕ್ಕಿಂತ ಮೌನಿಯಾಗಿರುವದೇ ಲೇಸು.

—ಗಾಡೆ

ವ್ಯಾಪ್ತನಾಗಬೇಕಾದರೆ ಸದಾ ವಿದ್ವಜ್ಞನರ ಗೃಂಥಾವಲೋಕನೆ ಮಾಡು.

—ಗೃಂ

ಚಾಡಿಗೆ ಅಶ್ರಯ ಕೊಟ್ಟರೆ ಕೇಡನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದಂತೆ.

—ಗಾಡೆ

ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಬುದ್ಧಿಯು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಎಣ್ಣೆಯಂತೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗುವದು.

—ಗೃಂ

ದೇವನೊಬ್ಬ ನಾನು ಹಲವು, ಅವನನ್ನು ಹಲವು ರೀತಿಯಿಂದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನೆನೆದರೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಒಲಿಯುವನು.

—ಗಾಂಧಿ

ದುಃಖಸ್ಯಾನಂತರಂ ಸುಖಂ! ಸುಖದುಃಖ ಸಮಾವೇಶ! ಸಹಿಷ್ಣು ಪ್ರಮುದಿಷ್ಠತು.

—ಭರ್ತೃಹರಿ

ಅನ್ಯರ ಸ್ತುತಿ ನಿಂದೆಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಸತ್ಕೃಪದಲ್ಲಿ ಸಾಗುವವನೇ ಧೀರ! ದೊಡ್ಡಸ್ತಿಕೆಯ ಮೋಹದಿಂದ ದೂರಾಗುವವನೇ ವೀರ.

—ಲಿನ್‌ಯುಟಾಂಗ್

ಸ್ವರ್ಗವು ತಾಯಿಯ ಪಾದದಡಿಯಲ್ಲಿದೆ.

—ನೀತಿ

ಸಗ್ಗಲೋಕ ವೃತ್ತ್ಯಲೋಕಗಳೆಂದರೆ ಯಾವವು;
ಸತ್ಯ ನುಡಿಯುವದೇ ಸಗ್ಗಲೋಕ, ಮಿತ್ಯ ನುಡಿಯುವದೇ
ವೃತ್ತ್ಯಲೋಕ ಕಾಣಯ್ಯ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

—ಮ. ಬಸವೇಶ್ವರ

ನಾಲಿಗೆಯ ಕಟ್ಟಿದವನು ಕಾಲನಿಗೆ ಮಾರನಹ, ನಾಲಿಗೆಯ
ರುಚಿಯ ಮೇಲಾಡುತಿರುವವನ ಕಾಲ ಹತ್ತಿರವು ಸರ್ವಜ್ಞ.

—ಸರ್ವಜ್ಞ

ಜಗಕೆ ಬಲ್ಲಿದ ನೀನು ನಿನಗೆ ಬಲ್ಲಿದ ನಾನು.

ನಿನಗೆ ವೀರನಪ್ಪೆ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರಿಗೆ ವಧುವಪ್ಪೆ.

ಭೂತವಲಿಮೆ ಆತ್ಮನ ಸೋಂಕಿದ ಬಳಕ ಭೂತದ ಗುಣವಲ್ಲದೆ
ಆತ್ಮನ ಗುಣವುಂಟೆ?

ಬೇವಿನಹಣ್ಣು ಕಾಗೆಗೆ ಇನಿದಲ್ಲದೆ ಕೋಗಿಲೆಗೆ ಮೆಲ್ಲಲು ಬಾರದು.

ಬೆಲೆವೆಣ್ಣಿನಂತೆ ಸೂಕಿತನುಮುಟ್ಟಿ ಅಪ್ಪುವುಳ್ಳಲ್ಲದೆ
ಮನಮುಟ್ಟಿ ಅಪ್ಪಳು.

ಆಚಾರವೇ ಸ್ವರ್ಗ, ಅನಾಚಾರವೇ ನರಕ.

ಕುಲವೊಂದೇ ತನ್ನ ತಾನರಿದಂಗೆ; ಫಲವೊಂದೇ
ಷಡುದರ್ಶನ ಮುಕ್ತಿಗೆ.

ಹುತ್ತಿಗೆ ಏಸುಬಾಯಾದಡೇನು? ಸರ್ವವಿಪ್ಪುದು ಒಂದೇ ಸ್ಥಾನ.

—ಮ. ಬಸವೇಶ್ವರ

ಆಲಸಿವುಳ್ಳವನಿಗೆ ಕಲಸಂಬಲಿಯಿಲ್ಲ, ಆಲಸಿಯ ತೊರೆದವಗೆ
ಬೇರಿಂದ ಹಲಸು ಕಾತಂತೆ ಸರ್ವಜ್ಞ

—ಸರ್ವಜ್ಞ

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಂಡರೂ ಪ್ರಮಾಣಿಸಿ ನೋಡಬೇಕು, ಇಲ್ಲವಾದರೆ
ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯಾಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಬಹುದು.

—ನೀತಿ

ಕಾಡುವದು ಕೇಡಿಗಲ್ಲ, ಬೇಡುವದು ಕೇಡಿಗಲ್ಲ,
ಕಾಡುವದು ಬೇಡುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಡವೇನಬೇಡ.

—ಗೃಂ

ಜ್ಞಾನವೇ ಧನವು.

ಅನುಕರಣವು ಅವಶ್ಯವಾದದ್ದು, ಆದರೆ ಆದರ
ಅನಾದರಗಳನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸು.

—ಗೃಂ

ಉದ್ಯೋಗವೇ ಬಂಧು, ಆಲಸ್ಯವೇ ಶತ್ರು.

—ಗಾಬೆ

ಮುಂದೆ ಭಲಾಯಂದು, ಹಿಂದೆನಿಂದಿಪರನು ಕೂಡಬಾರದು.

—ಕನಕದಾಸ

ಬೆಳಗಿನೋಳು ಬೇಗಿದ್ದು ಮುಖವನು ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳೆ ನೀನು
ಪ್ರತಿದಿನ ಜಳಕ ಮಾಡುತ್ತಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಿ ಮಡಿಯ ಬಟ್ಟೆಗಳ;
ಅಳತೆಗಿಟ್ಟುಣಬೇಡ ಚಳಿಮಳೆಯೊಳಗೆ ಬರಿವೈಯಿಂದ ತಿರುಗುವ
ದೆಳೆಮಗುವೆ ತರವಲ್ಲ ಬೇನೆಯು ಬಂದು ಸೇರುವದು.

ಶುಭಂ ಭ್ರೂಯಾತ್, ಸತ್ಯಂ ಭ್ರೂಯಾತ್,
ನಭ್ರೂಯಾತ್ ಅಸತ್ಯಮಪ್ರಿಯಂ.

—ಗೀತಾ

ಅದರಿಲ್ಲದ ಅನ್ನ ಅವೃತಾನ್‌ನಾದರೇನು, ವಾದಿಸುವ
ಸತಿ ಸುತ ಸಹೋದರರಿದ್ದು ಫಲವೇನು.

—ಸುಭಾಷಿತ

ಗಯಾನಖ್ತು ಫಿರ್ ಹಾಥ ಲೌಟಿ ಆತಾನಹಿ.

—ಗೃಂ

ಹೈದಯವನ್ನು ಕಶ್ಮಲದಿಂದ ಶುದ್ಧಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಉಪನಾಸವು
ರಾನುಬಾಣದಂತಹ ಔಷಧಿಯಾಗಿದೆ.

—ಗಾಂಧಿ

ವಿಧಿಲಿಖಿತವನುಂಟೆ ತಿಳಿದವರಂ|
ಬುಧಿಯ ನಾರೀಜಿ ದಾಂಟಿದವರುಂಟಿ|
ಬುಧಜನರಿದನರಿದರು ನಡೆಯುವರಿದು ಕಾರಣಂ
ಸುಖಿಗಳಾಗಿಹರು.

—ಸುಭಾಷಿತ

ಮರಣಾನಂತರವೇ ಮಾನವನ ನಿಜವಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆ
ಗೊತ್ತಾಗುವದು.

—ಗಾಂಧಿ

ಕಾಕಃ ಕೃಷ್ಣಃ ಪಿಃ ಕೃಷಃ| ಕೋಭೇದಃ ಕಾಕಯೋಃ
ವಸಂತಕಾಲ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ| ಕಾಕಃ ಕಾಕಃ ಪಿಃ ಪಿಃ

—ಸುಭಾಷಿತ

ಜನಮೆಚ್ಚಿ ನಡೆದುಕೊಂಡರೇನುಂಟು ಲೋಕದಿ,
ಮನಮೆಚ್ಚಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವದೇ ಚಂದವು.

—ಸರ್ವಭೂಷಣ

ವಿಶ್ವಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕಾರ್ಯವೂ ಆಗಲಾರವು,
ಆಗಿಲ್ಲ, ಆಗುವದೂ ಇಲ್ಲ.

—ಗಾಂಧಿ

ಆರಾರ ನೇಮಕ್ಕೆ ಸಂದಿತ್ತು, ಇಚ್ಛಾಭೋಜನಕ್ಕೆ ಕೃತ್ಯವಾಗಿತ್ತು, ಘನಮನವು ಕಂಡಯ್ಯ ಸಂಗನ ಬಸವಣ್ಣ ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತ್ತು.

—ಪ್ರಭುದೇವರು

ಬಯಲು ಬತ್ತಲೆಯಾದಡೆ ಹೊದಿಸುವರಿನ್ನಾರು?
ಏರಿ ನೀರು ಕುಡಿದರೆ ಬಿಡಿಸುವರಿನ್ನಾರು? ಮಹಾಮೇರು ನಡೆದರೆ
ಪಥಕಿಂಬುಗೊಡುವವರಾರು? ಅರಿದವ ಮರೆದವನಾದಡೆ
ಅರಿಕೆಯ ಹೇಳುವವರಾರು? ನಿಮ್ಮ ನಿಜವ ನೀವೇ ಬಲ್ಲರಿ;
ನಾನಂಜುವೆ ನೀಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ.

—ಮೋ. ಮದದೇವಿ

ಪಿತನ ನಿಜಗುಣದೆ ತೋಷಿಸಸುತನೇ ಸುತಂ.

—ಸುಭಾಷಿತ

ಗುರುವಿಗೆ ತನುಹೋಯಿತ್ತು, ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮನಹೋಯಿತ್ತು,
ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಧನಹೋಯಿತ್ತು, ಇಂತಿ ಎಲ್ಲ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಿಸಿ
ನೀವು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದಿಹಿರೆಂಬ ಕಲ್ಪದೇಗೆ ನಾನಂಜುವೆ.

—ಮೋ. ಮಹದೇವಿ

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕನಾದ ಸ್ವಾಮಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತನು, ಮನ, ಧನ
ವನ್ನರ್ಪಿಸಲು ಸಿದ್ಧನಾಗು.

—ಗೃಂ

ಅಲರೋಡ ಲೋಳವೃತವಡಗಿದವೋಲ್!
ಸುಜನರೊಡಲೊಳ್ ಸುಧೆಯೆಡಗಿಹುದು||

—ಮ. ಬಸವೇಶ್ವರ

ವಿವೇಕ ಮತ್ತು ವಿವೇಚನೆ ಇವೆರಡೂ ಮಾನವನ
ನೆಮ್ಮದಿಯ ವಜ್ರ ಕವಚಗಳು.

—ಪರಮಹಂಸ

ಮನೋ, ಮಧುಕರೋ, ಮೇಘೋ, ಮಾನಿನಿ, ಮದನೋ,
ಮರುತ್ | ಮಾ, ಮದೋ, ಮತ್ಸ್ಯೋ, ಮರ್ಕಟೋ,
ಮಕಾರಾ ದಶಚಂಚಲಾ.

—ಮಹಾಭಾರತ

ಆವಕಾರ್ಯವನ್ನಾದರೂ ತರಹರದಿಂ ವಿಚಾರಿಸಿ ಮಾಡಬೇಕು.

—ಸುಭಾಷಿತ

ಮುಖಸ್ತುತಿ, ಪರನಿಂದೆ, ಇವುಗಳಿಗೆ ಆಸ್ಪದ ಕೊಟ್ಟೆಯಾದರೆ
ಮಹಾಪಾಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದಿ ಜೋಕೆ?

—ನೀತಿ

ಸುಖ ದುಃಖಗಳು ಕ್ಷಣಿಕವೆಂದು ತಿಳಿ.

—ಸುಭಾಷಿತ

ಸೋಲಿಗೆ ಸೊರಗದೆ ಗೆಲವಿಗೆ ಹಿಗ್ಗದೆ
ಸೋಲು ಗೆಲವುಗಳ್ ಪುಣ್ಯವೆಶವೆಂದರಿ||

—ಗೃಂ

ಆನೆ ನೀರಾಟದೊಳು ಮೀನ ಕಂಡಂಜುವದೇ? ಹೀನ ಮನದವರ
ಬಿರುನುಡಿಗೆ ತತ್ಪದಾಜ್ಞಾನಿ ಅಂಜುವನೇ?

—ಸುಭಾಷಿತ

ತನುಜಾನುಜರೊಳು ಕೋಪವ ಹಿಡಿಯದವ ಜಾಣ.

—ನಿಜಲಿಂಗಶತಕ

ವೃಡತಾಂ ಭಿಕ್ಷವ ಬೇಡೆನೆ, ಮುಖಜತಾಂ ತೋಳತ್ತಾಗಳೇ
ಪಾಂಡವರಾ, ಪಿಡಿದೋಡಂ ತಿರಿದುಣ್ಣರೇ, ಖಳನಕೈಯೊಳ್
ಸಿಕ್ಕಳೆ ಸೀತೆತಾಂ||

ಸುಡುಗಾಡಿಕೈಗೆ ಭಂಟಿನಾಗನೆ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ನರರಾಪೂರ್ವದೊಳ್
ಪಡೆದಷ್ಟುಣ್ಣದೆ ವೋಪರೆ ಹರಹರಾ ಶ್ರೀಚನ್ನಸೋಮೇಶ್ವರಾ.

—ಸೋ. ಶತಕ

ಎಡರಡಸಿದೊಡೆ ವೃಡನಿನ್ನ ನೆನೆವರೋ ಎಡರಡಸಿದ ವಿಪತ್ತು
ಕಡೆಯಾಗ ಲೋಡನೆ ವೃಡ, ನಿನ್ನ ನೆಡಹಿಯಾ ಕಾಣರು
ರಾಮನಾಥಾ.

ಒಲೆಯ ಬೂದಿಯ ಬಳಿಯಲು ಬೇಡ, ಒಲೆಯಂತೆ
ಹೂಸಿಕೊಂಡಿಪ್ಪುದು ಹುಸಿ, ಏನುಫಲ? ಮನದಲ್ಲಿ ಲೇಸಿಲ್ಲದನ್ನಕ್ಕೆ
ಒಂದನಾಡಹೋಗಿ ಒಂಭತ್ತನ್ನಾಡುವ ಡಂಭಾಚಾರರ ಮೆಚ್ಚು,
ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

—ಸು. ಬಸವೇಶ್ವರ

ಆತ್ಮ ಬುದ್ಧಿ, ಸುಖಂ ಜೈವ.

ಹೊಲೆಯರ ಬಾವಿಯಲೊಂದು ಎಲುಬು ನಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಹೊಲೆ-ಹೊಲೆ
ಎಂಬುದೀಲೋಕವೆಲ್ಲಾ, ಹಲು-ನೆಲುವಿದ್ದ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದ್ದು
ನುಡಿದರೆ ಅದು ಹೊಲೆಯರ ಬಾವಿಂದ ಕರಕಷ್ಟಕಾಣಾ
ರಾಮನಾಥಾ.

ವೃಕ್ಷರಕ್ಷಣೆಯೇ ಪೃತ್ತಿಶಿಕ್ಷಣವಯ್ಯ
ವೃಕ್ಷರಕ್ಷಣೆಯೇ ರಾಷ್ಟ್ರ ರಕ್ಷಣವಯ್ಯ
ವೃಕ್ಷರಕ್ಷಣೆಯೇ ಆತ್ಮರಕ್ಷಣೆಯೆಂಬುದು ಅರಿಯಯ್ಯ.
—ಗುಂ

ದೇವರು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮೆಚ್ಚುತ್ತಾನೆ;
ಅದಕ್ಕಿಂತಲೇ ಅವನು ಅವರನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿ
ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.

—ಏಬ್ರಹಾಂ ಲಿಂಕನ್

ಹೆಣವಿರದೆ ಕುಣಿ ಮುಂದೆ! ಚಣಚಡಕೆ ಎಡೆಯೆದೆಯು
ದಿನವು ಹೊಡಕೊಂಬ ನೆಯ್ಯಾರ! ತಾಯಾರ ಹೆಣಕೆ
ಗೋಳಿಡುವ ! ಮರುಳಾರ್ಯ||

—ಮರುಳಾರ್ಯ

ಸತ್ತಿಂದ ಕುಣಿಯೊಳಗೆ! ಮತ್ತೆ ಕೂಡುವದೆಲ್ಲಿ? |
ಹೊತ್ತುಸಿಕ್ಕಾಗ ಮನದಾಸೆ! ತೀರಿಸುವ ಗೊತ್ತಾಗ
ದೇನು ಮರುಳಾರ್ಯ||

—ಮರುಳಾರ್ಯ

ನಿಮ್ಮ ರೀತಿ! ಅದೇ ಪರಮಾವಧಿ ಸಂಪತ್ತು.

—ಗೃಂ

ಚಣಚಣಕೆ ಅಳುತಿಹರು! ತುಣುಕು ತಿನ್ನಲು ಇರದೆ!
ಕುಣಿಯಿಂದ ಘೋರ ಕಾಣುವದು! ನೆಯ್ಯಾರ ಮನೆ
ವಸಣದಂತೆ! ಮರುಳಾರ್ಯ||

—ಮರುಳಾರ್ಯ

ನಿರ್ಸರ್ಗದ ಸರ್ವತೋಪರಿವರ್ತನೆ ಎಂಬುದು ಕೇವಲ-
ಕಾಂಕ್ಷೆಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಖಚಿತವದು; ಅದು ಆಗಿಯೇತೀರುವದು.

ಜೋತಿರ್ವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಅಚಲ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಟ್ಟು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ
ಪರಿವರ್ತನೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಜಡವೂ ಪುರುಷಸ್ವರೂಪವೂ
ಒಡ್ಡುವ ಅಡ್ಡಿಆತಂಕಗಳನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಸಮಚಿತ್ತತೆಯಿಂದ
ಎದುರಿಸಿರಿ.

ಒಂದು ಹೊಸಬೆಳಕು ವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿಯೇ
ಹೊಮ್ಮುವದು.

ಒಂದು ಹೊಸ ಜಗತ್ತು ಒಡಮೂಡಿಯೇ ಮೂಡುವದು;
ಕೊಟ್ಟ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲಾಗಿಯೇ ಆಗುವದು.

—ಅರವಿಂದ

ಹಣವು ಕೈಯೊಳಗಿರದೆ! ಒಣ ಹೆಮ್ಮೆ ಮಾಡುವರು!
ಮಣುಕು ಚಹ ಕುಡುವ ನೆಯ್ಯಾರ! ಅಣ್ಣಗಳು
ಗುಣವಂತರಲ್ಲ! ಮರುಳಾರ್ಯ||

—ಮರುಳಾರ್ಯ

ಉಣ್ಣಲುಡದಿರ ದೇಹ | ಮಣ್ಣು ಹಣತೆಯ ಒಳಗೆ |
ಕಣ್ಣೀರ ಎಣ್ಣೆ ತುಂಬಿಸಿರಿ | ಬೆಳಗಿದರು
ಕಣ್ಣದೀಪವನೇ | ಮರುಳಾರ್ಯ ||

—ಮರುಳಾರ್ಯ

ಕಂಗಳ ಮುಂದಣ ಗೊತ್ತುಹರಿಯದು, ಕಾವ್ಯದ ಮುಂದಣ .
ಗೊತ್ತುಹರಿಯದು, ಮಾಡಿಹೆನೆಂಬ ಮಾಟ ಕೂಟದ
ಚಿತ್ತನಿಂದಲ್ಲದೆ ಸ್ವಸ್ಥವಿಲ್ಲ ಹಾಗಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗವ ಕಾಣಬಾರದು
ಆಯದಕ್ಕೆಯ ಮಾರಯ್ಯ.

—ಪ್ರಭು

ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಬೆನ್ನು ಕಟ್ಟುವವರು ಸೋಲಿಗೆ ಅಂಜಿದರೆ
ಗುಲಾಮರೇ ಸರಿ.

—ಲೋವು

ದಾನವ ಮಾಡಿದ ವಸ್ತುವನ್ನು ತಿರುಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದೆಂದರೆ
ಕಕ್ಕಿದ್ದನ್ನು ನೆಕ್ಕಿದಂತೆಯೇ ಸರಿ.

—ಗೃಂ

ವಿಚಾರಗಳ ದಾಳಿಯಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವದೇ ನಿಜವಾದ
ವಿಜಯ.

—ಲೆಫಿನ್

ಜಗಳಗಂಟನೂ ತುಂಟನೂ ಮತ್ತು ಸೆಟೆದು ಸೊಕ್ಕಿನಿಂದ
ತಿರುಗುವವನೂ ದೇವಕೋಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುವನು.

—ಗೃಂ

ನನ್ನ-ಸಂಶಯವನ್ನಲ್ಲ-ಶೈದ್ಧಿಯನ್ನು ಯಾವದು ಹೆಚ್ಚು
ಮಾಡುತ್ತದೆಯೋ ಅದೇ ನಿಜವಾದ ವಿಜ್ಞಾನ.

—ಸಿ. ವಿ. ರಾಮನ್

ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಬಡಿಯಬೇಕೆನ್ನುವುದಾದರೆ ಬಡಿ;
ಅದಕ್ಕೆ ನಾನೇನೂ ಅಡ್ಡಬರುವುದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ನಾನು
ಎನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮೊದಲು ಕೇಳು.

—ಗ್ರೀಕರಿಂದ

ಸಶಕ್ತರಿಂದಲೇ ಅಹಿಂಸೆಯು ಸಾಧ್ಯ.

—ಗಾಂಧಿ

ಒಳ್ಳೆಯ ಮನುಷ್ಯನು ನೀರಿನಂತೆ ಇರುತ್ತಾನೆ.

—ಬೀನೀಗಾದೆ

ಕಡಲಿ ನಾಳವು ಹಿರಿದು ಕಡಲಿಗಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲು
ಮನಸಿನಾಳ!

—ಕುವೆಂಪು

ಕೆಂಪಿನದಾಸಾಳ ಕೆಂಪುಂಟು ಕಂಪಿಲ್ಲ;
ಕೆಂಪಿನವರಲ್ಲಿ ಗುಣವಿಲ್ಲದೊಡೆ ಕೆಂಪಿದರೇನು? ಸರ್ವಜ್ಞ.

—ಸರ್ವಜ್ಞ

ರವಿಯಾಕಾಶಕೆ ಭೂಷಣಂ ರಜನಿಗಂ ಚಂದ್ರಂ ಮಹಾಭೂಷಣಂ |
ಕುವರಂ ವಂಶಕೆ ಭೂಷಣಂ ಸರಸಿಗಂಬೋಜಾತಗಳ್ ಭೂಷಣಂ ||
ಹವಿಯಜ್ಞಾಳಿಗೆ ಭೂಷಣಂ ಸತಿಗೆ ಪಾತಿವೃತ್ಯವೇ ಭೂಷಣಂ |
ಕವಿಯಾಸ್ಥಾನಕೆ ಭೂಷಣಂ ಹರ ಹರಾ ಶ್ರೀಚನ್ನಸೋಮೇಶ್ವರಾ ||

ಬರೆ ಕಂಡುಕರೆಯದನ, ಬರೆಕುಳ್ಳರೆನ್ನದನ ಸರಸಸಜ್ಜನಿಗೆ
ಇಲ್ಲದ ಸಖ್ಯವ ಬೆರಸಲೇ ಬೇಡ, ಸರ್ವಜ್ಞ.

—ಸರ್ವಜ್ಞ

ನಾಹಂ ಕಾಕೋ ಹತೋ ರಾಜನ್ |

ಹಂಸೋ ಹಂ ಪವಿತ್ರ ಜಲೇ |

ನೀಜ ಸಂಗಪ್ರಸಾದೇನ ಜನ್ಮಜಾತಂ ನಿರರ್ಥಕಂ ||

—ಸುಭಾಷಿತ

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಗುಣಗಳು

ಶಿಸ್ತು	ಗಟ್ಟಿಮನಸ್ಸು	ಸಮಯಸಿಷ್ಠತೆ
ಸತತ ಪ್ರಯತ್ನ	ನಿಜವಾದ ಗುರುಭಕ್ತಿ	ಕರ್ತವ್ಯ ದಕ್ಷತೆ
ಆಜ್ಞಾಧಾರಕತ್ವ	ಉರಸ್ವರ ಸಹಕಾರ ಪ್ರೇಮ	ಮೇಲು ಬುದ್ಧಿ
ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟುತನ	ಸ್ವಚ್ಛತೆ	

—ಗೃಂ

ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವರೊಡಲು ಭಾಸುವಿನಂತಕ್ಕು,
ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದವನ ಬರಿಯೊಡಲು ಹಾಳೂರ ಶ್ವಾನನಂತಕ್ಕು ಸ್ಪಷ್ಟ.
—ಸರ್ವಜ್ಞ

ನಿನ್ನ ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ದೈನಂದಿನ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಸು.
—ಗಾಬೆ

ಆನೆ ಬೀದಿಲಿ ಬರಲು ಶ್ವಾನ ತಾ ಬೊಗಳುವದು,
ಶ್ವಾನನಂತಾನೆ ಬೊಗಳಿದರೆ ಆನೆಯ
ಮಾಸವೇ ಹಾನಿ ಸರ್ವಜ್ಞ.

—ಸರ್ವಜ್ಞ

ಒಡಲೊಳಗಿರುವದು ವಿದ್ಯೆಯು| ನಡೆದರೆ ತಾ ಭಾರವಲ್ಲ;
ಕಳ್ಳರು ಕದಿಯರ್|| ಪೊಡವಿಪರು ಮುನಿದುಕೊಳ್ಳರ್||
ಒಡಪುಟ್ಟಿರುವರು ಪಾಲುಬೇಡರು ಎಂದು||

—ಓರ್ವ ಕನ್ನಡ ಕವಿ

ಮನದಲ್ಲಿ ನೆನೆವವಗೆ ಮನೆಯೇನು? ಮಠವೇನು?
ಮನದಲ್ಲಿ ಶಿವನ ನೆನೆಯದವ ಪರ್ವತದ
ಕೊನೆಯಲ್ಲಿಗ್ಗರೇನು? ಸರ್ವಜ್ಞ.

—ಸರ್ವಜ್ಞ

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ಅಮೃತವಾಣಿ ಗುಣಗಳು

ಶಿಸ್ತು	ಗಟ್ಟಿಮನಸ್ಸು	ಸಮಯನಿಷ್ಠತೆ
ಸತತ ಪ್ರಯತ್ನ	ನಿಜವಾದ ಗುರುಭಕ್ತಿ	ಕರ್ತವ್ಯ ದೃಢತೆ
ಆಜ್ಞಾಭಾರಕತ್ವ	ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರ ಪ್ರೇಮ	ಮೇಲು ಬುದ್ಧಿ
ಆಚ್ಛಾಕಟ್ಟುತನ	ಸ್ವಚ್ಛತೆ	

—ಗೃಂ

ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವರೊಡಲು ಭಾನುವಿನಂತಕ್ಕು,
ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದವನ ಬರಿಯೊಡಲು ಹಾಳೂರ ಶ್ವಾನನಂತಕ್ಕು ಸ್ಪಷ್ಟ.

—ಸರ್ವಜ್ಞ

ನಿನ್ನ ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಧೈನಂದಿನ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಸು.

—ಗಾಡೆ

ಆನೆ ಬೀದಿಲಿ ಬರಲು ಶ್ವಾನ ತಾ ಬೊಗಳುವದು,
ಶ್ವಾನನಂತಾನೆ ಬೊಗಳಿದರೆ ಆನೆಯ
ಮಾನವೇ ಹಾನಿ ಸರ್ವಜ್ಞ.

—ಸರ್ವಜ್ಞ

ಒಡಲೊಳಗಿರುವದು ವಿದ್ಯೆಯು! ನಡೆದರೆ ತಾ ಭಾರವಲ್ಲ;
ಕಳ್ಳರು ಕದಿಯರಾ|| ಪೊಡವಿಪರು ಮುನಿದುಕೊಳ್ಳರಾ||
ಒಡಹುಟ್ಟಿರುವರು ಪಾಲುಬೇಡರು ಎಂದು||

—ಓರ್ವ ಕನ್ನಡ ಕವಿ

ಮನದಲ್ಲಿ ನೆನೆವವಗೆ ಮನೆಯೇನು? ಮಠವೇನು?
ಮನದಲ್ಲಿ ಶಿವನ ನೆನೆಯದವ ಪರ್ವತದ
ಕೊನೆಯಲ್ಲಿಂದರೇನು? ಸರ್ವಜ್ಞ.

—ಸರ್ವಜ್ಞ

